

**МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Навчально-науковий інститут права
Кафедра публічного права

Затверджено
Вченою радою ННІ права
протокол від 18.02 2022 № 7
Голова Вченої ради ННІ права
Василь ТОПЧІЙ

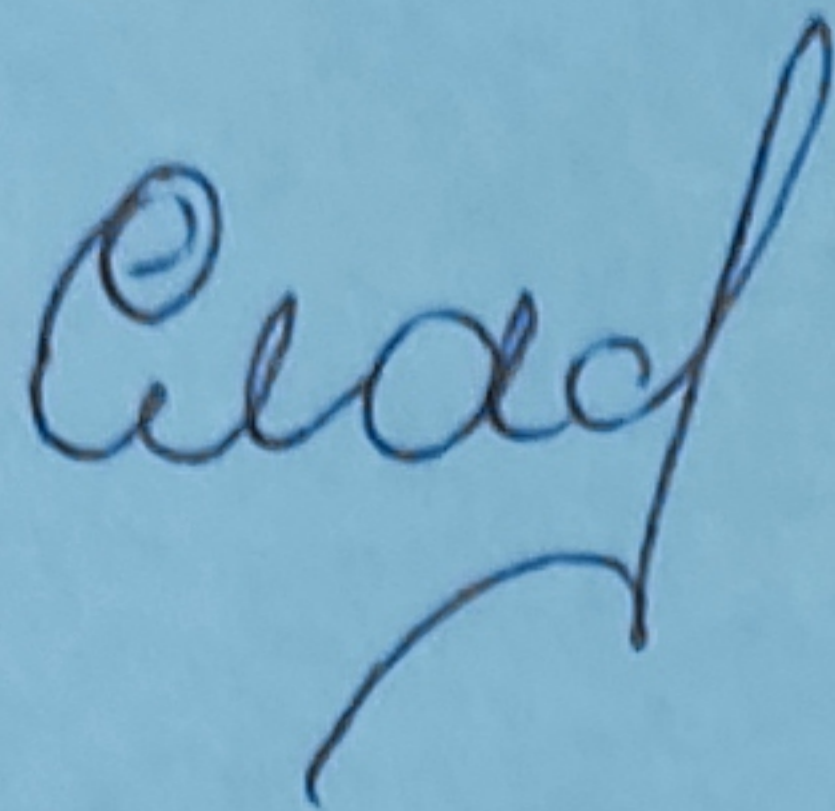
Конспект лекцій

з навчальної дисципліни «Митне право України»
для підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня
(денної та заочної форми навчання)
галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
освітньо-професійна програма
«Економіка та організація підприємницької діяльності»
Статус дисципліни: вибіркова

**Ірпінь
2022**

Конспект лекцій складений на основі робочої програми навчальної дисципліни «Митне право України», затвердженої Науково-методичною радою Університету 07.09.2021 р. протокол № 6

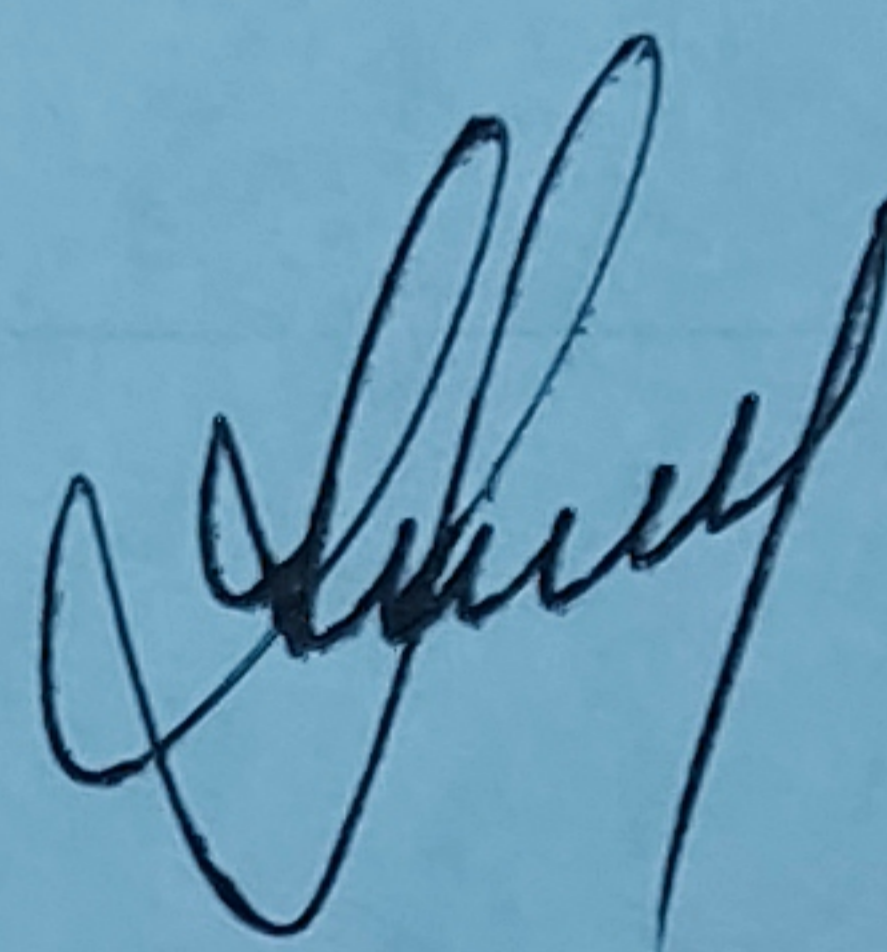
Укладач:

Оксана СЛАСТЬОНЕНКО, к.ю.н., доцент,
доцент кафедри публічного права

Конспект лекцій розглянуто та схвалено кафедрою публічного права,
протокол від 11.02 2022 р. № 7

В.о. завідувача кафедри

Марина ГЛУХ, к.ю.н., доцент

ПЕРЕДМОВА

На шляху до правової, соціальної, демократичної держави особливої актуальності набуває розвиток України як держави з ринковою економікою. Це в свою чергу передбачає розвиток зовнішньоекономічних відносин. Значення зовнішньоекономічної діяльності посилюється з моменту набуття незалежності Україною. Наша держава прагне стати активним учасником міжнародних інтеграційних процесів. Економічні, політичні та соціальні зміни, що проводяться на сучасному етапі, створюють можливість подальшого економічного та соціального розвитку нашої країни як органічної підсистеми світової економіки. Пріоритетами для держави мають стати забезпечення прав, свобод та законних інтересів громадян і суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності під час переміщення товарів, предметів, транспортних засобів через митний кордон України.

Навчальна дисципліна «Митне право України» передбачає вивчення комплексу питань: правових засад здійснення імитної справи; системи митного законодавства; завдання й система органів Державної митної служби України; діяльність в сфері митної справи; основних принципів переміщення товарів та транспортних засобів через митний кордон; організація здійснення митного контролю; митного оформлення; різновидів митних правопорушень; порядку провадження у справах про порушення митних правил, процесу притягнення до відповідальності за порушення митного законодавства.

Зміст лекційного матеріалу відповідає навчальній програмі з дисципліни «Митне право». Митне право – це комплексна галузь права, яка є системою правових норм різної галузевої належності, що встановлюються (санкціонуються) державою та міжнародними договорами, і призначені для регулювання суспільних відносин в галузі митної справи. Митне право тісно пов'язане зі здійсненням митної справи, тому, викладання цієї навчальної дисципліни буде важливо для студентів, які навчаються за спеціалізацією «Податкове консультування». Саме з цього погляду і викладено матеріал з митного права.

Конспект лекцій складений з урахуванням змін, зумовлених як економічними так і політичними та організаційними аспектами. Конспект лекцій допоможе студентам з'ясувати, що митне право визначає порядок та обов'язкові вимоги здійснення митної справи і таким чином, митна справа є об'єктом правового регулювання митного права.

Мета навчальної дисципліни: ознайомити студентів з основоположними відомостями з митного права та митного законодавства, навчити їх застосовувати здобуті теоретичні знання в практичній роботі, а також аналізувати ситуації з митних питань, що виникають у реальному житті і правильно їх вирішувати.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Митне право України» є ознайомити студентів із сутністю та значенням митного права в системі права, системою Державної митної служби України, її функціями, формами та методами діяльності в сфері митної справи, навчити правильно орієнтуватись в загальному митному законодавстві, яке регулює всі види суспільних відносин, пов'язаних з переміщенням товарів та транспортних засобів через митний кордон, ознайомити з питанням відповідальності за порушення митних правил.

Об'єктом вивчення навчальної дисципліни є суспільні відносини, які виникають у процесі організації, функціонування і розвитку митної справи України.

Предметом вивчення курсу є норми митного законодавства.

Після вивчення курсу здобувачі вищої освіти повинні:

знати:

- поняття та предмет митного права, його зв'язок з іншими галузями права;
- чинне митне законодавство;
- основні завдання Державної митної служби України;
- види митних режимів;
- основи організації здійснення митного контролю;
- місце, час, терміни митного оформлення;

- поняття митних платежів
- відповідальність за порушення митного законодавства;
- провадження в справах про порушення митних правил.

вміти:

- тлумачити та застосовувати чинне митне законодавство України;
- правильно використовувати у практичній діяльності знання по організації та здійсненню митного контролю і митного оформлення;
  - контролювати законність проведення митних операцій під час переміщення товарів та транспортних засобів через митний кордон України
  - готувати нормативно-правові акти та приймати рішення у разі порушення митного законодавства.

Одним із основних видів навчальних (аудиторних) занять з навчальної дисципліни «Митне право України» є лекція. Вона покликана формувати у студентів основи знань з предмету «Митне право України», а також визначати напрям, основний зміст і характер усіх інших видів навчальних занять та самостійної роботи студентів з даної навчальної дисципліни.

В результаті прослуховування лекцій здобувачі вищої освіти повинні: знати митно-правову термінологію, основні положення митного права; працювати з нормативно-правовими актами, що регулюють митні відносини; аналізувати їх зміст; порівнювати фінансово-правові категорії; розкривати взаємозв'язок з іншими дисциплінами; логічно викладати матеріал; аргументовано доводити свою думку.

Тема 1.1. Митне право в системі права

Мета: ознайомити студентів з поняттями митного права, митної справи та державної митної політики України; розвивати інтелектуальні здібності, мовлення, пам'ять, увагу, логічне мислення, активність, творчість студентів; сприяти формуванню наукового світогляду, моральних, естетичних якостей особистості, формуванню почуття патріотизму.

План

1. Історія розвитку митної справи.
2. Поняття та принципи митної справи.
3. Поняття державної митної політики України.
4. Поняття, предмет, метод та система митного права України.

1. Історія розвитку митної справи.

Упродовж віків митниця була і залишається одним із найсуттєвіших чинників державності і незалежності країни, яскравим свідцтвом владного і фінансового суверенітету. Практично митна справа зароджувалася разом з зародженням будь-якої держави світу. Кордон є ознакою кожної держави, а митниця – свідченням того, як держава захищає свої економічні інтереси.

Важливість вивчення історії митної справи визначається її світоглядною роллю, полегшенням розуміння митної справи і митної політики. Таке вивчення дає можливість розкрити закономірності і характер зміни державно-правових явищ у залежності від зміни економічного базису, суті держави і права та перспективи їх розвитку.

Види давнього мита: “мито”, “промито”, “заповідь”, “головина”, “задні калачі”, “амбарне”, “кантарне”, “гостинне”, “провізне”, “бродове”.

Митний Статут Росії 1904 року. У відповідності з цим правовим документом, митна система Росії складалася з: 1) департаменту митних зборів; 2) окружних та дільничних управлінь; 3) митниць; 4) застав; 5) постів і пунктів.

25 червня 1991 року приймається Закон УРСР “Про митну справу в Українській РСР” де фіксуються всі поточні напрацювання з митного питання. Стаття 1 “Митна справа” визначала: “Українська РСР як суверенна держава самостійно створює власну митну систему і здійснює митну справу. Митна справа є складовою частиною зовнішньополітичної і зовнішньоекономічної діяльності Української РСР”.

Проголошення Верховною Радою України Акта про незалежність 24 серпня 1991 року

Указ Президента України “Про Державну митну службу України “ від 29 листопада 1996 року, до якого Указом Президента від 23 березня 1998 року були внесені зміни і доповнення.

11 липня 2002 року Президентом України підписано прийнятий Верховною Радою України Митний кодекс.

З 1 червня 2012 набув чинності новий Митний кодекс України.

Періодизацію історії митної справи в Україні можливо умовно розподілити на 6 етапів:

I - докиївський період в історії митної справи на українських землях (V ст. до н. е. - VIII ст. н. е.).

II - період Київської Русі та монголо-татарського панування (XI-XIII ст.).

III - період запорізького козацтва - Гетьманщини (XVI ст. - перша половина XVIII ст.).

IV - період входження українських земель до Російської імперії (кінець XVIII - початок XX ст.).

V - митна справа в Україні у радянську добу (1917-1991 рр.).

VI - період становлення та розвитку митної справи у період незалежності української держави (з 1991 року).

Значимість митної справи полягає в тому, що вона:

- 1) є однією з найсуттєвіших складових частин захисту держави та її економіки;
- 2) дає значні грошові надходження до бюджету;

- 3) дозволяє захистити народні надбання в галузі культури;
- 4) допомагає ефективніше вести боротьбу зі злочинністю;
- 5) стимулює розвиток вітчизняного товаровиробництва, міждержавних зв'язків та міжнародної торгівлі.

2.Поняття та принципи митної справи.

„Митна справа” (стаття 7) – це встановлені порядок і умови переміщення товарів через митний кордон України, їх митний контроль та митне оформлення, застосування механізмів тарифного та нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, справляння митних платежів, ведення митної статистики, обмін митною інформацією, ведення Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності, здійснення відповідно до закону державного контролю нехарчової продукції при її ввезенні на митну територію України, запобігання та протидія контрабанді, боротьба з порушеннями митних правил, організація і забезпечення діяльності органів доходів і зборів та інші заходи, спрямовані на реалізацію державної політики у сфері державної митної справи”.

Визначення поняття „митна справа” зводиться до з'ясування трьох співвідношень:

- співвідношення митного права та митної справи;
- співвідношення митного права та державної митної політики;
- співвідношення митної справи та державної митної політики

Що стосується співвідношення митного права та митної справи, то воно полягає у тому, що митне право визначає порядок та обов'язкові вимоги здійснення державної митної справи. Таким чином, митна справа є об'єктом правового регулювання митного права.

Співвідношення митного права та державної митної політики розкривається в тому, що державна митна політика здійснюється уповноваженими органами державної влади переважно шляхом видання певних нормативно-правових актів. Вказані нормативно-правові акти становлять систему джерел митного права.

Митна справа та державна митна політика є також невіддільними поняттями, оскільки відповідно до свого визначення митна справа спрямована на реалізацію державної митної політики. З іншого боку, державна митна політика визначає основні напрями та принципи розвитку митної справи в Україні.

Основні принципи здійснення митної справи (стаття 8).

1. Виключна юрисдикція України на її митній території.
2. Виключне повноваження органів доходів і зборів України щодо здійснення , державної митної справи.
3. Законність та презумпція невинуватості.
4. Єдиного порядку переміщення товарів, транспортних засобів через митний кордон України.
5. Спрощення законної торгівлі.
6. Визнання рівності та правомірності інтересів усіх суб'єктів господарювання незалежно від форм власності.
7. Додержання прав та охоронюваних законом інтересів осіб.
8. Заохочення добросовісності.
9. Гласності та прозорості.
10. Відповідальності всіх учасників відносин, що регулюються Митним кодексом.

Основні цілі державної митної справи:

1. Забезпечення захисту економічних інтересів держави, національного товаровиробника та споживача товарів.
2. Забезпечення розвитку демократичних засад державної митної справи.
3. Забезпечення відповідних умов для дотримання законних прав і інтересів юридичних та фізичних осіб у митній сфері.
4. Створення відповідних умов для ефективної діяльності митних та інших державних органів у митній сфері.

3. Поняття державної митної політики України.

Державна митна політика кожної держави виступає складовою частиною ЗЕД та ЗПД держави, тобто входить до системи зовнішніх функцій держави.

Державна митна політика:

1) визначає зміст діяльності держави та її компетентних органів в сфері регулювання зовнішньоекономічних відносин

2) має на меті захист національних інтересів, національної безпеки і економічного суверенітету держави.

Державна митна політика - це система принципів та напрямів діяльності держави у сфері захисту митних інтересів та забезпечення митної безпеки України, регулювання зовнішньої торгівлі, захисту внутрішнього ринку, розвитку економіки України та її інтеграції до світової економіки. Державна митна політика є складовою частиною державної економічної політики. (ст. 5 МКУ).

Принципи державної митної політики

Принцип єдності державної митної політики як складової зовнішньої політики України.

Принцип єдності державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності та контролю за її здійсненням.

Принцип єдності тарифної політики України.

Принцип єдності політики експортно-імпортного контролю. Принцип єдності митної території України.

Принцип гармонізації та уніфікації митної діяльності України із загальноприйнятими в міжнародній практиці нормами і стандартами.

Принцип захисту державою прав та законних інтересів учасників зовнішньоекономічної діяльності.

Принцип юридичної рівності і недискримінації, виключення невиправданого втручання держави у зовнішньоекономічну діяльність.

Методи проведення державної митної політики:

1. Переконавання;
2. Примус.

Завдання державної митної політики

1) захист економічних інтересів держави та національної економіки;

2) стимулювання всебічного розвитку вітчизняної економіки, створення умов для її оздоровлення та підйому;

3) захист вітчизняної економіки від проникнення ззовні деструктивних елементів, що її руйнують

4) активна допомога інтегруванню української економіки в світове товариство;

5) стимулювання національного експорту та регулювання імпортних операцій вітчизняних виробників;

6) здійснення контролю за дотриманням законодавства юридичними та фізичними особами щодо державної митної справи;

7) забезпечення виконання зобов'язань, що випливають з міжнародних договорів України стосовно державної митної справи;

8) проведення комплексного контролю за валютними операціями;

9) боротьба з контрабандою та порушеннями митних правил.

Основними засобами здійснення державної митної політики є:

1) встановлення митного режиму переміщення товарів через митний кордон;

2) застосування митних платежів.

Основними цілями державної митної політики є:

1) забезпечення найбільш ефективного використання системи митного контролю і регулювання товарообігу на митній території України;

2) участь у реалізації торгівельно-політичних задач по захисту вітчизняного ринку і

національного товаровиробника;

- 3) стимулювання розвитку національної економіки;
- 4) сприяння проведенню структурної перебудови і реалізації інших задач економічної політики України.

Відрізняють два основні види державної митної політики:

1) **ПРОТЕКЦІОНІСТСЬКА** митна політика направлена на створення умов, що сприяють розвитку національної економіки, шляхом захисту її від іноземної конкуренції. Протекціонізм передбачає встановлення високого рівня митного обкладення іноземних товарів, що ввозяться на внутрішній ринок країни, обмеження чи повна заборона ввозу певних товарів, форсування експорту, його державне субсидування та кредитування, фінансування експортних галузей і таке інше.

2) **ПОЛІТИКА ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ** направлена на всебічне заохочення імпорту (ввезення) іноземних товарів на внутрішній ринок країни. Вона досягається шляхом встановлення мінімального рівня митних платежів.

З метою проведення активної державної митної політики, що сприяє підвищенню ефективності і розширенню зовнішньоекономічних зв'язків, держава розробляє нові її інструменти (наприклад ліцензування, квотування) та пристосовує старі засоби (наприклад тарифне регулювання) до нових умов.

4.Поняття, предмет, метод та система митного права України.

Митне право - це комплексна галузь права, яка є системою правових норм різної галузевої належності, що встановлюються (санкціонуються) державою та міжнародними договорами, і призначені для регулювання суспільних відносин в галузі державної митної справи.

Суб'єктами митного права визначаються ті, хто наділяється правами і обов'язками у митній галузі. Це:

1. Органи Державної митної служби України.
2. Посадові особи органів Державної митної служби України
3. Юридичні особи, що вступають у різні правовідносини з органами Державної митної служби України
4. Фізичні особи.

Джерелами митного права є:

1. Законодавчі та нормативно-правові акти, в яких закріплені норми митного права.
2. Міжнародні правові акти, що стосуються митної справи.
3. Практика діяльності органів Державної митної служби України.

Предметом митного права є суспільні відносини, що виникають в зв'язку з переміщенням товарів через митний кордон України.

В залежності від конкретних цілей їх виникнення, створення і регулювання, розрізняють наступні види суспільних відносин, що пов'язані з:

1. Організацією митної справи.
2. Переміщенням через митний кордон України товарів.
3. Регулюванням митних режимів.
4. Справлянням митних платежів.
5. Попередніми операціями.
7. Митним оформленням.
8. Митним контролем за товарами, що переміщують через митний кордон України.
9. Валютним контролем. Контроль за переміщенням валюти та валютних цінностей.
10. Веденням митної статистики і товарної номенклатури зовнішньоекономічної діяльності.

10. Вчиненням кримінальних злочинів у сфері митної справи - контрабанди.
11. Вчиненням адміністративних правопорушень.
12. Інформуванням, консультуванням і прийняттям попереднього рішення.
13. Оберненням у власність держави (конфіскацією) товарів, транспортних

засобів та інших предметів.

14. Оскарженням та розглядом рішень, дій чи бездіяльності органів доходів і зборів та їх посадових осіб.

15. Організацією державної служби в органах доходів і зборів та виконанням покладених на них задач та функцій.

16. Участю України у митно-правовому співробітництві з іншими країнами у галузі державної митної справи.

При визначенні предмета митного права необхідно враховувати:

1) сферу митної справи;

2) наявність спеціальних суб'єктів органів Державної митної служби України;

1) практичну реалізацію ними наданих повноважень для здійснення митної діяльності;

2) наявність специфічного об'єкта – будь-яке рухоме майно, цінності, енергія, транспортні засоби.

Методи регулювання:

Адміністративно-правовий метод ґрунтується на відносинах влади і підпорядкованні сторін, субординації волевиявлення.

Цивільно-правовий метод ґрунтується на рівності сторін і виходить з принципу дозволено все, що не заборонено законом.

Система митного права, це:

1. Поняття і завдання державної митної справи.

2. Безпосереднє здійснення державної митної справи.

3. Відповідальність за порушення митних норм.

Норми митного права- це санкціоновані державою:

- правила організації і діяльності державних органів, що здійснюють митний контроль;

- правила, які встановлюють порядок переміщення через митний кордон України та її митну територію товарів, предметів, валюти та інших цінностей.

- правила, що регулюють відносини між державою та громадянами, підприємствами, установами та організаціями, які переміщують через митний кордон України матеріальні цінності.

Питання для самоконтролю

1. Які основні етапи розвитку митної справи в Україні?
2. Які основні нормативно-правові документи формують митне законодавство України?
3. Скласти схему розбудови митної справи в сучасній Україні.
4. Скласти схему співвідношення дисципліни «Митне право України» з іншими навчальними дисциплінами.

Рекомендована література:

Основна: [1,4,5,8,11].

Допоміжна: [6,14]

Інформаційні ресурси Інтернет: [2,8,11,13,17]

Міжнародні видання [1].

Тема 1.2 Публічні органи державної влади в сфері реалізації державної митної політики

Мета: ознайомити студентів з діяльністю системи митних органів структурою, завданнями і функціями в сфері державної митної справи, а також розглянути структуру, основні завдання та функції митниць і митних постів; розвивати інтелектуальні здібності, мовлення, пам'ять, увагу, логічне мислення, активність, творчість студентів; сприяти формуванню наукового світогляду, моральних, естетичних якостей особистості, формуванню почуття патріотизму.

План лекційного заняття

1. Система Державної митної служби України.
2. Завдання та функції Державної митної служби України.
3. Права і обов'язки митниці і митного поста.
4. Міжнародне співробітництво Державної митної служби України із

відповідними органами іноземних держав.

1. Система Державної митної служби України.

Указ Президента України "Про Державну митну службу України" від 29 листопада 1996 року було створено Державну митну службу України. Указом Президента України від 24.12.12 №726/2012 було утворено Міністерство доходів і зборів України шляхом реорганізації Державної митної служби України та Державної податкової служби України. Постановою Кабінету Міністрів України від 1 березня 2014 року №67 Міністерство доходів і зборів України було ліквідовано. Вказана постанова втратила чинність згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 21 травня 2014 року № 160. Державна фіскальна служба була створена Кабміном згідно з постановою від 21.05.2014 р. № 160 як центральний орган виконавчої влади, діяльність якого спрямовується та координується КМУ, реорганізувавши Міндоходів шляхом перетворення. Постанова Кабінету Міністрів України від 18 грудня 2018 р. № 1200 Про утворення Державної податкової служби України та Державної митної служби України

Відповідно до Положення про Державну фіскальну службу України затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 21 травня 2014 р. № 236 Державна фіскальна служба є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України.

Державна митна служба у сфері митної справи є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади з питань реалізації державної митної політики.

2. Завдання та функції Державної митної служби України.

Групи завдань органів Державної фіскальної служби у сфері державної митної справи.

I. Економічні: 1) захист економічних інтересів України; 2) використання засобів митно-тарифного регулювання при переміщенні через м/к України та її митну територію товарів та інших предметів; 3) захист інтересів і прав споживачів товарів та державних інтересів на зовнішньому ринку; 4) створення сприятливих умов для прискорення товарообігу та пасажиропотоку через м/к України; 5) ведення митної статистики.

II. Контрольні: 1) контроль за дотриманням законодавства України всіма суб'єктами митних правових відносин; 2) вдосконалення митного контролю та оформлення товарів, що переміщуються через м/к України; 3) комплексний контроль разом з НБУ за валютними операціями.

III Політичні: 1) забезпечення виконання зобов'язань, що впливають із м/н договорів щодо митної справи; 2) співробітництво з митними та іншими органами зарубіжних країн, а також з м/н організаціями з питань митної справи.

IVПравоохоронні: 1) боротьба з контрабандою; 2) запобігання порушень митних правил; 3) адміністративна юрисдикція у справах про порушення митних правил.

Основні завдання у сфері митної справи:

1) реалізація державної політики у сфері митної справи, державної політики у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування митного законодавства,

здійснення в межах повноважень, передбачених законом, контролю за надходженням до бюджетів митних платежів;

2) внесення на розгляд Міністра фінансів пропозицій щодо забезпечення формування державної політики у сфері митної справи; державної політики у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування митного законодавства, здійснення контролю за надходженням до бюджету митних платежів.

3. Структура, основні завдання та функції митниць і митних постів.

Відповідно до ст. 546 МК України *митниця* є митним органом, який у зоні своєї діяльності забезпечує виконання завдань, покладених на органи Державної митної служби України. Митниця є територіальним органом центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну митну політику, і підпорядковується йому. Митниця здійснює свою діяльність на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці. (Автономна Республіка Крим; область; міста Київ, Севастополь). Окремі митниці можуть здійснювати свою діяльність на територіях двох чи більше адміністративно-територіальних одиниць або на всій території України. Створення, реорганізація та ліквідація митниць здійснюються центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну митну політику, в порядку, визначеному законом.

Відповідно до Митного кодексу у населених пунктах, на залізничних станціях, в аеропортах, морських і річкових портах та інших об'єктах, розташованих у зоні діяльності митниці, в міру необхідності створюються її відокремлені структурні підрозділи (митні пости). Відповідно до ст. 547 МК України *митний пост* є органом Державної митної служби України, який входить до складу митниці як відокремлений структурний підрозділ і в зоні своєї діяльності забезпечує виконання завдань, покладених на органи Державної митної служби України. Положення про митні пости затверджуються керівниками відповідних митниць.

Створення, реорганізація та ліквідація митних постів здійснюються центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну митну політику, в порядку, визначеному законом.

4. Міжнародне співробітництво Державної митної служби України із відповідними органами іноземних держав.

Глава 78 Митного кодексу. Стаття 563. визначає участь України у міжнародному співробітництві з питань митної справи.

Участь України у міжнародному співробітництві з питань митної справи є складовою частиною її зовнішньополітичної діяльності.

Міжнародна діяльність центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну митну політику, спрямовується і координується Президентом України, Кабінетом Міністрів України та здійснюється за погодженням з Міністерством закордонних справ України.

За дорученням Кабінету Міністрів України центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну митну політику, може в обсязі наданих відповідно до закону повноважень вести переговори та консультативну роботу, пов'язану з підготовкою міжнародних договорів з питань державної митної справи.

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну митну політику, з метою вдосконалення митного контролю підтримує зв'язки з митними адміністраціями іноземних держав, в установленому законом порядку укладає з ними відповідні міжвідомчі договори.

Питання для самоконтролю

1. Завдання та функції Державної митної служби України.
2. Система Державної митної служби України.
3. Охарактеризуйте правовий статус, завдання, функції, компетенцію митниці
4. Охарактеризуйте правовий статус, завдання, функції, компетенцію митного поста.

Рекомендована література:

Основна: [1,2,4,8,9,11].

Допоміжна: [8,13]

Інформаційні ресурси Інтернет: [1,2,8,11,12,13]

Міжнародні видання [2].

Тема 1.3 Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні

Мета: ознайомити студентів з поняттям державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, а також розглянути принципи регулювання ЗЕД України та поняттям митної території і митного кордону; розвивати інтелектуальні здібності, мовлення, пам'ять, увагу, логічне мислення, активність, творчість студентів; сприяти формуванню наукового світогляду, моральних, естетичних якостей особистості, формуванню почуття патріотизму.

План лекційного заняття

1. Роль державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
2. Принципи регулювання ЗЕД України.
3. Митна територія та митний кордон, поняття та їх значення при здійсненні ЗЕД.
4. Переміщення товарів через митний кордон України.

1. Роль державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Зовнішньоекономічна політика – політика держави, що регулює всі форми зовнішньоекономічних зв'язків і визначає режим їх реалізації, включаючи експорт та імпорт товарів, послуг, капіталів, робочої сили, рух валюти та т. і. Основними засобами реалізації зовнішньоекономічної політики є митна система і нетарифні бар'єри.

Зовнішньоторговельна політика – це сукупність методів, прийомів та механізмів регулювання обсягів та спрямованості експорту та імпорту, які застосовує держава з метою реалізації зовнішньоекономічної політики в цілому.

Основною економічною функцією держави є захист своїх економічних інтересів та економічної безпеки.

Можна виділити дві форми реалізації економічної політики: правову та організаційну. Правовою формою реалізації державної політики в сфері митної справи є митне право та митне законодавство, а організаційною – система управління державною митною справою.

Процес реалізації державної митної політики включає як правові так і організаційні форми державної діяльності.

Роль державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) полягає у підтримці національних галузей виробництва.

Кожна країна проводить державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Таке регулювання залежить від зовнішньоекономічної політики держави, котра регулює економічні відносини з іншими державами, а також відіграє помітну роль у питанні залучення іноземних інвестицій у національну економіку, насамперед у виробництво.

Існують *два основних правових джерела торговельно-політичних засобів:*

- національне законодавство, що встановлює режими експорту та імпорту товарів;
- двосторонні та багатосторонні торговельні угоди уряду однієї держави з урядами інших держав.

Основним документом, що регламентує зовнішньоекономічну діяльність в Україні, є Закон "Про зовнішньоекономічну діяльність" від 16.04.1991 р. № 959-ХІІ, який запровадив правове регулювання видів зовнішньоекономічної діяльності, заклав основи зовнішньоекономічного законодавства України, а також принципи та загальну політику державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Законом встановлено, що Україна самостійно формує систему та структуру державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності на її території.

Нетарифне регулювання - це ефективний засіб регулювання зовнішньоекономічної діяльності методами адміністративного впливу шляхом встановлення певних вимог до суб'єктів господарювання при здійсненні ними зовнішньоекономічної діяльності.

Незважаючи на те, що тарифне регулювання завжди було і залишається важливим інструментом зовнішньоторговельної політики, в сучасному світі безперервно зростає значення нетарифного регулювання.

Мета нетарифних методів - захист вітчизняного товаровиробника та виконання певних міжнародних зобов'язань країни шляхом запровадження певних заборон та обмежень при регулюванні ЗЕД.

Теорія, практика та нормативні акти, що регламентують здійснення державної митної справи, формулюють дві крайні позиції розуміння нетарифного регулювання, які можна охарактеризувати як:

- **широке** - інструмент регулювання зовніпньої торгівлі;
  - **вужьке** - кількісні обмеження, бар'єри чи стандарти, що застосовуються у практиці зовнішньої торгівлі протягом певного строку чи з певною чітко визначеною метою.
- Істотні ознаки нетарифного регулювання:
- є нефіскальним інструментом впливу на зовнішню торгівлю, тобто не пов'язане з використанням митного тарифу, при цьому може давати значний економічний ефект;
  - забезпечує захист широкого кола суспільних інтересів: здоров'я; навколишнього середовища, моралі, релігії, суспільного порядку, вітчизняного виробництва та ін;
  - застосовується до всіх товарів, що переміщуються через митний кордон, як безпосередньо у пунктах пропуску, так і в межах всієї митної території;
  - може мати як загальну, так й індивідуальну цілеспрямованість та відносно просту процедуру застосування, високу універсальність, оперативність та ефективність.

Таким чином, *нетарифне регулювання* можна визначити як *комплекс адміністративних заходів та процедур нефіскального характеру, які здійснюються посадовими особами компетентних органів державної влади з метою реалізації вимог законодавства, що регламентує порядок переміщення товарів та предметів через кордон.*

До базових інструментів нетарифного регулювання слід віднести **кількісні обмеження** (квотування, ліцензування, ембарго, «добровільне» обмеження експорту) та **приховані методи** (технічні бар'єри та політика державних закупівель).

Кількісні обмеження (квотування та ліцензування) – заходи, безпосередньо спрямовані на зменшення обсягів експорту або імпорту конкретного товару, з або до конкретної країни, конкретними суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності.

Застосування режимів квотування або ліцензування забезпечує:

- 1) ефективний контроль з боку держави за обсягами, товарною номенклатурою та суб'єктним складом зовнішньоекономічної діяльності і тим самим обмежує самостійність суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності;
- 2) обмежує коло країн, з якими можуть здійснюватися експортно-імпортні операції щодо певного виду товару;

3) регулює товарну номенклатуру експортно-імпортних операцій.

Кількісні обмеження - адміністративна форма нетарифного державного регулювання торгового обороту, що визначає кількість і номенклатуру товарів, дозволених до експорту або імпорту.

Квота - кількісний нетарифний засіб обмеження експорту або імпорту товару певною кількістю або сумою на певний проміжок часу. Квоти є експортні та імпортні.

Ліцензування - регулювання ЗЕД через дозвільний пакет документів, що видається державними органами на право експорту або імпорту товару у визначених кількостях на певний проміжок часу.

Ембарго - специфічний торговельний бар'єр, що полягає у забороні або обмеженні на торговельні відносини з певною країною, або на експорт до неї певного виду товару (наприклад, зброї, військової техніки).

Добровільне обмеження експорту - кількісне обмеження, що ґрунтується на зобов'язанні одного з партнерів обмежити (не розширювати) обсяг експорту, взятого на себе в рамках офіційної міжнародної угоди.

Технічні бар'єри являють собою комплекс міжнародних, національних та регіональних технічних вимог та стандартів щодо технічної, екологічної безпеки товарів, санітарно-гігієнічних, ветеринарних норм, вимог щодо пакування та маркування товарів, систем та органів сертифікації та контролю за якістю товарів.

Такі вимоги встановлюються компетентними органами державної влади, а їх виконання забезпечується відповідними контрольними органами (лабораторіями, сертифікаційними та експертними установами).

В якості інструменту нетарифного регулювання технічні обмеження можуть використовуватися в кількох формах.

По-перше, це заборони або обмеження щодо імпорту товарів, які є небезпечними або шкідливими для життя здоров'я людей, тваринного і рослинного світу.

По-друге, це технічні обмеження, які включають вимоги щодо промислового устаткування або приладів, що можуть завдавати шкоди навколишньому середовищу в процесі їх експлуатації.

По-третє, це технічні вимоги щодо відповідної якості товарів, які безпосередньо спрямовані на захист прав споживачів. Такі технічні вимоги покликані захищати споживача від можливих ризиків і шкоди при вживанні або використанні цих товарів. Вони включають різноманітні технічні правила та стандарти щодо відповідних груп товарів, які регламентують їх споживчі якості та безпеку, наприклад, вимоги щодо побутової електроніки, безпеки автотранспортних засобів, якості та незастосування шкідливих для здоров'я компонентів для харчових товарів тощо.

До цієї ж групи можна віднести більшість вимог щодо пакування, маркування та етикеток, надання необхідної інформації про товар, у тому числі про можливі ризики його використання.

2. Принципи регулювання ЗЕД України.

Суб'єкти господарської діяльності України та іноземні суб'єкти господарської діяльності при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності керуються такими принципами:

Принципом суверенітету народу України у здійсненні зовнішньоекономічної діяльності, що полягає у:

- виключному праві народу України самостійно та незалежно здійснювати зовнішньоекономічну діяльність на території України, керуючись законами, що діють на території України;
- обов'язку України неухильно виконувати всі договори і зобов'язання України в галузі міжнародних економічних відносин;

Принципом свободи зовнішньоекономічного підприємництва, що полягає у:

- праві суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності добровільно вступати у зовнішньоекономічні зв'язки;
- праві суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності здійснювати її в будь-яких формах, які прямо не заборонені чинними законами України;
- обов'язку додержувати при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності порядку, встановленого законами України;
- виключному праві власності суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності на всі одержані ними результати зовнішньоекономічної діяльності;

Принципом юридичної рівності і недискримінації, що полягає у:

- рівності перед законом всіх суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, незалежно від форм власності, в тому числі держави, при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності;
- забороні будь-яких, крім передбачених цим Законом, дій держави, результатом яких є обмеження прав і дискримінація суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, а також іноземних суб'єктів господарської діяльності за формами власності, місцем розташування та іншими ознаками;

- неприпустимості обмежувальної діяльності з боку будь-яких її суб'єктів, крім випадків, передбачених цим Законом;

Принципом верховенства закону, що полягає у:

- регулюванні зовнішньоекономічної діяльності тільки законами України;
 - забороні застосування підзаконних актів та актів управління місцевих органів, що у будь-який спосіб створюють для суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності умови менш сприятливі, ніж ті, які встановлені законами України;

Принципом захисту інтересів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, який полягає у тому, що Україна як держава:

- забезпечує рівний захист інтересів всіх суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та іноземних суб'єктів господарської діяльності на її території згідно з законами України;
 - здійснює рівний захист всіх суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності України за межами України згідно з нормами міжнародного права;
 - здійснює захист державних інтересів України як на її території, так і за її межами лише відповідно до законів України, умов підписаних нею міжнародних договорів та норм міжнародного права;

Принципом еквівалентності обміну, неприпустимості демпінгу при ввезенні та вивезенні товарів.

Регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні здійснюється з метою:

- забезпечення збалансованості економіки та рівноваги внутрішнього ринку України;

- стимулювання прогресивних структурних змін в економіці, в тому числі зовнішньоекономічних зв'язків суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності України;

- створення найбільш сприятливих умов для залучення економіки України в систему світового поділу праці та її наближення до ринкових структур розвинутих зарубіжних країн.

Нормативно-правові акти, що регулюють зовнішньоекономічну діяльність і відповідно до закону є регуляторними актами, розробляються, розглядаються, приймаються та оприлюднюються з урахуванням вимог Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності».

3. Поняття митної території, митного кордону

Митна територія України – це територія України, зайнята сушею, територіальне море, внутрішні води і повітряний простір, а також території вільних митних зон, штучні острови, установки і споруди, створені у виключній (морській) економічній зоні України, на які поширюється виключна юрисдикція України, становлять митну територію України.

Для цілей застосування положень розділів V і IX МКУ території вільних митних зон вважаються такими, що знаходяться поза межами митної території України.

До складу території України відповідно до її законодавства та міжнародних договорів належать:

а) суходіл, у т.ч. острови у відкритому морі, що належать Україні. Як частина берега розглядаються і виступаючі в море постійні портові споруди, що є складовою даного порту (крім прибережних установок та штучних островів);

б) внутрішні води (визначені відповідними лініями або такі, що історично належать Україні, морські води, води портів, бухт, заток, губ і лиманів, гаваней і рейдів та інші водойми, частини вод річок, озер та інших водойм);

в) надра в межах кордонів України, у т.ч. надра під територіальним морем (на глибину, доступну для їх геологічного освоєння);

г) повітряний простір над суходолом і водним простором, у т.ч. над територіальним морем (на висоту до 100 - 110 км над рівнем моря);

д) територіальне море (прилеглий морський пояс) - смуга прибережних морських вод завширшки, до 12 морських миль, відлічуваних від лінії найбільшого відпливу як на

материку, так і на островах, що належать Україні, або від прямих вихідних ліній, які з'єднують відповідні точки;

є) континентальний шельф України (дно і надра під територіальним морем), у т.ч. континентальний шельф островів, що належать Україні (однак скелі, непридатні для підтримання життя людини або для самостійної господарської діяльності, вважаються такими, що не мають континентального шельфу).

Вільна митна зона створюється на основі угоди, що передбачає скасування імпортного мита та інших торговельних обмежень щодо обміну товарами усередині об'єднання. Кожна держава-учасник зберігає право установлювати свій зовнішній митний тариф.

Держава може також: 1) відповідно до положення ст. 33 Конвенції з морського права 1982 р. оголосити поза межами своїх територіальних вод спеціальну митну зону, що є суміжною, тобто зону, у котрій митні установи даної держави здійснюють функції митного контролю, - уживають заходів щодо попередження ввозу контрабанди і стягують увізне мито; 2) відповідно до статей 127 і 128 зазначеної Конвенції встановити безмитну зону. Ці зони створюються з метою забезпечення зручності транзиту товарів державам, що не мають виходу до моря. Права держави в такій митній зоні визначаються національними законами, міжнародними договорами й угодами.

Митний кордон України. Межі митної території України є митним кордоном України. Митний кордон України збігається з державним кордоном України, крім меж штучних островів, установок і споруд, створених у виключній (морській) економічній зоні, на які поширюється виключна юрисдикція України. Межі території зазначених островів становлять митний кордон України.

Митний кордон можна визначити як кордон території, на яку поширюється єдине митне законодавство. Митний кордон - це межа, що відокремлює митну територію від навколишніх територій і акваторій морів. Імпортні й експортні товари пропускаються через митний кордон лише при виконанні положень митного законодавства даної країни або країн, зокрема при сплаті мита.

Згідно зі ст. 3 Закону України "Про державний кордон України" останній, якщо інше не передбачено міжнародними договорами України, встановлюється:

1) на суші - по характерних точках і лініях рельєфу або ясно видимих орієнтирах;

2) на морі - по зовнішній межі територіального моря України;

3) на судноплавних річках - по середині головного фарватеру або тальвегу річки - по їх середині або по середині головного рукава річки; на озерах та інших водоймах - по прямій лінії, що з'єднує виходи державного кордону України до берегів озера або іншої водойми. Державний кордон України, що проходить по річці (ручаю), озеру чи іншій водоймі, не переміщується як при зміні обрису їх берегів або рівня води, так і при відхиленні русла річки (ручаю) в той чи Інший бік;

4) на водосховищах гідровузлів та інших штучних водоймах - відповідно до лінії державного кордону України, яка проходила на місцевості до їх заповнення;

5) на залізничних і автодорожніх мостах, греблях та інших спорудах, що проходять через прикордонні ділянки судноплавних і несудноплавних річок (ручаїв), - по середині цих споруд або по їх технологічній осі, незалежно від проходження державного кордону України на воді.

4. Переміщення товарів через митний кордон України.

Переміщення товарів через митний кордон України здійснюється засобами авіаційного, водного, автомобільного, залізничного, трубопровідного транспорту, та лініями електропередачі, а також змішаними перевезеннями. Під змішаними перевезеннями розуміється міжнародне перевезення вантажів щонайменш двома різними видами транспорту відповідно до договору змішаного (комбінованого) перевезення з

місця в одній країні, де вантажі переходять у відання оператора такого перевезення, до визначеного місця доставки в іншій країні.

Залежно від наявності перевізника, відправника, одержувача, а також договору на перевезення товари переміщуються у:

- 1) вантажних відправленнях;
- 2) супроводжуваному багажі;
- 3) несупроводжуваному багажі;
- 4) ручній поклажі;
- 5) міжнародних поштових відправленнях;
- 6) міжнародних експрес-відправленнях.

Переміщення товарів через митний кордон України може здійснюватися такими засобами:

- авіаційним транспортом;
- водним транспортом;
- автомобільним транспортом;
- залізничним транспортом;
- трубопровідним транспортом;
- лініями електропередач.

Поняття авіаційного транспорту міститься у ст. 32 Закону України «Про транспорт», у якій визначається, що до складу авіаційного транспорту входять підприємства повітряного транспорту, що здійснюють перевезення пасажирів і вантажів, аерофотозйомки, сільськогосподарські роботи, а також аеропорти, аеродроми, аероклуби, транспортні засоби, системи управління повітряним рухом, навчальні заклади, ремонтні заводи цивільної авіації та інші підприємства, установи та організації незалежно від форм власності, що забезпечують роботу авіаційного транспорту.

До складу морського транспорту, згідно зі статтею 24 зазначеного Закону, входять підприємства морського транспорту, що здійснюють перевезення пасажирів і вантажів, порти і пристані, судна, судноремонтні заводи, морські шляхи сполучення, а також підприємства зв'язку, промислові, торговельні, будівельні і постачальницькі, підприємства, навчальні заклади, заклади охорони здоров'я, фізичної культури, науково-дослідні, проектно-конструкторські організації та інші підприємства, установи та організації незалежно від форм власності, що забезпечують роботу морського транспорту.

До складу річкового транспорту входять підприємства річкового транспорту, що здійснюють перевезення пасажирів і вантажів, порти і пристані, судна, суднобудівні та судноремонтні заводи, ремонтно-експлуатаційні бази, підприємства шляхового господарства, а також підприємства зв'язку, промислові, торговельні, будівельні та постачальницькі підприємства, навчальні заклади, заклади охорони здоров'я, фізичної культури та спорту, культури, проектно-конструкторські організації та інші підприємства, установи і організації незалежно від форм власності, що забезпечують роботу річкового транспорту (стаття 27 Закону України «Про транспорт»).

До складу автомобільного транспорту, відповідно до ст. 30 вищезгаданого закону, входять підприємства автомобільного транспорту, що здійснюють перевезення пасажирів і вантажів, авторемонтні і шиноремонтні підприємства, рухомий склад автомобільного транспорту, транспортно-експедиційні підприємства, а також автовокзали і автостанції, навчальні заклади, ремонтно-будівельні організації та соціально-побутові заклади, інші підприємства, установи та організації незалежно від форм власності, що забезпечують роботу автомобільного транспорту.

У ст. 22 Закону України «Про транспорт» визначається, що до складу залізничного транспорту входять підприємства залізничного транспорту, що здійснюють перевезення пасажирів і вантажів, рухомий склад залізничного транспорту, залізничні шляхи сполучення, а також промислові, будівельні, торговельні та постачальницькі підприємства, навчальні заклади, технічні школи, дитячі дошкільні заклади, заклади охорони здоров'я, фізичної культури та спорту, культури, науково-дослідні, проектно-

конструкторські організації, підприємства промислового залізничного транспорту та інші підприємства, установи та організації незалежно від форм власності, що забезпечують його діяльність і розвиток.

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про трубопровідний транспорт» магістральний трубопровід - це технологічний комплекс, що функціонує як єдина система і до якого входить окремий трубопровід з усіма об'єктами і спорудами, зв'язаними з ним єдиним технологічним процесом, або кілька трубопроводів, якими здійснюються транзитні, міждержавні, міжрегіональні поставки продуктів транспортування споживачам, або інші трубопроводи, спроектовані та збудовані згідно з державними будівельними вимогами щодо магістральних трубопроводів.

У ст. 1 Закону України «Про електроенергетику» визначається, що міждержавна електрична мережа - це електрична мережа, призначена для передачі електричної енергії між державами.

Під визначенням «переміщення» в загальному значенні цього слова розуміється зміна місцезнаходження чого-небудь; перенесення з одного місця в інше. Що стосується визначення «переміщення», яке використовується в МК, то мається на увазі переміщення товарів та транспортних засобів через митний кордон України.

Переміщення товарів та транспортних засобів здійснюється: у разі ввезення товарів на митну територію України; у разі вивезення товарів з митної території України.

Переміщення товарів через митний кордон України здійснюють перевізники.

Стаття 4

37) перевізник – особа, яка здійснює перевезення товарів через митний кордон України та/або між органами доходів і зборів на території України або є відповідальною за такі перевезення.

Питання для самоконтролю

1. Правове регулювання переміщення товарів та транспортних засобів через митний кордон України.
2. Переміщення окремих видів товарів через митний кордон України.

Рекомендована література:

Основна: [1,2,4,8,9,11].

Допоміжна: [3,8,10,15]

Інформаційні ресурси Інтернет: [2,8,11,12,13]

Міжнародні видання [3].

Змістовний модуль 2 ЗДІЙСНЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СПРАВИ

Тема 2.1. Види митних режимів, які застосовуються до товарів та транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України

Мета: ознайомити студентів з поняттям митних режимів, а також розглянути види митних режимів; розвивати інтелектуальні здібності, мовлення, пам'ять, увагу, логічне мислення, активність, творчість студентів; сприяти формуванню наукового світогляду, моральних, естетичних якостей особистості, формуванню почуття патріотизму.

План лекційного заняття

1. Поняття митного режиму.
2. Функції та завдання митних режимів.
3. Види митних режимів.
4. Умови застосування митних режимів.
5. Особливості поміщення товарів, транспортних засобів в митні режими.

1. Поняття митного режиму

Відповідно до статті 4 Митного кодексу України (п.25) під митним режимом розуміється - комплекс взаємопов'язаних правових норм, що відповідно до заявленої мети переміщення товарів через митний кордон України визначають митну процедуру щодо цих товарів, їх правовий статус, умови оподаткування і обумовлюють їх використання після митного оформлення.

Митна процедура (п.21) - зумовлені метою переміщення товарів через митний кордон України сукупність митних формальностей та порядок їх виконання.

2. Функції та завдання митних режимів.

Функції митних режимів:

- 1) Встановлюють порядок переміщення товару через митний кордон залежно від призначення;
- 2) Визначають умови перебування його на/поза митною територією;
- 3) Встановлюють рамки, в яких може використовуватися товар;
- 4) Регламентують права та обов'язки особи, що переміщує товари;
- 5) Визначають вимоги до товару, що розміщується у даний конкретний режим.

Загальна мета встановлення різноманітних митних режимів - це збільшення перепускної здатності митниці, прискорення ввезення, вивезення та переміщення з метою транзиту через митну територію України різноманітних товарів та транспортних засобів, що, в свою чергу, сприяє збільшенню товарообігу та товарообміну між державами, підвищує ефективність діяльності регіональних митниць.

Головними характеристиками, які класифікують види митних режимів є: напрям переміщення товару (ввіз, вивіз, транзит),

мета переміщення через митний кордон України,

правила використання, володіння та розпорядження цим товаром у відповідному митному режимі,

термін застосування режиму,

особливості оподаткування товарів в залежності від митного режиму,

застосування до товарів заходів нетарифного регулювання та інших обмежень.

3. Види митних режимів

З метою застосування законодавства України з питань митної справи запроваджуються такі митні режими:

- 1) імпорт (випуск для вільного обігу);
- 2) реімпорт;
- 3) експорт (остаточне вивезення);

- 4) реекспорт;
- 5) транзит;
- 6) тимчасове ввезення;
- 7) тимчасове вивезення;
- 8) митний склад;
- 9) вільна митна зона;
- 10) безмитна торгівля;
- 11) переробка на митній території;
- 12) переробка за межами митної території;
- 13) знищення або руйнування;
- 14) відмова на користь держави.

Згідно статті 71 Кодексу декларант має право обрати митний режим, у який він бажає помістити товари, з дотриманням умов такого режиму та у порядку, що визначені Кодексом. Поміщення товарів у митний режим здійснюється шляхом їх декларування та виконання митних формальностей. Митний режим, у який поміщено товари, може бути змінено на інший, за умови дотримання заходів тарифного та нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, встановлених відповідно до закону для товарів, що поміщуються у такий інший митний режим.

Відповідно до статті 72 Кодексу за митним статусом товари поділяються на українські та іноземні. Усі товари на митній території України (за винятком територій вільних митних зон) вважаються такими, що мають статус українських товарів, якщо відповідно до Кодексу не встановлено, що такі товари не є українськими.

Правове регулювання переміщення товарів та особливостей їх оподаткування чи звільнення від оподаткування у тому чи іншому митному режимі здійснюється згідно з положеннями МКУ, Законів України, постанов Кабінету Міністрів України, Декретів Кабінету Міністрів України, наказів Міністерства доходів і зборів, наказів інших відомств.

4. Умови застосування митних режимів

митний режим імпорт (випуск для вільного обігу)

Відповідно до статті 74 імпорт (випуск для вільного обігу) - це митний режим, відповідно до якого іноземні товари після сплати всіх митних платежів, встановлених законами України на імпорт цих товарів, та виконання усіх необхідних митних формальностей випускаються для вільного обігу на митній території України.

Для поміщення товарів у митний режим імпорту особа, на яку покладається дотримання вимог митного режиму, повинна:

- 1) подати органу доходів і зборів, що здійснює випуск товарів, документи на такі товари;
- 2) сплатити митні платежі, якими відповідно до законів України обкладаються товари під час ввезення на митну територію України в режимі імпорту;
- 3) виконати встановлені відповідно до закону вимоги щодо заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Переліки документів та відомостей, необхідних для митного контролю та митного оформлення визначено статтею 335 Кодексу.

Правила оподаткування товарів, що переміщуються через митний кордон України, митом, крім особливих видів мита, встановлюються Кодексом та міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. Правила оподаткування особливими видами мита встановлюються законами України "Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту", "Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту", "Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україну". Правила оподаткування товарів, що переміщуються через митний кордон України, іншими (крім мита) митними платежами встановлюються Податковим кодексом України з урахуванням особливостей, що визначаються цим Кодексом.

Якщо іноземні товари після ввезення їх на митну територію України були пошкоджені або втрачені внаслідок аварії чи дії обставин непереборної сили або внаслідок протиправних дій третіх осіб, що підтверджується документально, за рішенням декларанта вони можуть бути заявлені органу доходів і зборів у митний режим імпорту в пошкодженому стані чи у фактичній кількості з додержанням щодо них встановлених відповідно до закону заходів тарифного та нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. У разі втрати товарів після ввезення їх на митну територію України внаслідок протиправних дій третіх осіб митні платежі, встановлені на імпорт таких товарів, підлягають сплаті в повному обсязі у порядку, встановленому Кодексом. За рішенням декларанта або уповноваженої ним особи допускається поміщення пошкоджених товарів в інші митні режими.

У разі встановлення відповідно до закону заборон чи обмежень щодо ввезення на митну територію України відповідних товарів такі товари, випущені у вільний обіг на митній території України за попередніми, тимчасовими або періодичними митними деклараціями, підлягають поміщенню у митний режим імпорту відповідно до умов, які діяли на момент їх випуску у вільний обіг.

Відповідно до статті 76 Кодексу товари, поміщені у митний режим імпорту, набувають статусу українських товарів. Підтвердженням українського статусу товарів є митна декларація, за якою ці товари випущено у вільний обіг.

митний режим "реімпорт"

Відповідно до статті 77 Кодексу реімпорт - це митний режим, відповідно до якого товари, що були вивезені або оформлені для вивезення за межі митної території України, випускаються у вільний обіг на митній території України зі звільненням від сплати митних платежів, встановлених законами України на імпорт цих товарів, та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

У митний режим реімпорту можуть бути поміщені товари, які:

- були вивезені за межі митної території України у митному режимі тимчасового вивезення та ввозяться на цю територію до завершення строку дії цього митного режиму у тому самому стані, в якому вони були вивезені, крім природних змін їх якісних та/або кількісних характеристик за нормальних умов транспортування та зберігання, а також змін, що допускаються у разі використання таких товарів у митному режимі тимчасового вивезення;
- були вивезені за межі митної території України у митному режимі переробки за межами митної території та ввозяться на цю територію до завершення строку дії цього митного режиму у тому самому стані, в якому вони були вивезені, крім природних змін їх якісних та/або кількісних характеристик за нормальних умов транспортування та зберігання;
- були поміщені у митний режим експорту (остаточного вивезення) і повертаються особі, яка їх експортувала, у зв'язку з невиконанням (неналежним виконанням) умов зовнішньоекономічного договору, або з інших обставин, що перешкоджають виконанню цього договору, якщо ці товари:
  - ✓ повертаються на митну територію України у строк, що не перевищує шести місяців з дати вивезення їх за межі цієї території у митному режимі експорту;
  - ✓ перебувають у такому самому стані, в якому вони оформлені у митний режим експорту, крім природних змін їх якісних та/або кількісних характеристик за нормальних умов транспортування, зберігання та використання (експлуатації), внаслідок якого були виявлені недоліки, що спричинили реімпорт товарів.

Товари можуть бути також поміщені у митний режим реімпорту у разі, якщо:

1) під час перебування таких товарів за межами митної території України вони піддавалися операціям, необхідним для їх збереження, а також технічному обслуговуванню чи ремонту, необхідність у яких виникла під час перебування за межами митної території України;

2) стан таких товарів змінився внаслідок аварії або дії обставин непереборної сили, за умови підтвердження факту аварії або дії обставин непереборної сили в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику;

3) у митний режим реімпорту поміщується лише частина товарів, раніше випущених для вивезення за межі митної території України.

Для поміщення товарів у митний режим реімпорту особа, на яку покладається обов'язок щодо дотримання вимог митного режиму, повинна:

- ввезти товари на митну територію України не пізніше, ніж у встановлений законодавством строк після їх вивезення за межі митної території України;
- подати органу доходів і зборів, що здійснює випуск товарів у митному режимі реімпорту, документи на такі товари;
- надати органу доходів і зборів документи та відомості, необхідні для ідентифікації товарів, що реімпортуються.

Митний статус товарів, поміщених у митний режим реімпорту:

- українські товари, поміщені у митний режим реімпорту, зберігають статус українських товарів;
- іноземні товари, що поміщуються у митний режим реімпорту після їх попереднього вивезення згідно митним режимом експорту (остаточного вивезення), набувають статусу українських товарів. Підтвердженням українського статусу товарів є митна декларація, за якою ці товари випущено у вільний обіг.

Після поміщення у митний режим реімпорту товарів, попередньо вивезених за межі митної території України згідно з митним режимом експорту, суми вивізного мита, сплачені при експорті цих товарів, повертаються особам, які їх сплачували, або їх правонаступникам, у порядку, передбаченому Кодексом. Акцизний податок і податок на додану вартість при поміщенні товарів у митний режим реімпорту справляються відповідно до Податкового кодексу України.

митний режим експорт

Відповідно до статті 82 Кодексу експорт (остаточне вивезення) - це митний режим, відповідно до якого українські товари випускаються для вільного обігу за межами митної території України без зобов'язань щодо їх зворотного ввезення.

Митний режим експорту може бути застосований до товарів, що призначені для вивезення за межі митної території України, та до товарів, що вже вивезені за межі цієї території та перебувають під митним контролем, за винятком товарів, заборонених до поміщення у цей митний режим відповідно до законодавства.

Для поміщення товарів у митний режим експорту особа, на яку покладається дотримання вимог митного режиму, повинна:

- подати органу доходів і зборів, що здійснює випуск товарів у митному режимі експорту, документи на такі товари;
- сплатити митні платежі, якими відповідно до закону обкладаються товари під час вивезення за межі митної території України у митному режимі експорту;
- виконати вимоги щодо застосування передбачених законом заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності;
- у випадках, встановлених законодавством, подати органу доходів і зборів дозвіл на проведення зовнішньоекономічної операції з вивезення товарів у третю країну (реекспорт).

Органи Державної митної служби України не вимагають обов'язкового підтвердження прибуття товарів, що експортуються, у пункт призначення за межами митної території України.

У разі встановлення актами законодавства заборон чи обмежень щодо вивезення відповідних товарів за межі митної території України товари, що:

- 1) поміщені в митний режим експорту, випускаються за межі митної території України відповідно до умов, що діяли на момент поміщення цих товарів у зазначений митний режим;
- 2) фактично випущені за межі митної території України за періодичними митними деклараціями, підлягають поміщенню у митний режим експорту відповідно до умов, що діяли на момент фактичного вивезення цих товарів.

Відповідно до статті 84 Кодексу товари, поміщені у митний режим експорту, втрачають статус українських товарів з моменту їх фактичного вивезення за межі митної території України. Товари, що знаходяться за межами митної території України, втрачають статус українських товарів з моменту поміщення їх у митний режим експорту.

митний режим реекспорт

Відповідно до статті 85 Кодексу реекспорт - це митний режим, відповідно до якого товари, що були раніше ввезені на митну територію України або на територію вільної митної зони, вивозяться за межі митної території України без сплати вивізного мита та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Митний режим реекспорту може бути застосований до товарів, які при ввезенні на митну територію України мали статус іноземних та:

- після ввезення на митну територію України перебували під митним контролем та не були поміщені у митний режим (у тому числі у зв'язку з обмеженнями чи заборонами щодо ввезення таких товарів на митну територію України);
- були поміщені у митний режим тимчасового ввезення та вивозяться за межі митної території України у тому самому стані, в якому вони були ввезені на митну територію України, крім природних змін їх якісних та/або кількісних характеристик за нормальних умов транспортування та зберігання, а також змін, що допускаються у разі використання таких товарів у митному режимі тимчасового ввезення;
- були поміщені у митний режим переробки на митній території та вивозяться за межі митної території України у тому самому стані, в якому вони були ввезені на митну територію України, крім природних змін їх якісних та/або кількісних характеристик за нормальних умов транспортування та зберігання, або у вигляді продуктів їх переробки;
- були поміщені у митний режим митного складу та вивозяться за межі митної території України у тому самому стані, в якому вони були ввезені на митну територію України, крім природних змін їх якісних та/або кількісних характеристик за нормальних умов транспортування та зберігання;
- були поміщені у митний режим імпорту і повертаються нерезиденту - стороні зовнішньоекономічного договору, згідно з яким ці товари поміщувалися у цей режим, у зв'язку з невиконанням (неналежним виконанням) умов цього договору або з інших обставин, що перешкоджають його виконанню, якщо ці товари:
- ✓ вивозяться протягом шести місяців з дати поміщення їх у митний режим імпорту;
- ✓ перебувають у тому самому стані, в якому вони були ввезені на митну територію України, крім природних змін їх якісних та/або кількісних характеристик за нормальних умов транспортування, зберігання та використання (експлуатації), внаслідок якої були виявлені недоліки, що спричинили реекспорт товарів;
- визнані помилково ввезеними на митну територію України.

Товари можуть бути також поміщені у митний режим реекспорту, якщо:

- під час перебування таких товарів на митній території України вони піддавалися операціям, необхідним для їх збереження, а також технічному обслуговуванню чи ремонту, необхідність у яких виникла під час перебування на митній території України;
- стан таких товарів змінився внаслідок аварії або дії обставин непереборної сили за умови підтвердження факту аварії або дії обставин непереборної сили у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову та митну політику;

- у митний режим реекспорту поміщується лише частина товарів, раніше ввезених на митну територію України.

У митний режим реекспорту також поміщуються товари, що перебували у митному режимі вільної митної зони, безмитної торгівлі та вивозяться за межі митної території України.

Для поміщення товарів у митний режим реекспорту особа, на яку покладається дотримання вимог митного режиму, повинна:

- 1) подати органу доходів і зборів, що здійснює випуск товарів, документи на такі товари;
- 2) надати органу доходів і зборів документи та відомості, необхідні для ідентифікації товарів, що реекспортуються;
- 3) у випадках, встановлених законодавством, подати органу доходів і зборів дозвіл на проведення зовнішньоекономічної операції з реекспорту цих товарів.

Згідно статті 88 Кодексу іноземні товари, поміщені у митний режим реекспорту, зберігають статус іноземних товарів. Товари, що набули статусу українських внаслідок імпорту та реекспортуються, втрачають статус українських товарів з моменту їх фактичного вивезення за межі митної території України.

Після поміщення у митний режим реекспорту товарів, попередньо поміщених у митному режимі імпорту, суми ввізного мита, сплачені при імпорті цих товарів, повертаються особам, які їх сплачували, або їх правонаступникам відповідно до Кодексу. Акцизний податок і податок на додану вартість при поміщенні товарів в митний режим реекспорту справляються відповідно до Податкового кодексу України.

митний режим транзит

Відповідно до статті 90 Кодексу транзит - це митний режим, відповідно до якого товари та/або транспортні засоби комерційного призначення переміщуються під митним контролем між двома органами доходів і зборів або в межах зони діяльності одного органу доходів і зборів без будь-якого використання цих товарів, без сплати митних платежів та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Умови переміщення товарів і транспортних засобів комерційного призначення в режимі транзиту

Переміщення товарів у митному режимі транзиту здійснюється як прохідний або внутрішній транзит, або каботаж.

Митний режим транзиту застосовується до товарів, які переміщуються:

- прохідним транзитом від пункту ввезення (пропуску) на митну територію України до пункту вивезення (пропуску) за межі митної території України (у тому числі в межах одного пункту пропуску через державний кордон України);
- внутрішнім транзитом або каботажом:
  - ✓ від пункту ввезення (пропуску) на митну територію України до органу доходів і зборів, розташованого на митній території України;
  - ✓ від органу доходів і зборів, розташованого на митній території України, до пункту вивезення (пропуску) за межі митної території України;
  - ✓ від одного пункту, розташованого на митній території України, до іншого пункту, розташованого на митній території України, у тому числі якщо частина цього переміщення проходить за межами митної території України;
  - ✓ від штучного острова, установки або споруди, створених у виключній (морській) економічній зоні України, на які поширюється виключна юрисдикція України, до органу доходів і зборів, розташованого на території України, зайнятій сушею, та у зворотному напрямку.

Умови поміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення у митний режим транзиту

Митний режим транзиту може бути застосований як до товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що безпосередньо ввозяться на митну територію України, так і до таких, що перебувають на митній території України.

У митний режим транзиту можуть бути поміщені товари, транспортні засоби комерційного призначення незалежно від їх митного статусу.

У митний режим транзиту можуть бути поміщені будь-які товари, крім заборонених законодавством для ввезення та/або транзиту через митну територію України.

Для поміщення товарів та/або транспортних засобів комерційного призначення у митний режим транзиту особа, на яку покладається дотримання вимог митного режиму, повинна:

- ✓ подати органу доходів і зборів митну декларацію (документ, який відповідно до статті 94 Кодексу використовується замість митної декларації), товарно-транспортний документ на перевезення та рахунок-фактуру (інвойс) або інший документ, який визначає вартість товару;
- ✓ у випадках, визначених законодавством, надати органу доходів і зборів дозвільний документ на транзит через митну територію України, який видається відповідними уповноваженими органами;
- ✓ у випадках, встановлених Кодексом, забезпечити виконання зобов'язання із сплати митних платежів відповідно до розділу X Кодексу.

Відповідно до статті 93 Кодексу товари, транспортні засоби комерційного призначення, що переміщуються у митному режимі транзиту, повинні:

- 1) перебувати у незмінному стані, крім природних змін їх якісних та/або кількісних характеристик за нормальних умов транспортування і зберігання;
- 2) не використовуватися з жодною іншою метою, крім транзиту;
- 3) бути доставленими у орган доходів і зборів призначення до закінчення строку, визначеного Кодексом;
- 4) мати неушкоджені засоби забезпечення ідентифікації у разі їх застосування.

Транспортні засоби комерційного призначення, поміщені у митний режим транзиту, можуть піддаватися операціям з технічного обслуговування та ремонту, потреба в яких виникла під час перебування їх на митній території України.

За умови забезпечення ідентифікації товарів, що переміщуються у режимі транзиту, та дотримання інших вимог, встановлених цим Кодексом, допускається перевезення зазначених товарів транспортним засобом, який здійснює перевезення в межах митної території України товарів, які не перебувають під митним контролем.

Згідно статті 95 Кодексу встановлюються такі строки транзитних перевезень залежно від виду транспорту:

- ✓ для автомобільного транспорту - 10 діб (у разі переміщення в зоні діяльності однієї митниці - 5 діб);
- ✓ для залізничного транспорту - 28 діб;
- ✓ для авіаційного транспорту - 5 діб;
- ✓ для морського та річкового транспорту - 20 діб;
- ✓ для трубопровідного транспорту - 31 доба;
- ✓ для трубопровідного транспорту (з перевантаженням на інші види транспорту) - 90 діб.

До зазначених строків не включається:

- час дії обставин непереборної сили чи аварії, що сталася під час перевезення товарів;
- час зберігання товарів під митним контролем (за умови інформування органу доходів і зборів, який контролює їх переміщення);
- час, необхідний для здійснення інших операцій з товарами, у передбачених випадках, (за умови інформування митного органу, який контролює переміщення цих товарів).

Митний статус товарів, що поміщуються у митний режим транзиту

Іноземні товари, поміщені у митний режим транзиту, зберігають статус іноземних товарів.

Українські товари, поміщені у митний режим транзиту, зберігають статус українських товарів.

Згідно статті 102 Кодексу митний режим транзиту завершується вивезенням товарів, транспортних засобів комерційного призначення, поміщених у цей митний режим, за межі митної території України. Таке вивезення здійснюється під контролем органу доходів і зборів призначення. При вивезенні за межі митної території України товарів, поміщених у митний режим транзиту, окремими партіями митний режим транзиту вважається завершеним після фактичного вивезення за межі митної території України останньої з таких окремих партій.

При ввезенні товарів на митну територію України з метою подальшого їх поміщення у відповідний митний режим митний режим транзиту завершується фактичним доставленням товарів до органу доходів і зборів призначення.

Митний режим транзиту також завершується поміщенням товарів, транспортних засобів комерційного призначення в інший митний режим при дотриманні вимог, встановлених Кодексом.

Для завершення митного режиму транзиту особою, відповідальною за дотримання вимог митного режиму, до закінчення строку, визначеного статтею 95 Кодексу, органу доходів і зборів призначення повинні бути представлені товари, поміщені у митний режим транзиту, та митна декларація або інший документ, визначений згідно статті 94 Кодексу. Орган доходів і зборів призначення після представлення товарів, поміщених у митний режим транзиту, митної декларації або іншого документа, визначеного статтею 94 Кодексу, перевіряє дотримання вимог, встановлених законодавством України з питань митної справи до переміщення товарів у митному режимі транзиту, та виконує митні формальності, необхідні для завершення митного режиму транзиту.

Митний режим транзиту також припиняється у разі конфіскації товарів, їх повної втрати внаслідок аварії або дії обставин непереборної сили, за умови підтвердження факту аварії або дії обставин непереборної сили у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику. У разі припинення митного режиму транзиту, вивезення товарів за межі митної території України не вимагається, а гарантії, надані відповідно до пункту 3 частини четвертої статті 92 Кодексу, підлягають поверненню (вивільненню).

митний режим тимчасового ввезення

Відповідно до статті 103 Кодексу тимчасове ввезення - це митний режим, відповідно до якого іноземні товари, транспортні засоби комерційного призначення ввозяться для конкретних цілей на митну територію України з умовним повним або частковим звільненням від оподаткування митними платежами та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності і підлягають реекспорту до завершення встановленого строку без будь-яких змін, за винятком звичайного зносу в результаті їх використання.

Умови поміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення у митний режим тимчасового ввезення

Митний режим тимчасового ввезення може бути застосований до товарів, що надходять на митну територію України, та до товарів, що зберігаються під митним контролем або поміщені в інший митний режим, який передбачає їх перебування під митним контролем.

Законодавством України з питань митної справи можуть бути визначені документи, які використовуються для декларування товарів, транспортних засобів комерційного призначення в митний режим тимчасового ввезення замість митної декларації.

Орган доходів і зборів, що здійснює випуск товарів, транспортних засобів комерційного призначення у митному режимі тимчасового ввезення, повинен

пересвідчитися у можливості ідентифікації цих товарів, транспортних засобів при їх реекспорті. Для ідентифікації товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що поміщуються у митний режим тимчасового ввезення, можуть застосовуватися засоби, передбачені статтею 326 Кодексу. Зазначені засоби застосовуються органами доходів і зборів тільки у тих випадках, коли комерційні способи забезпечення ідентифікації є недостатніми. Відомості про ідентифікаційні ознаки товарів та/або застосовані засоби ідентифікації в установленому порядку вносяться до МД, або книжки А.Т.А., або іншого документа, передбаченого законодавством України з питань державної митної справи. Для забезпечення ідентифікації товару, що поміщується у митний режим тимчасового ввезення, декларант може надати органу доходів і зборів два примірники зображення цього товару (фотографії, креслення тощо), завірені підписом та відбитком печатки (за наявності) Декларанта, та електронну копію такого зображення. Один примірник такого зображення зберігається в органі доходів і зборів разом з іншими документами, за якими здійснювався випуск товару, а другий з відмітками органу доходів і зборів повертається Декларанту. Для забезпечення ідентифікації товарів органи Державної митної служби України можуть самостійно виготовляти фотографічні зображення таких товарів. Електронні копії зображень товарів, надані Декларантом, а також виготовлені у разі необхідності органом доходів і зборів, зберігаються в локальній інформаційній базі органу доходів і зборів та у разі потреби надсилаються іншим органам доходів і зборів для забезпечення ідентифікації товарів. Якщо ідентифікація товарів здійснюється шляхом накладення митних забезпечень, то вони повинні бути накладені способом, що унеможливило пошкодження товарів унаслідок їх накладення та повторне застосування цих митних забезпечень. За потреби для забезпечення ідентифікації товарів або підтвердження їх незмінного стану можуть залучатися спеціалісти й експерти відповідно до положень статті 327 Кодексу.

Не вимагається застосування засобів забезпечення ідентифікації до тари, піддонів та інших подібних товарів, що не мають індивідуальних ідентифікаційних ознак.

Для поміщення товарів у митний режим тимчасового ввезення особа, відповідальна за дотримання митного режиму, повинна:

- подати органу доходів і зборів, що здійснює випуск товарів, транспортних засобів комерційного призначення у режимі тимчасового ввезення, документи на такі товари, транспортні засоби, що підтверджують мету їх тимчасового ввезення;
- у випадках, передбачених законодавством, надати органу доходів і зборів зобов'язання про реекспорт товарів, транспортних засобів комерційного призначення, які тимчасово ввозяться, у строки, встановлені органом доходів і зборів;
- подати органу доходів і зборів дозвіл відповідного компетентного органу на тимчасове ввезення товарів, якщо отримання такого дозволу передбачено законодавством;
- сплатити митні платежі відповідно до статті 106 Кодексу або забезпечити виконання зобов'язання із сплати митних платежів відповідно до розділу X Кодексу.

Забезпечення дотримання вимог митного режиму тимчасового ввезення здійснюється шляхом:

- 1) застосування міжнародного митного документа (книжки А.Т.А. або книжки CPD), що містить чинну міжнародну гарантію сплати митних платежів, встановлених законом на імпорту товарів;
- 2) надання фінансової гарантії у порядку, передбаченому розділом X цього Кодексу.

Фінансова гарантія повертається (вивільняється) у порядку, передбаченому розділом X Кодексу, після завершення режиму тимчасового ввезення.

Гарантія дотримання вимог митного режиму тимчасового ввезення не вимагається щодо:

- 1) устаткування для підготовки радіо- чи телепередач і репортажів, а також транспортних засобів, спеціально пристосованих для використання для цілей радіо- чи телепередач;

- 2) контейнерів, піддонів та упаковок;
- 3) наукового і педагогічного устаткування та матеріалів для забезпечення добробуту мореплавців, що використовуються на борту суден;
- 4) особистих речей;
- 5) товарів, ввезених для спортивних цілей;
- 6) товарів, що ввозяться в рамках прикордонного обігу;
- 7) медичного, хірургічного і лабораторного устаткування, а також будь-яких товарів, таких як автомобілі чи інші транспортні засоби, ковдри, намети, збірні будинки, інших товарів першої необхідності, відправлених як допомога потерпілим від стихійного лиха чи подібних катастроф;
- 8) транспортних засобів комерційного призначення;
- 9) тяглових тварин, тварин, ввезених для перегону на нове пасовисько чи випасання на землях, розташованих у прикордонній смузі (контрольованому прикордонному районі);
- 10) товарів, які тимчасово ввозяться на митну територію України з умовним частковим звільненням від оподаткування митними платежами;
- 11) повітряних суден, які ввозяться на митну територію України українськими авіакомпаніями за договорами оперативного лізингу.

Відповідно до статті 111 Кодексу іноземні товари, поміщені у митний режим тимчасового ввезення, зберігають статус іноземних товарів.

Завершення митного режиму тимчасового ввезення

Митний режим тимчасового ввезення завершується шляхом реекспорту товарів, транспортних засобів комерційного призначення, поміщених у цей митний режим, або шляхом поміщення їх в інший митний режим, що допускається Кодексом, а також у зазначених нище випадках припинення митного режиму тимчасового ввезення.

Якщо заборони або обмеження щодо імпорту, що діяли на момент тимчасового ввезення товарів, скасовано протягом їх перебування у митному режимі тимчасового ввезення, дозволяється завершення митного режиму тимчасового ввезення шляхом випуску товарів для вільного обігу на митній території України.

Митний режим тимчасового ввезення припиняється органом доходів і зборів у разі конфіскації товарів, транспортних засобів комерційного призначення, їх повної втрати внаслідок аварії або дії обставин непереборної сили за умови підтвердження факту аварії або дії обставин непереборної сили у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову та митну політику.

У разі припинення митного режиму тимчасового ввезення реекспорт товарів, транспортних засобів комерційного призначення не вимагається, а гарантії, надані відповідно до статті 110 Кодексу, підлягають поверненню (вивільненню).

Для забезпечення контролю за товарами, що перебувають у митному режимі тимчасового ввезення, а також обміну інформацією між митними органами стосовно таких товарів використовується ЄАІС. До ЄАІС вноситься інформація про митні формальності, що виконуються відносно тимчасово ввезених товарів, зокрема про:

- поміщення товарів у митний режим тимчасового ввезення;
- засоби, застосовані для ідентифікації товарів;
- дозволи, надані органом доходів і зборів на неодноразове переміщення через митний кордон України товарів протягом строку дії митного режиму тимчасового ввезення;
- дозволи (загальні дозволи) на тимчасове ввезення контейнерів, піддонів, упаковок без оформлення МД або книжки А.Т.А.;
- продовження строку тимчасового ввезення;
- строк, установлений органом доходів і зборів для реекспорту;
- передачу права використання митного режиму тимчасового ввезення;
- проведення митного огляду;
- складення протоколу про порушення митних правил;

накладення арешту або тимчасове вилучення тимчасово ввезених товарів у справі про порушення митних правил;
завершення режиму тимчасового ввезення;
припинення режиму тимчасового ввезення.

Інформація до ЄАІС вноситься посадовою особою органу доходів і зборів, яким здійснюється відповідна митна формальність, невідкладно після її виконання.

митний режим тимчасове вивезення

Відповідно до статті 113 Кодексу тимчасове вивезення - це митний режим, відповідно до якого українські товари або транспортні засоби комерційного призначення вивозяться за межі митної території України з умовним повним звільненням від оподаткування митними платежами та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності і підлягають реімпорту до завершення встановленого строку без будь-яких змін, за винятком звичайного зносу в результаті їх використання. Умови поміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення у митний режим тимчасового вивезення

Митний режим тимчасового вивезення може бути застосований до товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що безпосередньо вивозяться за межі митної території України.

Орган доходів і зборів, що здійснює випуск товарів, транспортних засобів комерційного призначення у митному режимі тимчасового вивезення, повинен пересвідчитися у можливості ідентифікації цих товарів, транспортних засобів при їх реімпорті. Для забезпечення ідентифікації товарів, транспортних засобів комерційного призначення, можуть застосовуватися засоби, передбачені частинами другою і третьою статті 326 Кодексу. Органи Державної митної служби України застосовують зазначені засоби тільки у тих випадках, коли комерційні способи ідентифікації є недостатніми. Не вимагається застосування засобів забезпечення ідентифікації до тари, піддонів та інших подібних товарів, що не мають індивідуальних ідентифікаційних ознак.

Для поміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення у митний режим тимчасового вивезення особа, відповідальна за дотримання митного режиму, повинна:

- 1) подати органу доходів і зборів, що здійснює випуск товарів, транспортних засобів комерційного призначення у режимі тимчасового вивезення, документи на такі товари, транспортні засоби, що підтверджують мету їх тимчасового вивезення;
- 2) у випадках, передбачених законодавством, надати органу доходів і зборів зобов'язання про реімпорт товарів, транспортних засобів комерційного призначення, які тимчасово вивозяться, у строки, встановлені органом доходів і зборів;
- 3) подати органу доходів і зборів дозвіл відповідного компетентного органу на тимчасове вивезення товарів, якщо отримання такого дозволу передбачено законодавством.

Відповідно до статті 116 Кодексу строк тимчасового вивезення товарів, транспортних засобів комерційного призначення встановлюється органом доходів і зборів у кожному конкретному випадку, але не повинен перевищувати трьох років з дати поміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення у зазначений митний режим. З урахуванням мети тимчасового вивезення товарів, транспортних засобів комерційного призначення та інших обставин строк, тимчасового вивезення, може бути продовжений відповідним органом доходів і зборів.

За заявою особи, відповідальної за дотримання митного режиму тимчасового вивезення, орган доходів і зборів надає дозвіл на передачу права використання режиму тимчасового вивезення щодо товарів, транспортних засобів комерційного призначення будь-якій іншій особі за умови, що така інша особа:

- 1) відповідає вимогам, встановленим цим Кодексом; та
- 2) бере на себе зобов'язання особи, відповідальної за дотримання митного режиму тимчасового вивезення.

При поміщенні товарів, транспортних засобів комерційного призначення у митний режим тимчасового вивезення та їх реімпорті до закінчення строку, встановленого органом доходів і зборів, до цих товарів, транспортних засобів застосовується умовне повне звільнення від оподаткування митними платежами.

Згідно статті 119 Кодексу українські товари, поміщені в митний режим тимчасового вивезення, зберігають статус українських товарів.

Митний режим тимчасового вивезення завершується шляхом реімпорту товарів, транспортних засобів комерційного призначення, поміщених у цей митний режим, або поміщення їх в інший митний режим, що допускається Кодексом, а також у зазначених нище випадках припинення митного режиму тимчасового вивезення.

Якщо заборони або обмеження щодо експорту, що діяли на момент тимчасового вивезення товарів, скасовано протягом їх перебування у митному режимі тимчасового вивезення, дозволяється завершення митного режиму тимчасового вивезення шляхом випуску товарів у митному режимі експорту.

Митний режим тимчасового вивезення припиняється органом доходів і зборів у разі конфіскації товарів, транспортних засобів комерційного призначення, їх повної втрати внаслідок аварії або дії обставин непереборної сили, за умови підтвердження факту аварії або дії обставин непереборної сили у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову та митну політику. У разі припинення митного режиму тимчасового вивезення товарів, транспортних засобів комерційного призначення їх реімпорт не вимагається.

митний режим «митний склад»

Відповідно до статті 121 Кодексу митний склад - це митний режим, відповідно до якого іноземні або українські товари зберігаються під митним контролем із умовним повним звільненням від оподаткування митними платежами та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

У митний режим митного складу можуть поміщатися будь-які товари, за винятком:

- 1) товарів, заборонених до ввезення в Україну, вивезення з України та транзиту через територію України;
- 2) товарів, строк придатності для споживання або використання яких закінчився;
- 3) товарів, що надходять в Україну як гуманітарна допомога;
- 4) живих тварин;
- 5) електроенергії, що переміщується лініями електропередачі.

Для поміщення товарів у митний режим митного складу органу доходів і зборів подаються:

- митна декларація;
- товарно-транспортний документ на перевезення;
- рахунок (інвойс) або інший документ, який визначає вартість товару.

Товари, що поміщуються у митний режим митного складу, декларуються органу доходів і зборів утримувачем митного складу.

Розміщення на митному складі товарів, поміщених в інші, ніж митний склад, митні режими (транзиту, тимчасового ввезення, переробки на митній території, експорту, тимчасового вивезення, переробки за межами митної території) для їх зберігання, перевантаження або дозавантаження транспортного засобу здійснюється на підставі митної декларації, раніше оформленої відповідно до таких інших митних режимів, або документа, що її замінював, - накладної УМВС (СМГС), накладної ЦІМ (СІМ), накладної ЦІМ/УМВС (ЦИМ/СМГС, СІМ/СМГС), книжки МДП (Сарнет ТІР) тощо. У цьому разі поміщення таких товарів у митний режим митного складу не відбувається. Товари, що вивантажуються на митний склад і призначені для зберігання більше ніж на 90 днів, підлягають поміщенню у митний режим митного складу.

У разі надходження товарів у складі консолідованих вантажів з метою подальшої доставки в орган доходів і зборів призначення при перевантаженні таких товарів з одного транспортного засобу на інший їх розміщення на митному складі або поміщення у митний режим митного складу не є обов'язковим.

Органам доходів і зборів для поміщення товарів у митний режим митного складу забороняється вимагати:

- 1) подання інших, ніж зазначені вище, документів (у тому числі документів, які видаються державними органами для здійснення митного контролю та митного оформлення товарів);
- 2) проведення видів контролю, зазначених у частині першій статті 319 Кодексу.

В якості митного складу можуть виступати відповідним чином облаштовані складське приміщення, резервуар, холодильна чи морозильна камера, критий чи відкритий майданчик, призначені для зберігання товарів під митним контролем.

Митний склад може бути закритого або відкритого типу.

Митний склад закритого типу призначається виключно для зберігання під митним контролем товарів, що переміщуються через митний кордон України згідно із зовнішньоекономічними договорами (контрактами), що укладаються утримувачем цього складу або учасниками об'єднання підприємств, учасником якого є утримувач складу.

Митний склад відкритого типу призначається для зберігання під митним контролем товарів, що переміщуються через митний кордон України згідно із зовнішньоекономічними договорами (контрактами), укладеними як утримувачем цього складу, так і будь-якими іншими особами.

Утримувачем МС відкритого типу може бути суб'єкт господарювання, що має ліцензію на здійснення митної брокерської діяльності

Надання складським об'єктам статусу "митний склад" здійснюється шляхом внесення інформації про суб'єкта господарювання до Реєстру митних складів.

Вимоги до облаштування митних складів

Утримувач митного складу (далі - МС) забезпечує:

- наявність прилеглої до МС території з твердим покриттям, обладнаної для стоянки вантажних транспортних засобів;
- наявність і функціонування на в'їзді прилеглої до МС території контрольно-пропускної системи, що забезпечує реєстрацію та облік транспортних засобів, які доставляють товари на МС. Якщо МС має статус зони прибуття автотранспорту, контрольно-пропускна система повинна забезпечувати автоматичну фіксацію (зчитування) даних реєстраційних номерних знаків транспортних засобів, вагу транспортних засобів та внесення цієї інформації до системи електронного обліку;
- цілодобову охорону та/або функціонування охоронної та протипожежної сигналізації (крім функціонування таких сигналізацій на майданчиках), наявність засобів пожежогасіння;
- освітлення МС та прилеглої до МС території згідно із санітарними нормами й правилами;
- наявність сертифікованого (повіреного) спеціального обладнання для зважування товарів (з урахуванням специфіки товарів), а на МС, призначеному для зберігання наливних чи насипних товарів, - сертифікованих (повірених) засобів обліку таких товарів і контролю за ними;
- наявність рампи, оглядового майданчика, навантажувально-розвантажувальної техніки (з урахуванням специфіки МС);
- проведення навантажувально-розвантажувальних операцій на МС або на прилеглій до МС території;
- наявність і функціонування системи відеоспостереження для нагляду за в'їздами на прилеглу територію МС та виїздами з неї, воротами та дверними отворами МС, через які здійснюється розміщення товарів на склад або випуск товарів зі складу, фіксування такого

відображення для виявлення несанкціонованого вилучення товарів і транспортних засобів, що перебувають під митним контролем, а також ведення відповідного архіву;

- безперешкодний доступ посадових осіб митниці до СВС;
- можливість накладення на ворота та двері МС не менше ніж двох засобів забезпечення;
- обладнання ґратами вікон (за їх наявності), якщо як МС використовується приміщення;
- наявність каналів і засобів зв'язку для роботи посадових осіб митниці та інших державних контролюючих органів (у разі їх розміщення).

Строки зберігання товарів у митному режимі митного складу

Відповідно до статті 125 Кодексу строк зберігання товарів у митному режимі митного складу не може перевищувати 1095 днів від дня поміщення цих товарів у зазначений митний режим.

Строк зберігання в митному режимі митного складу підакцизних товарів, іноземних товарів, які були попередньо поміщені у митні режими транзиту, тимчасового ввезення або переробки на митній території України, а також продуктів переробки не може перевищувати 365 днів від дня поміщення їх у митний режим митного складу.

Іноземні товари, що зберігаються в митному режимі митного складу, до закінчення строку їх придатності або строків зберігання, установлених згідно Кодексу, повинні бути задекларовані для ввезення на митну територію України в іншому митному режимі або реекспортовані. Якщо іноземні товари під час зберігання в митному режимі митного складу були зіпсовані або ушкоджені внаслідок аварії чи дії обставин непереборної сили, такі товари за умови належного підтвердження зазначених фактів дозволяється декларувати для вільного обігу на митній території України так, ніби вони були ввезені в зіпсованому (ушкодженому) стані.

Строк зберігання у митному режимі митного складу товарів, призначених для експорту, не може перевищувати **одного року** з дати поміщення їх у цей режим. До закінчення зазначеного строку такі товари повинні бути вивезені за межі митної території України.

У разі невиконання вимог частин першої - четвертої статті 125 Кодексу щодо розпорядження товарами, що зберігаються в митному режимі митного складу, утримувач митного складу повинен протягом 30 днів після закінчення строку зберігання цих товарів у митному режимі митного складу передати їх на склад органу доходів і зборів, а в разі закінчення строку придатності зазначених товарів - задекларувати їх у митний режим знищення або руйнування.

Митний статус товарів, поміщених у митний режим митного складу

Іноземні товари, поміщені в митний режим митного складу, зберігають статус іноземних товарів.

Українські товари, поміщені в митний режим митного складу, втрачають статус українських товарів з моменту відшкодування сум податку на додану вартість відповідно до положень Податкового кодексу України.

З товарами, що зберігаються на митному складі, без дозволу органу доходів і зборів можуть проводитися прості складські операції, необхідні для забезпечення збереження цих товарів:

- 1) переміщення товарів у межах складу з метою раціонального розміщення;
- 2) чищення;
- 3) провітрювання;
- 4) створення оптимального температурного режиму зберігання;
- 5) сушіння (у тому числі із створенням потоку тепла);
- 6) захист від корозії;
- 7) боротьба із шкідниками;
- 8) інвентаризація.

Власник товарів, що зберігаються в митному режимі митного складу на митному складі, або уповноважена ним особа з дозволу органу доходів і зборів може проводити підготовку таких товарів до продажу (відчуження) та транспортування: консолідація та подрібнення партій, формування відправлень, сортування, пакування, перепакування, маркування, навантаження, вивантаження, перевантаження, взяття проб і зразків товарів та інші подібні операції.

Операції, що проводяться з товарами, що зберігаються в митному режимі митного складу на митному складі, не повинні змінювати характеристик, за якими ці товари були класифіковані згідно з Українською класифікацією товарів зовнішньоекономічної діяльності.

З дозволу митного органу та за умови надання фінансової гарантії відповідно до розділу X Кодексу товари, поміщені у митний режим митного складу, можуть тимчасово з наступним поверненням вивозитися з митного складу на строк, обумовлений метою такого вивезення, але не більший ніж 45 днів. Не підлягають тимчасовому випуску з наступним поверненням товари, що використовуватимуться для виробництва, упаковки, експлуатації природних ресурсів, будівництва, ремонту чи обслуговування, виконання земляних або інших подібних робіт.

Згідно статті 128 Кодексу допускається передача права власності на іноземні товари, поміщені у митний режим митного складу. Інформація про власника таких товарів надається органу доходів і зборів під час випуску зазначених товарів з митного складу. Якщо зміна власника товару передбачає вивезення товару з території України, таке вивезення здійснюється на підставі нових товаросупровідних документів і митної декларації (документа, що її замінює).

Митний режим митного складу завершується шляхом поміщення товарів, поміщених у цей митний режим, в інший митний режим, що допускається цим Кодексом, а також у разі припинення митного режиму митного складу.

Якщо встановлені законом заборони або обмеження щодо імпорту чи експорту відповідних товарів, що діяли під час перебування цих товарів у митному режимі митного складу, скасовано, дозволяється завершення митного режиму митного складу шляхом експорту зазначених товарів або випуску їх для вільного обігу на митній території України.

Митний режим митного складу припиняється органом доходів і зборів у разі:

- 1) передачі товарів на склад органу доходів і зборів у зв'язку із закінченням строків зберігання в режимі митного складу;
- 2) конфіскації товарів;
- 3) повної втрати товарів унаслідок аварії або дії обставин непереборної сили, за умови підтвердження факту аварії або дії обставин непереборної сили у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову та митну політику.

У разі припинення митного режиму митного складу поміщення цих товарів у інший митний режим не вимагається, а фінансові гарантії, надані відповідно до частини четвертої статті 127 Кодексу, підлягають поверненню (вивільненню).

Після перебування на митному складі товари, оформлені у митні режими експорту, реекспорту, транзиту, тимчасового вивезення, переробки за межами митної території України, повинні бути в установленій відповідно до цього Кодексу строк вивезені за межі митної території України або поміщені в інший митний режим, який дозволяється щодо таких товарів.

У разі поміщення товарів, що зберігаються на митному складі в митному режимі митного складу, в інший митний режим та у випадках, визначених частиною п'ятою статті 129 Кодексу, орган доходів і зборів встановлює строк для вивезення зазначених товарів з митного складу, виходячи з наявних транспортних засобів та навантажувально-розвантажувальної техніки, але не менший, ніж п'ять робочих днів.

митний режим вільна митна зона

Відповідно до статті 130 Кодексу вільна митна зона - це митний режим, відповідно до якого іноземні товари ввозяться на територію вільної митної зони та вивозяться з цієї території за межі митної території України із звільненням від оподаткування митними платежами та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, а українські товари ввозяться на територію вільної митної зони із оподаткуванням митними платежами та застосуванням заходів нетарифного регулювання.

Товари, поміщені в митний режим вільної митної зони, протягом усього строку перебування у цьому режимі перебувають під митним контролем.

Операції з товарами, поміщеними у митний режим вільної митної зони

Операції з поміщеними у митний режим вільної митної зони товарами, що знаходяться на територіях вільних митних зон комерційного типу, обмежуються лише простими складськими операціями, необхідними для забезпечення збереження цих товарів: переміщення товарів у межах вільної митної зони з метою раціонального розміщення, чищення, провітрювання, створення оптимального температурного режиму зберігання, сушіння (у тому числі із створенням потоку тепла), захист від корозії, боротьба із шкідниками, інвентаризація. Також допускаються подрібнення партій, формування відправлень, сортування, пакування, перепаккування, маркування, навантаження, вивантаження, перевантаження та інші подібні операції.

З поміщеними у митний режим вільної митної зони товарами, що знаходяться на територіях вільних митних зон сервісного типу, дозволяється здійснення операцій, пов'язаних із ремонтом, модернізацією, будівництвом повітряних, морських і річкових суден, інших плавучих засобів, їх складових частин, а також операцій, які проводяться у вільних митних зон комерційного типу, необхідність у яких виникла у зв'язку з експлуатацією вільної митної зони цього типу.

Переліки видів товарів, які можуть бути поміщені у митний режим вільної митної зони з метою розміщення на територіях вільних митних зон промислового типу, та виробничих операцій, які можуть здійснюватися з такими товарами, визначаються окремими законами України для кожної такої зони.

Умови поміщення товарів у митний режим вільної митної зони

Поміщення українських товарів у митний режим вільної митної зони для цілей оподаткування вважається експортом цих товарів.

Іноземні товари, що ввозяться на територію вільної митної зони, допускаються на зазначену територію з умовним повним звільненням від оподаткування митними платежами.

Поміщення товарів у митний режим вільної митної зони, а також зміна цього митного режиму здійснюються органом доходів і зборів, у зоні діяльності якого знаходиться така зона.

Для поміщення іноземних товарів у митний режим вільної митної зони та розміщення їх на територіях вільних митних зон комерційного типу, що розташовані в морських, річкових портах чи аеропортах, в межах яких є пункти пропуску через державний кордон України, використовуються транспортні або комерційні документи, які містять опис таких товарів та супроводжують їх при ввезенні.

Для допуску товарів на територію вільної митної зони гарантії, передбачені розділом X цього Кодексу, не застосовуються. Гарантії щодо переміщення іноземних товарів між органами доходів і зборів або в межах зони діяльності одного органу доходів і зборів у зв'язку з необхідністю їх ввезення на територію вільної митної зони (випуску з такої території) застосовуються відповідно до норм Кодексу.

Товари можуть перебувати в митному режимі вільної митної зони на території вільної митної зони протягом усього часу функціонування відповідної вільної митної зони.

Дозволяється передача права власності на товари, поміщені у митний режим вільної митної зони.

Митний статус товарів, що поміщуються в митний режим вільної митної зони

Іноземні товари, поміщені у митний режим вільної митної зони, зберігають статус іноземних товарів.

Товари, виготовлені (вироблені, одержані) у вільній митній зоні, мають статус іноземних товарів та вважаються такими, що поміщені у митний режим вільної митної зони.

Українські товари, поміщені у митний режим вільної митної зони, отримують статус іноземних товарів.

Українські товари, що не використовуються у виробничих та інших господарських операціях і необхідні для забезпечення функціонування підприємств, розташованих на території вільної митної зони, а також українські товари, що використовуються у виробничих та інших господарських операціях і не витрачаються при цьому, допускаються на такі території (випускаються з них) з письмовим інформуванням органу доходів і зборів без зміни їх митного статусу та поміщення у митні режими.

Митний режим вільної митної зони завершується шляхом реекспорту товарів, поміщених у цей митний режим, або поміщення їх у інший митний режим, а також у випадках припинення митного режиму вільної митної зони.

Для реекспорту іноземних товарів, поміщених у митний режим вільної митної зони відповідно до частини четвертої статті 132 Кодексу, використовуються транспортні або комерційні документи, які містять опис таких товарів та супроводжують їх при вивезенні.

Митний режим вільної митної зони припиняється органом доходів і зборів у разі:

- 1) конфіскації товарів;
- 2) повної втрати товарів унаслідок аварії або дії обставин непереборної сили, за умови підтвердження факту аварії або дії обставин непереборної сили у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову та митну політику.

Випуск у вільний обіг продуктів переробки товарів, поміщених у митний режим вільної митної зони, здійснюється зі сплатою митних платежів та процентів, що підлягали б сплаті у разі перенесення строків сплати митних платежів у зв'язку з наданням розстрочення або відстрочення їх сплати відповідно до статті 100 Податкового кодексу України.

Відходи (залишки), що утворилися в результаті здійснення операцій з іноземними товарами у вільній митній зоні і мають господарську цінність та/або можуть бути утилізовані, у разі вивезення за межі вільної митної зони підлягають поміщенню в цьому стані у відповідний митний режим. За бажанням декларанта відходи (залишки) можуть декларуватися за одним класифікаційним кодом згідно з УКТ ЗЕД за умови, що цьому коду відповідає найбільша ставка мита. Якщо до окремих товарів, які входять до зазначеної партії, застосовуються передбачені законом заходи нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, такий спосіб декларування не звільняє декларанта від додержання зазначених заходів щодо цих товарів. Інші відходи, ніж зазначені вище, з дозволу органу доходів і зборів підлягають видаленню відповідно до законодавства України.

Розпорядження товарами, що знаходяться на території вільної митної зони промислового типу, в разі скасування на її території митного режиму вільної митної зони. Протягом 90 днів від дати скасування митного режиму вільної митної зони на території вільної митної зони промислового типу поміщені в митний режим вільної митної зони товари, що знаходяться на території цієї зони, повинні бути переміщені власником або уповноваженою ним особою на територію іншої вільної митної зони, реекспортовані чи задекларовані до іншого митного режиму. Законами України можуть визначатися більш

тривалі строки розпорядження товарами, зазначеними у частині першій статті 140 Кодексу.

митний режим безмитної торгівлі

Відповідно до статті 140 Кодексу безмитна торгівля - це митний режим, відповідно до якого товари, не призначені для вільного обігу на митній території України, знаходяться та реалізуються для вивезення за межі митної території України під митним контролем у пунктах пропуску через державний кордон України, відкритих для міжнародного сполучення, та на повітряних і водних транспортних засобах комерційного призначення, що виконують міжнародні рейси, з умовним звільненням від оподаткування митними платежами, установленими на імпорту та експорт таких товарів, та без застосування до них заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, у тому числі видів контролю, зазначених у частині першій статті 319 Кодексу.

Поміщення товарів у митний режим безмитної торгівлі

У митний режим безмитної торгівлі поміщуються іноземні та українські товари, які ввозяться з-за меж митної території України або вивозяться з митної території України.

У митний режим безмитної торгівлі поміщуються будь-які товари, крім товарів, заборонених до ввезення в Україну, вивезення з України і транзиту через територію України, товарів, що надходять в Україну як гуманітарна допомога, живих тварин.

Іноземні товари поміщуються у митний режим безмитної торгівлі з умовним звільненням від оподаткування митними платежами.

Поміщення українських товарів у митний режим безмитної торгівлі для цілей оподаткування вважається експортом цих товарів.

Для поміщення товарів у митний режим безмитної торгівлі забезпечення виконання обов'язку із сплати митних платежів відповідно до розділу X цього Кодексу не вимагається. Забезпечення виконання обов'язку із сплати митних платежів при переміщенні іноземних товарів між органами доходів і зборів або між різними пунктами пропуску в межах зони діяльності одного органу доходів і зборів у зв'язку з необхідністю їх ввезення у приміщення магазину безмитної торгівлі або випуску з такого приміщення здійснюється відповідно до розділу X цього Кодексу.

Поміщення товарів у митний режим безмитної торгівлі, а також зміна цього митного режиму здійснюється органом доходів і зборів, у зоні діяльності якого розташований відповідний магазин безмитної торгівлі.

Відповідно до статті 142 Кодексу товари можуть перебувати в митному режимі безмитної торгівлі протягом всього строку їх придатності для споживання та/або використання. Товари, поміщені в митний режим безмитної торгівлі, протягом всього строку перебування у цьому режимі знаходяться під митним контролем.

Митний статус товарів, що поміщуються у митний режим безмитної торгівлі

Іноземні товари, поміщені у митний режим безмитної торгівлі, зберігають статус іноземних товарів.

Українські товари, поміщені у митний режим безмитної торгівлі, отримують статус іноземних товарів.

Українські товари, що не призначені для реалізації в магазині безмитної торгівлі та необхідні для забезпечення його функціонування, допускаються у приміщення такого магазину (випускаються з нього) з письмовим інформуванням органу доходів і зборів без зміни їх митного статусу та поміщення у митні режими.

Українські та іноземні товари, які використовуються магазином безмитної торгівлі в рекламних та/або презентаційних цілях і не призначені для реалізації зазначеним магазином, розміщуються у магазині безмитної торгівлі у тому ж порядку та на тих же умовах, що й товари, призначені для реалізації.

Митний режим безмитної торгівлі завершується шляхом реекспорту товарів, поміщених у цей митний режим, або поміщення їх у інший митний режим, що

допускається Кодексом, а також у випадках припинення митного режиму безмитної торгівлі.

У разі псування товарів, поміщених у митний режим безмитної торгівлі, ці товари підлягають поміщенню у митний режим знищення або руйнування утримувачем магазину безмитної торгівлі.

Митний режим безмитної торгівлі припиняється органом доходів і зборів у разі:

- 1) конфіскації товарів;
- 2) повної втрати товарів унаслідок аварії або дії обставин непереборної сили, за умови підтвердження факту аварії або дії обставин непереборної сили у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову та митну політику.

Реалізація, збереження товарів, поміщених у митний режим безмитної торгівлі, здійснюється у магазинах безмитної торгівлі. Під магазином безмитної торгівлі розуміється спеціалізований торговельний заклад, розташований у пункті пропуску через державний кордон України, відкритому для міжнародного сполучення, а також на повітряному або водному транспортному засобі комерційного призначення, що виконує міжнародні рейси, та призначений для реалізації товарів, поміщених у митний режим безмитної торгівлі.

Дозвіл на відкриття та експлуатацію магазину безмитної торгівлі надається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, разом із центральним органом виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері захисту державного кордону.

Магазини безмитної торгівлі здійснюють продаж товарів громадянам, які виїжджають за межі митної території України, а також пасажиром міжнародних рейсів, які виконуються повітряними та водними транспортними засобами комерційного призначення, що експлуатуються резидентами. Реалізація магазинами безмитної торгівлі товарів, поміщених у митний режим безмитної торгівлі, підприємствам забороняється.

Магазини безмитної торгівлі в установленому порядку здійснюють торгівлю всіма видами продовольчих і непродовольчих товарів, крім товарів, які відповідно до закону заборонені до ввезення в Україну, вивезення з України та транзиту через територію України, та товарів за товарними позиціями 2701 - 2716 згідно з УКТ ЗЕД. Правила продажу товарів магазинами безмитної торгівлі громадянам затверджені ПКМУ від 17.07.03 №1089 із змінами і доповненнями.

Факт продажу товару підтверджується касовим або товарним чеком з послідовною нумерацією (у двох примірниках), у якому повинні зазначитися номер рейсу або реквізити документа, який посвідчує особу, з відміткою про проходження митного контролю, ідентифікаційний код товару і його вартість. Оригінал чека видається пасажирові, який придбав товар, а копія зберігається у магазині безмитної торгівлі протягом не менш як трьох років.

Товари, що реалізуються магазином безмитної торгівлі, повинні мати відповідне маркування, яке дає змогу їх легко ідентифікувати. Вид і метод маркування товарів затверджується керівником органу доходів і зборів, в зоні діяльності якого відкрито магазин.

Посадові особи органу доходів і зборів під час виконання службових обов'язків мають право доступу до приміщень магазину безмитної торгівлі у будь-який час. Маркування товарів проводиться на складі магазину безмитної торгівлі у триденний строк після їх надходження та митного оформлення.

На складі магазину безмитної торгівлі дозволяється здійснювати розпакування, пакування, перепакування та проводити операції, пов'язані із забезпеченням зберігання товарів і підготовкою їх до продажу.

Приміщення магазину безмитної торгівлі може включати в себе:

- 1) торговельний зал (зали), у тому числі бари та пункти громадського харчування;
- 2) допоміжні приміщення;

3) склади магазину, в тому числі склади для товарів, що реалізуються в торговельних залах, розташованих у різних пунктах пропуску, та переміщуються між ними виключно під митним контролем, та для майна, яке використовується у таких залах для реалізації зазначених товарів.

Розташування магазинів безмитної торгівлі та умови реалізації в них товарів повинні виключати можливість безпосереднього ввезення цих товарів для споживання на митній території України. У приміщенні магазину безмитної торгівлі створюється зона митного контролю.

Утримувач магазину безмитної торгівлі зобов'язаний:

- 1) своєчасно декларувати органу доходів і зборів, в зоні діяльності якого знаходиться магазин, товари, що надходять до магазину чи вибувають з магазину, у тому числі товарні нестачі, що виникли не внаслідок умисних дій утримувача магазину, та подавати всі документи, необхідні для здійснення митного контролю та митного оформлення цих товарів;
- 2) виключити можливість надходження товарів до магазину та вживати всіх можливих заходів щодо запобігання вилученню товарів з магазину поза митним контролем, у тому числі виникненню товарних нестач;
- 3) дотримуватися положень цього Кодексу та інших законодавчих актів України щодо умов діяльності магазинів безмитної торгівлі;
- 4) вести облік товарів, що надходять до магазину безмитної торгівлі та реалізуються ним, і щоквартально подавати органу доходів і зборів, в зоні діяльності якого знаходиться магазин, звіт про рух товарів у магазині за формою, встановленою центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову та митну політику.

митний режим переробки на митній території

Відповідно до статті 147 Кодексу переробка на митній території - це митний режим, відповідно до якого іноземні товари піддаються у встановленому законодавством порядку переробці без застосування до них заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, за умови подальшого реекспорту продуктів переробки.

Поміщення товарів у митний режим переробки на митній території здійснюється за умовним повним звільненням від оподаткування митними платежами. Заходи гарантування додержання митного режиму переробки на митній території застосовуються до товарів, визначених Кабінетом Міністрів України.

У процесі переробки іноземних товарів не допускається використання українських товарів (крім палива та енергії), на які законом встановлено вивізні мито.

Обмеження або заборони щодо ввезення окремих видів товарів на митну територію України з метою переробки встановлюються законом. За обґрунтованої необхідності Кабінет Міністрів України має право визначати:

- 1) товари, при розміщенні яких у митний режим переробки на митній території застосовуються фінансові гарантії відповідно до розділу X цього Кодексу;
- 2) продукти переробки та/або товари, продукти переробки яких підлягають обов'язковому реекспорту за межі митної території України;
- 3) мінімальне співвідношення вартості іноземних та українських товарів для окремих категорій товарів, що піддаються операціям з переробки;
- 4) перелік товарів, які не можуть бути допущені до переробки для вільного обігу на митній території України;
- 5) товари, розміщення яких у митний режим переробки на митній території забороняється.

Поміщення товарів у митний режим переробки на митній території допускається за письмового дозволу органу доходів і зборів за заявою власника цих товарів або уповноваженої ним особи. Разом із заявою власник товарів або уповноважена ним особа подає органу доходів і зборів такі документи:

- зовнішньоекономічні договори або документи, що їх замінюють, на підставі яких здійснюватиметься переробка товарів, і які повинні містити, зокрема, відомості про обов'язковий обсяг виходу продуктів переробки, конкретний обсяг робіт і строк їх виконання. Якщо зовнішньоекономічний договір або документ, що його замінює, не містить зазначених відомостей, такі відомості подаються окремим документом;
- технологічні схеми переробки (крім випадків ввезення товарів з метою ремонту, у тому числі модернізації, відновлення та регулювання), в яких повинні бути зазначені відомості про всі етапи переробки та процесу перетворення товарів, поміщених у митний режим переробки на митній території, на продукти переробки, кількісні показники товарів, поміщених у митний режим переробки на митній території, та інших товарів, що витрачаються підприємством на здійснення операцій з переробки, з обґрунтуванням виробничих втрат товарів на кожному етапі, а також відомості про найменування та кількість відходів переробки;
- договори на переробку товарів з іншими підприємствами, якщо окремі операції (або повний цикл) з переробки товарів здійснюватимуться такими іншими підприємствами;
- інші документи за бажанням власника товарів або уповноваженої ним особи - висновки державних органів, експертних установ, організацій, державні стандарти й стандарти підприємства, технічні умови, описи чи креслення зразків, відповідно до яких здійснюватиметься переробка, тощо.

Дозвіл на переробку товарів на митній території України видається органом доходів і зборів, у зоні діяльності якого буде розпочато або здійснено повний цикл операцій з переробки товарів на митній території України, підприємству безоплатно протягом п'яти робочих днів від дати реєстрації відповідної заяви.

Якщо зовнішньоекономічний договір, на підставі якого здійснюватиметься переробка, передбачає ввезення товарів з метою переробки окремими партіями протягом певного періоду часу на однакових умовах, дозвіл видається на обсяг товарів і строк, визначені зовнішньоекономічним договором, але **не** більше ніж на один рік.

Виникнення або виявлення органом доходів і зборів обставин, які не відображені у документах підприємства і які впливають на найменування та обсяги виходу продуктів переробки, а також встановлення законодавством України заборон чи обмежень щодо переробки відповідних товарів на митній території України є підставою для надання відмови в митному оформленні наступних партій товарів, що ввозяться на митну територію України з метою переробки. Якщо такі обставини не мають впливу на найменування та обсяги виходу продуктів переробки, то відомості про такі обставини вносяться до раніше виданого дозволу.

У дозволі на переробку товарів на митній території України зазначається перелік операцій з переробки та спосіб їх здійснення.

У видачі дозволу на переробку товарів на митній території України не може бути відмовлено з огляду на:

- 1) країну походження, країну відправлення або країну призначення цих товарів;
- 2) наявність на митній території України товарів, ідентичних за описом, якістю та технічними характеристиками товарам, що ввозяться для переробки.

Для прийняття рішення про надання дозволу на переробку митним органом:

- здійснюється детальний аналіз документів, поданих для розгляду;
- вивчаються державні стандарти й стандарти підприємства, технічні умови, описи та креслення, відповідно до яких має здійснюватися переробка товарів, поміщених у митний режим переробки;
- розглядаються можливість дотримання підприємством установлених законодавством умов переробки, технологічні особливості процесу переробки та можливість ідентифікації товарів, поміщених у митний режим переробки в продуктах переробки.

Видачі дозволу на поміщення товарів у митний режим може передувати огляд територій, приміщень складів та інших місць, де знаходяться або можуть знаходитися товари і транспортні засоби, що підлягають митному контролю, з метою встановлення наявності у заявника режиму переробки та/або переробника:

- технологічного обладнання, що забезпечує виконання операцій з переробки, зазначених у заяві підприємства, а також отримання продуктів переробки за найменуваннями та у кількості, зазначених у заяві підприємства, з товарів, які згідно із заявою планується помістити у режим переробки на митній території;
- приміщень (резервуарів, майданчиків), призначених для зберігання всіх найменувань та кількості товарів, поміщених у митний режим переробки, й продуктів переробки, зазначених у заяві, з метою встановлення їх відповідності заявленим відомостям;
- умов для забезпечення обліку та зберігання товарів, поміщених у митний режим переробки, й продуктів переробки та унеможливлення несанкціонованого вилучення їх з місць переробки та зберігання;
- можливості забезпечення дотримання установлених законодавством норм переробки, у тому числі технологічних особливостей процесу переробки та можливості ідентифікації перероблених товарів у продуктах переробки.

Рішення щодо проведення такого огляду приймається в установленому порядку посадовою особою органу доходів і зборів, якою згідно з Кодексом та цим Порядком надається дозвіл на поміщення товарів у митний режим переробки на митній території, з урахуванням номенклатури товарів, що піддаються операціям з переробки, характеристики таких операцій та інших обставин, із визначенням завдань для такого огляду.

За відсутності в підприємства технологічної можливості забезпечити роздільне зберігання товарів, поміщених у митний режим переробки, та продуктів їх переробки від інших товарів для еквівалентних товарів допускається невідокремлене зберігання.

Рішення про відмову у видачі дозволу на переробку товарів на митній території України приймається, якщо:

- 1) відомостей, зазначених у поданих заявником документах, недостатньо для визначення обов'язкового обсягу виходу продуктів переробки, що утворюються в результаті переробки товарів;
- 2) орган доходів і зборів виявив невідповідності у відомостях, що містяться у поданих заявником документах, або недостовірність цих відомостей;
- 3) органом доходів і зборів встановлено відсутність належного технологічного обладнання, приміщень, умов для обліку і зберігання товарів, що ввозяться з метою переробки;
- 4) підприємством не дотримано встановлених законодавством України заборон чи обмежень щодо переробки товарів на митній території України.

Дозвіл на переробку товарів на митній території України може бути змінено або відкликано органом доходів і зборів, якщо його видано на підставі недостовірних даних, що мали істотне значення для прийняття рішення про його видачу, або якщо підприємство, якому видано такий дозвіл, не дотримується положень цього Кодексу та інших актів законодавства України з питань державної митної справи.

За письмовою заявою власника товарів або уповноваженої ним особи органом доходів і зборів може бути винесено попереднє рішення щодо можливості поміщення товарів у митний режим переробки товарів на митній території.

Якщо органи Державної митної служби України не можуть забезпечити ідентифікацію товарів, що ввозяться на митну територію України з метою переробки, відповідно до статті 326 цього Кодексу можуть бути застосовані інші способи забезпечення ідентифікації з урахуванням характеру операцій з переробки та особливостей технологічного процесу, наприклад, такі як:

- 1) посилення на опис спеціального виробничого маркування або номерів;

- 2) пломби, печатки, штампи або інше індивідуальне маркування;
- 3) зразки, ілюстрації чи технічний опис;
- 4) проби;
- 5) документальне підтвердження, яке стосується передбачених операцій (такі як контракти, рахунки-проформи, комерційна переписка), які свідчать про те, що продукти переробки вироблені з товарів, які ввозяться для переробки.

Можливість встановлення наявності ввезених товарів у продуктах переробки не є обов'язковою для допуску товарів для переробки на митній території України у випадках, якщо:

- 1) такі товари можуть бути ідентифіковані шляхом представлення докладних даних про витрачені ресурси та технології виробництва продуктів переробки чи шляхом здійснення митного контролю під час проведення операцій з переробки; або
- 2) митний режим переробки на митній території завершується реекспортом продуктів переробки товарів, ідентичних за описом, якістю та технічними характеристиками товарам, допущеним для переробки на митній території України.

Кількість операцій з переробки товарів у митному режимі переробки на митній території не обмежується.

Операції з переробки товарів можуть включати:

- 1) власне переробку товарів, у тому числі: обробку, монтаж, демонтаж, використання окремих товарів, які сприяють чи полегшують процес виготовлення продуктів переробки;
- 2) ремонт товарів, у тому числі модернізацію, відновлення та регулювання, калібрування.

Окремі операції з переробки товарів або повний цикл переробки за дорученням підприємства, якому видано дозвіл на переробку товарів на митній території України, та з дозволу органу доходів і зборів можуть здійснюватися іншими підприємствами. При цьому відповідальність перед органами доходів і зборів за порушення визначеного порядку переробки товарів несе підприємство, якому видано дозвіл на проведення операцій з переробки товарів на митній території України. Дозволи на виконання окремих операцій з переробки або повного циклу переробки надаються одночасно з дозволом на переробку товарів на митній території України або, за необхідності, - на підставі заяви відповідної особи після надання цього дозволу та відображаються у ньому.

Згідно статті 151 Кодексу строк переробки товарів на митній території України встановлюється органом доходів і зборів у кожному випадку під час видачі дозволу підприємству, виходячи з тривалості процесу переробки товарів та розпорядження продуктами їх переробки. Зазначений строк обчислюється, починаючи з дня завершення митного оформлення органом доходів і зборів іноземних товарів для переробки. За заявою підприємства, якому видано дозвіл на переробку товарів, з причин, підтверджених документально, строк переробки товарів на митній території України продовжується зазначеним органом, але загальний строк переробки не може перевищувати 365 днів.

Законами України може визначатися більший строк переробки товарів.

Перевірка органами доходів і зборів дотримання митного режиму переробки на митній території

Товари, поміщені в митний режим переробки на митній території, а також продукти їх переробки протягом всього строку перебування в цьому режимі знаходяться під митним контролем. Органи Державної митної служби України можуть проводити перевірку товарів, ввезених для переробки на митній території України, а також продуктів їх переробки у будь-якої особи, яка здійснює операції з переробки таких товарів.

Органи Державної митної служби України здійснюють контроль за обов'язковим обсягом виходу продуктів переробки, що утворюються в результаті переробки товарів на митній території України. Дані про обов'язковий обсяг виходу продуктів переробки зазначаються в зовнішньоекономічному договорі (контракті) на переробку товарів або в окремому документі, що подається органу доходів і зборів підприємством для отримання дозволу на переробку товарів на митній території України.

Для підтвердження даних про обсяг виходу продуктів переробки центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, може звертатися до інших центральних органів виконавчої влади або експертних установ. Такі звернення не є підставою для відмови у видачі дозволу на переробку товарів на митній території України або для зупинення дії раніше виданих дозволів протягом всього періоду їх розгляду.

митний режим переробки за межами митної території

Відповідно до статті 162 Кодексу переробка за межами митної території - це митний режим, відповідно до якого українські товари піддаються у встановленому законодавством порядку переробці за межами митної території України без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, за умови повернення цих товарів або продуктів їх переробки на митну територію України у митному режимі імпорту.

Товари, поміщені в митний режим переробки за межами митної території, протягом всього строку перебування у цьому режимі перебувають під митним контролем.

Поміщення товарів у митний режим переробки за межами митної території в установлених законом випадках здійснюється зі сплатою вивізного мита.

Не підлягають поміщенню у митний режим переробки за межами митної території товари (крім тих, що вивозяться з метою ремонту), які при імпорті були звільнені від оподаткування митними платежами відповідно до Кодексу та Податкового кодексу України.

За обґрунтованої необхідності Кабінет Міністрів України має право визначати:

- 1) продукти переробки, залишки переробки, а також товари, продукти переробки чи залишки переробки яких підлягають обов'язковому поверненню на митну територію України і випуску у вільний обіг;
- 2) мінімальне співвідношення вартості українських та іноземних товарів для окремих категорій товарів, що піддаються операціям з переробки за межами митної території України.

Товари, продукти переробки яких визначені Кабінетом Міністрів України як обов'язкові до повернення на митну територію України, вивозяться у митному режимі переробки за межами митної території із застосуванням заходів гарантування на суму їх вартості в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Якщо умовами переробки товарів за межами митної території України передбачено проведення розрахунків частиною товарів, призначених для переробки, така частина товарів при вивезенні за межі митної території України декларується у митному режимі експорту.

Поміщення товарів у митний режим переробки за межами митної території допускається з письмового дозволу органу доходів і зборів за заявою власника цих товарів або уповноваженої ним особи. Разом із заявою власник товарів або уповноважена ним особа подає органу доходів і зборів такі документи:

- 1) зовнішньоекономічні договори або документи, що їх замінюють, на підставі яких здійснюватиметься переробка товарів і які повинні містити, зокрема, відомості про обов'язковий обсяг виходу продуктів переробки, конкретний обсяг робіт і строк їх виконання. Якщо зовнішньоекономічний договір або документ, що його замінює, не містить зазначених відомостей, такі відомості подаються окремим документом;
- 2) технологічні схеми переробки (крім випадків вивезення товарів з метою ремонту, у тому числі модернізації, відновлення та регулювання), в яких повинні бути зазначені відомості про всі етапи переробки і процесу перетворення товарів, поміщених у митний режим переробки за межами митної території, на продукти переробки, кількісні показники товарів, поміщених у митний режим переробки за межами митної території, та інших товарів, що витрачаються на здійснення операцій з переробки, з обґрунтуванням

виробничих втрат товарів на кожному етапі, а також відомості про найменування та кількість відходів переробки;

3) інші документи за бажанням власника товарів або уповноваженої ним особи, такі як висновки державних органів, експертних установ, організацій, державні стандарти і стандарти підприємства, технічні умови, описи чи креслення зразків, відповідно до яких здійснюватиметься переробка, тощо.

Дозвіл на переробку товарів за межами митної території України видається підприємству органом доходів і зборів безоплатно протягом п'яти робочих днів з дати реєстрації відповідної заяви.

Якщо зовнішньоекономічний договір, на підставі якого здійснюватиметься переробка, передбачає вивезення товарів з метою переробки окремими партіями протягом певного періоду часу на однакових умовах, дозвіл видається на обсяг товарів і строк, визначені зовнішньоекономічним договором, але не більш як на один рік.

Виникнення або виявлення органом доходів і зборів обставин, які не відображені у документах підприємства, але які впливають на найменування та обсяг виходу продуктів переробки, а також встановлення законодавством України заборон чи обмежень щодо переробки відповідних товарів за межами митної території України є підставою для надання відмови у митному оформленні наступних партій товарів, що вивозяться за межі митної території України з метою переробки. Якщо такі обставини не мають впливу на найменування та обсяг виходу продуктів переробки, відомості про них вносяться до раніше виданого дозволу.

У дозволі на переробку товарів за межами митної території України зазначається перелік операцій з переробки та спосіб їх здійснення.

Дозвіл на переробку товарів за межами митної території України може бути змінено або відкликано органом доходів і зборів, якщо його видано на підставі недостовірних даних, що мали істотне значення для прийняття рішення про його видачу, або якщо підприємство, якому видано такий дозвіл, не дотримується положень цього Кодексу та інших законодавчих актів України.

За письмовою заявою власника товарів або уповноваженої ним особи органом доходів і зборів може бути винесено попереднє рішення щодо можливості поміщення товарів у митний режим переробки товарів за межами митної території.

Відповідно до статті 166 Кодексу строк переробки товарів за межами митної території України встановлюється органом доходів і зборів у кожному випадку під час надання дозволу підприємству-резиденту, виходячи з тривалості процесу переробки товарів та розпорядження продуктами їх переробки. Зазначений строк обчислюється, починаючи з дня завершення митного оформлення митним органом українських товарів для переробки. За заявою підприємства, якому видано дозвіл на переробку товарів, з причин, підтверджених документально, строк переробки товарів за межами митної території України продовжується зазначеним органом, але загальний строк переробки не може перевищувати 365 днів.

Органи Державної митної служби України здійснюють контроль за обов'язковим обсягом виходу продуктів переробки, що утворюються в результаті переробки товарів за межами митної території України. Дані про обов'язковий обсяг виходу продуктів переробки зазначаються в договорі (контракті) на переробку товарів або в окремому документі, що подаються органу доходів і зборів підприємством для отримання дозволу на переробку товарів за межами митної території України.

Для підтвердження даних про обсяг виходу продуктів переробки центральний орган виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної податкової та митної політики, може звертатися до інших центральних органів виконавчої влади або експертних установ чи в порядку, встановленому міжнародними договорами, укладеними відповідно до закону, до органів доходів і зборів іноземних країн. Такі звернення не є підставою для відмови у видачі дозволу на переробку товарів за межами митної території

України або для зупинення дії раніше виданих дозволів протягом всього періоду їх розгляду.

Порядок митного оформлення та оподаткування продуктів переробки

Під час ввезення продуктів переробки іноземні товари, які були витрачені у процесі переробки товарів, що вивозилися, декларуванню не підлягають.

Повне звільнення від оподаткування митними платежами застосовується до товарів, які були поміщені у митний режим переробки за межами митної території та в межах визначеного строку повертаються на митну територію України:

- 1) у тому самому стані, в якому вони були вивезені за межі митної території України, з дотриманням умов, зазначених у статті 78 Кодексу;
- 2) у відремонтованому вигляді, якщо ремонт проведено в рамках гарантійних зобов'язань.

До продуктів переробки, крім зазначених вище, застосовується часткове звільнення від оподаткування митними платежами, відповідно до якого сплаті підлягає позитивна різниця між сумою митних платежів, нарахованою на продукти переробки, та сумою митних платежів, яка підлягала б сплаті у разі імпорту відповідних товарів, які були вивезені за межі митної території України для переробки.

Продукти переробки можуть ввозитися на митну територію України однією чи кількома партіями. Допускається ввезення продуктів переробки на митну територію України через інший орган доходів і зборів, ніж той, через який товари вивозилися для переробки.

Умови реалізації продуктів переробки за межами митної території України

Товари, поміщені у митний режим переробки за межами митної території, та/або продукти їх переробки можуть бути реалізовані за межами митної території України за умови митного оформлення товарів, поміщених у митний режим переробки за межами митної території, у митний режим експорту з дотриманням вимог цього Кодексу та інших законодавчих актів України.

Залишки і відходи, що утворилися в результаті здійснення операцій з переробки українських товарів за межами митної території України і залишаються за межами цієї території, митному контролю та митному оформленню не підлягають.

Продукти переробки, виготовлені (одержані) у процесі здійснення операцій з переробки товарів, мають статус іноземних товарів та вважаються такими, що поміщені у митний режим переробки за межами митної території.

Митний режим переробки за межами митної території завершується:

- 1) шляхом імпорту продуктів переробки; або
- 2) шляхом реімпорту відповідно до статті 78 Кодексу товарів, що вивозилися в режимі переробки за межами митної території; або
- 3) шляхом експорту продуктів переробки чи товарів, що вивозилися в режимі переробки за межами митної території; або
- 4) у випадках припинення переробки за межами митної території.

2. Митний режим переробки за межами митної території припиняється органом доходів і зборів у разі:

- 1) конфіскації товарів;
- 2) повної втрати товарів унаслідок аварії або дії обставин непереборної сили, за умови підтвердження факту такої аварії або дії обставин у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову та митну політику.

У разі припинення митного режиму переробки за межами митної території повернення товарів та продуктів їх переробки на митну територію України не вимагається, а гарантії, надані відповідно до статті 164 Кодексу, повертаються тільки у разі повної втрати товарів унаслідок аварії або дії обставин непереборної сили.

Розпорядження товарами, поміщеними у митний режим переробки за межами митної території, в разі відкликання дозволу на переробку. Протягом 20 днів від дати відкликання

дозволу на переробку товарів за межами митної території України товари, поміщені в митний режим переробки за межами митної території, повинні бути заявлені до іншого митного режиму в порядку, визначеному цим Кодексом. У разі невиконання підприємством зазначених вимог, забезпечені гарантією (якщо така гарантія надавалася), підлягають виконанню.

митний режим знищення або руйнування

Відповідно до статті 175 Кодексу знищення або руйнування - це митний режим, відповідно до якого іноземні товари під митним контролем знищуються або приводяться у стан, який виключає можливість їх використання, з умовним повним звільненням від оподаткування митними платежами, установленими на імпорт цих товарів, та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Знищення або руйнування товарів допускається з письмового дозволу органу доходів і зборів за заявою власника товарів чи уповноваженої ним особи.

Дозвіл на поміщення товарів у митний режим знищення або руйнування видається органом доходів і зборів, якщо власником чи уповноваженою ним особою:

- 1) укладено договір на знищення (руйнування) товарів з підприємством, уповноваженим відповідно до законодавства України на знищення (руйнування) відповідних категорій товарів;
- 2) отримано дозволу на знищення (руйнування) товарів від державних органів, до повноважень яких належить контроль за переміщенням таких товарів.

Дозвіл на поміщення товарів у митний режим знищення або руйнування видається органом доходів і зборів безоплатно протягом трьох робочих днів з дати реєстрації відповідної заяви. Разом із заявою органу доходів і зборів подаються:

- договір на знищення (руйнування) товарів з підприємством, уповноваженим відповідно до законодавства України на знищення (руйнування) відповідних категорій товарів;
- дозволу на знищення (руйнування) товарів від державних органів, до повноважень яких належить контроль за переміщенням таких товарів;
- копія відповідного дозвільного документа, що засвідчує право суб'єкта господарювання провадити діяльність зі знищення (руйнування) відповідних категорій товарів;
- товаротранспортні та інші товаросупровідні документи;
- інші документи, що стосуються проведення операцій зі знищення або руйнування товарів (за бажанням заявника).

У разі відмови у видачі дозволу орган доходів і зборів зобов'язаний у зазначений строк письмово або в електронній формі повідомити особу, яка звернулася за отриманням дозволу, про підстави відмови.

До надання дозволу на поміщення товарів у митний режим знищення або руйнування орган доходів і зборів відповідно до статті 180 Кодексу має право провести огляд місця проведення операцій зі знищення (руйнування) товарів з метою перевірки можливості проведення таких операцій відповідно до вимог законодавства.

Рішення щодо проведення такого огляду приймається в установленому порядку посадовою особою органу доходів і зборів, якою згідно з Кодексом та цим Порядком надається дозвіл на поміщення товарів у митний режим знищення або руйнування, з урахуванням номенклатури товарів, що піддаються операціям зі знищення (руйнування), характеристики таких операцій та інших обставин із визначенням завдань для такого огляду. За результатами огляду складається відповідний акт.

Не вважаються операціями зі знищення або руйнування товарів:

- 1) використання для споживання тваринами товарів, попередньо призначених для споживання людиною;
- 2) проведення з товарами операцій з переробки;
- 3) отримання продуктів переробки, включаючи монтаж, демонтаж, переробку або обробку товарів;
- 4) ремонт товарів, включаючи їх відновлення;

5) використання товарів як таких, що полегшують процес виготовлення продуктів переробки, якщо самі вони при цьому повністю витрачаються.

Якщо товари, які передбачається знищити або зруйнувати, можуть бути поміщені у митний режим відмови на користь держави, орган доходів і зборів письмово пропонує декларантові обрати цей митний режим. За згоди власника товарів з пропозицією митного органу ці товари поміщуються в митний режим відмови на користь держави.

Поміщення товарів у митний режим знищення або руйнування здійснюється органом доходів і зборів, у зоні діяльності якого проводяться операції зі знищення або руйнування.

Умови знищення або руйнування окремих категорій товарів

Відповідно до положень Кодексу та вимог, встановлених Кабінетом Міністрів України чи центральними органами виконавчої влади відповідно до їх повноважень, здійснюється знищення або руйнування окремих категорій товарів, зокрема:

- 1) лікарських і наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів;
- 2) неякісної та небезпечної продукції;
- 3) військової, мисливської, спортивної вогнепальної зброї та боєприпасів до неї;
- 4) холодної і пневматичної зброї;
- 5) вибухових речовин;
- б) спеціальних засобів, заряджених речовинами сльозогінної та дратівної дії, засобів індивідуального захисту, засобів активної оборони та засобів для виконання спеціальних операцій і оперативно-розшукових заходів.

Знищення або руйнування товарів здійснюється за рахунок їх власника, уповноваженої ним особи чи інших заінтересованих осіб. Якщо товари опинилися у стані, що виключає можливість їх декларування у будь-який інший митний режим, ніж знищення або руйнування, у разі незгоди власника або уповноваженої ним особи самостійно організувати та оплатити процедуру знищення або руйнування таких товарів та за відсутності інших осіб, які письмово заявили органу доходів і зборів про таке бажання, вартість навантажувально-розвантажувальних робіт, зберігання, перевезення, знищення (руйнування), оформлення документів та інші витрати, пов'язані з дотриманням митного режиму знищення або руйнування, а також пеня списуються (стягуються) з такого власника або уповноваженої ним особи у безакцептному порядку, а в разі неможливості такого списання (стягнення) - відшкодовуються за рахунок коштів державного бюджету.

Залишки, що утворилися в результаті знищення або руйнування товарів, у тому числі складові товару, які не були знищені або зруйновані, та отримані в результаті знищення або руйнування товарів відходи, які мають господарську цінність, підлягають поміщенню протягом 10 днів від дати знищення товарів у відповідний митний режим як іноземні товари, які перебувають під митним контролем.

Відходи, що утворилися в результаті знищення або руйнування товарів і не мають господарської цінності та не можуть бути утилізовані, підлягають видаленню відповідно до законодавства України як українські товари підприємством, яке здійснило операції зі знищення (руйнування) товарів.

Митний режим знищення або руйнування завершується після виконання операцій із знищення або руйнування товарів та декларування у відповідний митний режим їх залишків.

митний режим відмови на користь держави

Відповідно до статті 183 Кодексу відмова на користь держави - це митний режим, відповідно до якого власник відмовляється від іноземних товарів на користь держави без будь-яких умов на свою користь.

У митний режим відмови на користь держави поміщуються іноземні товари.

Відмова від товарів на користь держави здійснюється за відповідною письмовою заявою власника цих товарів та з дозволу органу доходів і зборів. Дозвіл на поміщення

товарів у митний режим відмови на користь держави надається керівником або вповноваженою ним посадовою особою органу доходів і зборів, у зоні діяльності якого перебувають такі товари, за заявою власника товарів або уповноваженої ним особи. Разом із заявою органу доходів і зборів подаються оригінали, а в разі їх відсутності - засвідчені в установленому порядку копії:

- документів, що засвідчують право заявника розпоряджатися товарами,
- наявних товаротранспортних та інших товаросупровідних документів;
- інших документів, необхідних для підтвердження можливості поміщення товарів у митний режим відмови на користь держави (за бажанням заявника).

Рішення про надання дозволу на поміщення товарів у митний режим відмови на користь держави або про відмову у наданні такого дозволу приймається органом доходів і зборів з урахуванням положень Переліку товарів, які не можуть бути поміщені у митний режим відмови на користь держави, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.05.12 №427, не пізніше трьох робочих днів з дня надходження заяви.

Для здійснення митного оформлення товарів у митний режим відмови на користь держави їх власник або вповноважена ним особа доставляє ці товари на склад органу доходів і зборів. Підставою для розміщення товарів на склад органу доходів і зборів є дозвіл органу доходів і зборів на поміщення цих товарів у митний режим відмови на користь держави.

Для поміщення товарів у митний режим відмови на користь держави органу доходів і зборів подається МД або інший документ, передбачений законодавством України.

Товари, у поміщенні яких у митний режим відмови на користь держави було відмовлено, повинні бути задекларовані в іншому митному режимі або вивезені за межі митної території України.

Відповідно до ПКМУ від 21.05.12 №427 визначено Перелік товарів, які не можуть бути поміщені у митний режим відмови на користь держави. Зокрема, в митний режим відмови на користь держави не можуть бути поміщені:

- товари, заборонені до ввезення в Україну, вивезення з України та транзиту через її митну територію
- товари, що не перебувають на митній території України
- товари, строк придатності для споживання або використання яких закінчився
- товари, що потребують особливих умов зберігання (у разі, коли орган доходів і зборів не має можливості забезпечити створення таких умов)
- товари, щодо яких не здійснено встановлені у частині першій статті 319 Митного кодексу України види контролю (у разі, коли вони підлягають таким видам контролю)
- товари, вилучені органами доходів і зборів відповідно до Митного кодексу України (крім товарів, щодо яких відповідно до статті 521 Митного кодексу України припинено провадження у справі про порушення митних правил шляхом компромісу)
- ядерні матеріали, радіоактивні та небезпечні відходи, особливо небезпечні хімічні речовини, отруйні речовини
- товари, витрати на зберігання та реалізацію яких перевищуватимуть суму надходжень від їх продажу

Іноземні товари поміщуються у митний режим відмови на користь держави із звільненням від оподаткування митними платежами та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Митний режим відмови на користь держави завершується після розміщення товарів на складі органу доходів і зборів.

Відповідальність за неправомірне розпорядження товарами шляхом їх поміщення в митний режим відмови на користь держави несе декларант. Органи Державної митної служби України не відшкодовують будь-які майнові претензії осіб, які мають повноваження щодо товарів, від яких декларант відмовився на користь держави.

4.Умови застосування митних режимів.

Порядок виконання митних формальностей відповідно до заявленого митного режиму визначає особливості виконання митних формальностей при поміщенні товарів у митні режими, передбачені Митним кодексом України та під час перебування товарів у відповідному митному режимі. Виконання відповідними особами та митними органами митних формальностей згідно з Митним кодексом України та цим Порядком здійснюється з використанням інформаційних технологій, у тому числі заснованих на інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-телекомунікаційних системах, і засобів їх забезпечення.

Під час виконання митних формальностей Декларантом та посадовими особами митних органів для засвідчення електронних повідомлень та електронних документів застосовуються надійні засоби електронного цифрового підпису з використанням посиленого сертифіката відкритого ключа. Електронні повідомлення та електронні документи передаються за допомогою засобів інформаційних технологій з електронної адреси Декларанта, визначеної для передавання таких електронних документів митним органам і отримання зворотної інформації від митних органів, на електронну адресу, визначену Державною митною службою України для одержання таких повідомлень. Обмін електронними повідомленнями та електронними документами згідно з цим Порядком здійснюється з автоматичним підтвердженням їх отримання іншою стороною. Підтвердження отримання електронного повідомлення або електронного документа іншою стороною повинне містити відомості про дату і час. Облік часу виконання митних формальностей, встановлених цим Порядком, здійснюється з урахуванням дати і часу

Питання для самоконтролю

1. Нормативно-правові засади застосування митних режимів.
2. Види та зміст митних режимів.

Рекомендована література:

Основна: [1,2,8,9,11]

Допоміжна: [3,4,5,6,12].

Інформаційні ресурси Інтернет: [1,2,8,10,11,13]

Міжнародні видання [1].

Тема 2.2. Митні формальності при переміщенні товарів через митний кордон України

Мета: ознайомити студентів з митними формальностями при переміщенні товарів через митний кордон України а також розглянути порядок здійснення митного контролю та порядок виконання митних формальностей при здійсненні митного оформлення товарів із застосуванням митної декларації на бланку єдиного адміністративного документа; розвивати інтелектуальні здібності, мовлення, пам'ять, увагу, логічне мислення, активність, творчість студентів; сприяти формуванню наукового світогляду, моральних, естетичних якостей особистості, формуванню почуття патріотизму.

План

План лекційного заняття

1. Правові засади здійснення митного контролю.
2. Поняття митного контролю.
3. Форми митного контролю.
4. Митні формальності при переміщенні товарів через митний кордон України різними видами транспорту.

1. Правові засади здійснення митного контролю.

Митному контролю підлягають усі товари, транспортні засоби комерційного призначення, які переміщуються через митний кордон України.

Митний контроль здійснюється виключно органами доходів і зборів відповідно до цього Кодексу та інших законів України. Митний контроль передбачає виконання органами доходів і зборів мінімуму митних формальностей, необхідних для забезпечення додержання законодавства України з питань державної митної справи. Митний контроль товарів, транспортних засобів у пунктах пропуску через державний кордон України здійснюється відповідно до типових технологічних схем митного контролю, що затверджуються Кабінетом Міністрів України. Розклад руху транспортних засобів, що здійснюють регулярні міжнародні рейси, затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері транспорту, за погодженням із центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, та центральним органом виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері захисту державного кордону. З метою підвищення ефективності митного контролю органи Державної митної служби України взаємодіють з учасниками зовнішньоекономічної діяльності, уповноваженими економічними операторами, іншими особами, діяльність яких пов'язана із здійсненням зовнішньої торгівлі, та з їх професійними об'єднаннями (асоціаціями).

2. Поняття митного контролю.

Митний контроль - сукупність заходів, що здійснюються з метою забезпечення додержання норм Митного кодексу, законів та інших нормативно-правових актів з питань державної митної справи, міжнародних договорів України, укладених у встановленому законом порядку;

Митні формальності - сукупність дій, що підлягають виконанню відповідними особами і органами доходів і зборів з метою дотримання вимог законодавства України з питань державної митної справи.

Митні формальності, що здійснюються під час митного контролю та митного оформлення транспортних засобів комерційного призначення, якими переміщуються пасажирів та/або товари через митний кордон України, мають уніфікований характер і не залежать від країни реєстрації або країни - власника транспортного засобу, країни, з якої прибув цей транспортний засіб, або країни, куди він прямує, крім випадків, передбачених міжнародними договорами України, укладеними відповідно до закону, та відповідними

міжнародними актами, в частині застосування санкцій та обмежень у торгівлі з окремими країнами.

Органи Державної митної служби України виконують митні формальності в зонах митного контролю. Митному контролю підлягають усі товари, транспортні засоби комерційного призначення, які переміщуються через митний кордон України.

Розклад руху транспортних засобів, що здійснюють регулярні міжнародні рейси, затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері транспорту, за погодженням із центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, та центральним органом виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері захисту державного кордону.

З метою підвищення ефективності митного контролю органи Державної митної служби України взаємодіють з учасниками зовнішньоекономічної діяльності, уповноваженими економічними операторами, іншими особами, діяльність яких пов'язана із здійсненням зовнішньої торгівлі, та з їх професійними об'єднаннями (асоціаціями).

Під час переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України декларант, уповноважена ним особа або перевізник залежно від виду транспорту, яким здійснюється перевезення товарів, надають органам доходів і зборів паперовій або електронній формі такі документи та відомості:

3. Форми митного контролю.

Форми митного контролю

1. Митний контроль здійснюється безпосередньо посадовими особами органів доходів і зборів шляхом:

- 1) перевірки документів та відомостей, які відповідно до статті 335 Митного Кодексу надаються органам доходів і зборів під час переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України;
- 2) митного огляду (огляду та переогляду товарів, транспортних засобів комерційного призначення, огляду та переогляду ручної поклажі та багажу, особистого огляду громадян);
- 3) обліку товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що переміщуються через митний кордон України;
- 4) усного опитування громадян та посадових осіб підприємств;
- 5) огляду територій та приміщень складів тимчасового зберігання, митних складів, вільних митних зон, магазинів безмитної торгівлі та інших місць, де знаходяться товари, транспортні засоби комерційного призначення, що підлягають митному контролю, чи провадиться діяльність, контроль за якою відповідно до цього Кодексу та інших законів України покладено на органи Державної митної служби України;
- 6) перевірки обліку товарів, що переміщуються через митний кордон України та/або перебувають під митним контролем;
- 7) проведення документальних перевірок дотримання вимог законодавства України з питань державної митної справи, у тому числі своєчасності, достовірності, повноти нарахування та сплати митних платежів;
- 8) направлення запитів до інших державних органів, установ та організацій, уповноважених органів іноземних держав для встановлення автентичності документів, поданих органу доходів і зборів.

Документи та відомості, необхідні для здійснення митного контролю

1. Органи Державної митної служби України вимагають від осіб, які переміщують товари, транспортні засоби комерційного призначення через митний кордон України чи провадять діяльність, контроль за якою цим Кодексом покладено на органи Державної митної

служби України, тільки ті документи та відомості, які необхідні для здійснення митного контролю та встановлені цим Кодексом.

2. Особи, зазначені у частині першій цієї статті, зобов'язані надавати органам доходів і зборів документи та відомості, необхідні для здійснення митного контролю, в усній, письмовій та/або електронній формі.

3. Відомості з офіційних документів, наданих для митного контролю та/або митного оформлення, не потребують додаткового підтвердження.

4. Правоохоронні органи, фінансові установи та інші контролюючі органи України відповідно до законодавства на письмові запити органів доходів і зборів або з власної ініціативи інформують органи Державної митної служби України про наявні відомості, необхідні для здійснення митного контролю.

5. З метою здійснення митного контролю після випуску товарів органи Державної митної служби України мають право направляти письмові запити та отримувати документи або їх засвідчені копії, інформацію (у тому числі в електронній формі), що стосуються переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, випуску товарів та їх використання на митній території України або за її межами.

6. Документи та відомості, у тому числі в електронній формі, що надавалися органам доходів і зборів декларантами або уповноваженими ними особами для здійснення митного контролю, зберігаються органами доходів і зборів не менш як протягом 1095 днів з дня завершення митних процедур.

4. Митні формальності при переміщенні товарів через митний кордон України різними видами транспорту.

Переміщення товарів через митний кордон України здійснюється засобами авіаційного, водного, автомобільного, залізничного, трубопровідного транспорту та лініями електропередачі, а також змішаними перевезеннями.

Під змішаним (комбінованим) перевезенням розуміється міжнародне перевезення вантажів щонайменш двома різними видами транспорту відповідно до договору змішаного (комбінованого) перевезення з місця в одній країні, де вантажі переходять у відання оператора такого перевезення, до визначеного місця доставки в іншій країні.

При перевезенні водним транспортом:

- генеральна декларація, що містить, найменування та опис судна, відомості про його реєстрацію та національну належність, прізвище капітана, прізвище та адресу судового агента;
- декларація про вантаж, яка містить, відомості про найменування портів відправки, портів заходу судна, завантаження та вивантаження товарів, першого порту відправки товарів, порту вивантаження товарів, що залишаються на борту, перелік коносаментів або інших документів, що підтверджують наявність та зміст договору морського (річкового) перевезення, кількість вантажних місць товару, опис та вид упаковки товарів, які підлягають вивантаженню у даному порту;
- декларація про припаси (суднові припаси), яка містить, зокрема, відомості про найменування судових припасів, що є в наявності на судні, та їх кількість;
- декларація про особисті речі екіпажу судна;
- суднова роль, що містить відомості про кількість і склад членів екіпажу під час прибуття і відправлення судна, зокрема, прізвища, імена, громадянство, звання або посаду, дату і місце народження, вид і номер документа, що посвідчує особу;
- список пасажирів, що містить відомості про пасажирів під час прибуття і відправлення судна, зокрема, кількість пасажирів на судні, прізвища, імена, громадянство, дату і місце народження, порти посадки і висадки;
- визначений актами Всесвітнього поштового союзу документ, що супроводжує міжнародні поштові відправлення (за їх наявності);

- транспортні (перевізні) документи на товари (за наявності), які містять, зокрема, відомості про загальну кількість товарів, кількість вантажних місць, найменування товарів, вид упаковки;
- комерційні документи (за наявності) на товари та відомості про розміщення товарів на борту судна;
- відомості про наявність (відсутність) на борту судна товарів, ввезення яких на митну територію України заборонено або обмежено, включаючи валютні цінності, наявні у членів екіпажу, лікарські засоби, до складу яких входять наркотичні, сильнодіючі засоби, психотропні та отруйні речовини;
- відомості про наявність (відсутність) на борту судна небезпечних товарів, зброї, боєприпасів;

При перевезенні повітряним транспортом:

- стандартний документ перевізника, передбачений укладеними відповідно до закону міжнародними договорами в галузі цивільної авіації (генеральна декларація);
- документи, що містять відомості про товари, які перевозяться на борту (вантажні відомості, авіаційні вантажні накладні);
- документ, що містить відомості про припаси (бортові припаси) та про кількість припасів (бортових припасів), завантажених на борт судна та вивантажених з нього;
- транспортні (перевізні) документи;
- комерційні документи (за наявності їх у перевізника) на товари, що перевозяться;
- визначений актами Всесвітнього поштового союзу документ, що супроводжує міжнародні поштові відправлення (за їх наявності);
- відомості про знаки національної належності та реєстраційні знаки судна, номер рейсу, маршрут польоту, пункт вильоту та пункт прибуття судна;
- експлуатує судно, та кількість членів екіпажу;
- список пасажирів із зазначенням їх кількості на судні, прізвищ та ініціалів, пунктів посадки та висадки; відомості щодо багажу пасажирів (пасажирська відомість);
- найменування товарів, номери вантажних накладних, кількість місць за кожною накладною, пунктів завантаження та пунктів вивантаження товарів;
- відомості про наявність (відсутність) на борту судна товарів, ввезення яких на митну територію України заборонено або обмежено, включаючи валютні цінності, наявні у членів екіпажу, лікарські засоби, до складу яких входять наркотичні, сильнодіючі засоби, психотропні та отруйні речовини;
- відомості про наявність (відсутність) на борту судна небезпечних товарів, зброї, боєприпасів;

При перевезенні залізничним транспортом:

- транспортні (перевізні) документи;
- передатну відомість на залізничний рухомий склад;
- документ, що засвідчує наявність припасів (за наявності припасів);
- визначений актами Всесвітнього поштового союзу документ, що супроводжує міжнародні поштові відправлення (за їх наявності);
- комерційні документи (за наявності їх у перевізника) на товари, що перевозяться;

При перевезенні автомобільним транспортом:

- документи на транспортний засіб, зокрема ті, що містять відомості про його державну реєстрацію (національну належність);
- транспортні (перевізні) документи (міжнародні товаротransпортні накладні);
- визначений актами Всесвітнього поштового союзу документ, що супроводжує міжнародні поштові відправлення (за їх наявності);
- комерційні документи (за наявності) на товари, що перевозяться, які містять відомості, зокрема, про найменування та адресу перевізника, найменування країни відправлення та країни призначення товарів, найменування та адреси відправника (або продавця) та отримувача товарів;

- відомості про кількість вантажних місць та вид упаковки;
- найменування товарів;
- вага брутто товарів (у кілограмах) або об'єм товарів (у метрах кубічних), крім великогабаритних вантажів;

При переміщенні трубопровідним транспортом та лініями електропередачі:

- зовнішньоекономічний договір (контракт) або інші документи, що підтверджують право володіння, користування та/або розпорядження товарами;
- акт прийому-передачі товарів або довідка, що підтверджує кількість товарів;
- комерційні та супровідні документи (за наявності їх у власника трубопровідного транспорту, лінії електропередачі) на товари, що переміщуються через митний кордон України, а на момент митного оформлення - рахунок-фактуру;
- найменування та адреса відправника товарів;
- найменування та адреса отримувача товарів;
- документи (дозволи, сертифікати), що підтверджують показники товару.

Під час надання попереднього повідомлення про намір здійснити переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України органу доходів і зборів надаються такі документи та/або відомості, у тому числі засобами інформаційних технологій:

Для ввезення товарів на митну територію України:

- заява встановленої форми про намір здійснити ввезення товарів на митну територію України (попереднє повідомлення або попередня митна декларація);
- відомості про найменування, обсяг (кількість) та вартість товарів, які планується ввезти на митну територію України;
- вид транспорту, яким планується здійснити ввезення товарів на митну територію України;
- назва пункту пропуску через державний кордон України (органу доходів і зборів), через який планується ввезення товарів;
- відомості про документи, що підтверджують дотримання встановлених відповідно до закону заборон та/або обмежень щодо пропуску товарів через митний кордон України;

Для вивезення товарів з митної території України:

- митна декларація на товари або супровідні документи на товари у випадках, встановлених Митним кодексом, які подаються органу доходів і зборів для митного контролю.

Взаємодія контрольних органів і служб, загальний порядок та послідовність проведення всіх видів контролю в пункті пропуску через державний кордон визначаються технологічною схемою пропуску осіб, транспортних засобів та вантажів.

Технологічна схема пропуску осіб, транспортних засобів та вантажів через державний кордон затверджується для кожного пункту пропуску через державний кордон керівником органу охорони державного кордону за погодженням з керівником органу доходів і зборів та керівниками контрольних органів і служб, а також підприємств, на території яких розміщено пункти пропуску через державний кордон.

Типова технологічна схема пропуску через державний кордон у пунктах пропуску для автомобільного, повітряного, морського (річкового), поромного та залізничного сполучення затверджується Кабінетом Міністрів України.

З метою прискорення виконання митних формальностей під час переміщення транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України працівники водного, повітряного, автомобільного та залізничного транспорту сприяють посадовим органам доходів і зборів у виконанні ними своїх службових обов'язків.

Адміністрація автомобільних, морських і річкових портів, міжнародних аеропортів, прикордонних залізничних станцій або інших обладнаних місць, у межах яких діють пункти пропуску через державний кордон України, на безоплатній основі забезпечує органи Державної митної служби України необхідними службовими приміщеннями, обладнанням, засобами зв'язку та створює їм належні умови для роботи.

Місця розвантаження та завантаження транспортних засобів комерційного призначення, посадки та висадки пасажирів, а також місця стоянки для здійснення митного контролю визначаються адміністрацією автомобільних, морських і річкових портів, міжнародних аеропортів, прикордонних залізничних станцій або інших обладнаних місць, у межах яких діють пункти пропуску через державний кордон України, з урахуванням особливостей їх функціональної і технологічної діяльності та за поданням відповідного органу доходів і зборів, погодженим з відповідним органом охорони державного кордону.

Зміна місця стоянки суден визначається адміністрацією порту з обов'язковим інформуванням відповідного органу доходів і зборів та органу охорони державного кордону України.

Митні формальності на морському і річковому транспорті

Судно закордонного плавання протягом усього часу стоянки в порту перебуває під митним контролем. Орган доходів і зборів має право в цей період здійснювати огляд і перегляд судна, пломбування та опечатування його окремих трюмів і приміщень, де розміщені товари, підстави для ввезення на митну територію України, вивезення за межі митної території України чи транзит через територію України яких відсутні.

Залежно від водотоннажності і призначення суден закордонного плавання їх митне оформлення проводиться у строк, який визначається керівником органу доходів і зборів за погодженням з керівником відповідного органу охорони державного кордону України та іншими контрольними службами.

Митне оформлення суден закордонного плавання здійснюється цілодобово у такій черговості:

- 1) аварійні судна;
- 2) пасажирські судна;
- 3) вантажно-пасажирські судна;
- 4) лінійні судна;
- 5) танкерні судна;
- 6) інші судна у порядку їх прибуття.

Органи Державної митної служби України здійснюють митний контроль на морському та річковому транспорті в зонах митного контролю на територіях морських та річкових портів, а також в акваторіях портів, відкритих для міжнародних перевезень.

Якщо судно закордонного плавання внаслідок аварії, стихійного лиха або інших обставин, що мають характер непереборної сили, не в змозі досягти одного з місць здійснення митного контролю на митній території України, вивантаження з нього товарів допускається у місцях, де немає органів доходів і зборів. У таких випадках капітан судна повинен вжити всіх необхідних заходів для забезпечення зберігання цих товарів та пред'явлення їх найближчому органу доходів і зборів.

Товари, вивантажені з судна в зону митного контролю на території морського, річкового порту, для митних цілей вважаються такими, що перебувають на складі тимчасового зберігання. При цьому договір на зберігання товарів не вимагається.

У разі втрати товарів, що перебувають у зоні митного контролю на території морського, річкового порту (крім природних втрат за нормальних умов зберігання), або видачі їх без дозволу органу доходів і зборів обов'язок із сплати митних платежів, установлених законом на імпорту цих товарів, покладається на адміністрацію порту.

Вивезення за межі митної території України товарів, вивантажених із судна закордонного плавання на тимчасове зберігання у разі транзиту в межах одного пункту пропуску, а також у разі відмови у пропуску товарів через митний кордон України чи у разі визнання товарів такими, що ввезені помилково, здійснюється перевізником і окремого дозволу органу доходів і зборів не потребує. Здійснювати будь-які інші операції з такими товарами без дозволу органу доходів і зборів забороняється.

З метою надання органам доходів і зборів можливості оцінити ризики при ввезенні товарів на митну територію України морськими (річковими) суднами перевізник може надавати органу доходів і зборів відомості щодо цих товарів в електронному вигляді у форматі міжнародних стандартів обміну електронною інформацією.

Судно закордонного плавання, яке заходить у відкритий для міжнародних водних перевезень порт для поповнення запасів води, палива, продовольства, проведення термінових ремонтних робіт на строк до п'яти діб, митному оформленню не підлягає, але перебуває під митним контролем до його відправлення.

Товари (крім припасів), які навантажуються на це судно, підлягають митному оформленню на загальних підставах.

Митне оформлення рибної продукції, виробленої українськими суднами в межах Азово-Чорноморського басейну, здійснюється без оформлення митної декларації. Оподаткування зазначеної продукції здійснюється відповідно до Податкового кодексу України та Митного кодексу України.

Митне оформлення придбаного або побудованого резидентом за межами митної території України судна здійснюється в режимі імпорту під час його першого заходу в один з українських портів після набуття резидентом права власності на таке судно.

Митне оформлення придбаного нерезидентом на митній території України судна здійснюється в режимі експорту, якщо таке судно вивозиться за межі митної території України.

Органи управління портом не дозволяють капітанові судна закордонного плавання виходити з акваторії порту без відмітки органу доходів і зборів на відповідному судновому документі.

Для тимчасового відходу судна з порту у зв'язку з дією обставин непереборної сили, стихійним лихом, а також з метою рятування людей дозвіл органу доходів і зборів не обов'язковий.

Митні формальності на авіатранспорті

Дозвіл органу доходів і зборів на вивантаження товарів з повітряного судна або завантаження товарів на нього надається після перевірки поданих документів та встановлення їх відповідності вимогам Митного кодексу України.

Командир повітряного судна, який здійснив вимушену посадку за межами міжнародного аеропорту, зобов'язаний вжити необхідних заходів для забезпечення збереження товарів, які підлягають митному контролю, та протягом доби повідомити найближчий міжнародний аеропорт про місце посадки судна.

Адміністрація міжнародного аеропорту після одержання такого повідомлення зобов'язана забезпечити перевезення посадових осіб органу доходів і зборів до місця посадки судна або доставити пасажирів, екіпаж і товари, що підлягають митному контролю, до органу доходів і зборів.

Товари, що перевозяться транзитними авіапасажирами (крім товарів, заборонених до транзиту), не підлягають оподаткуванню митними платежами та безперешкодно переміщуються в межах зони митного контролю міжнародного аеропорту.

Митні формальності на залізничному транспорті

Строки здійснення митних формальностей щодо залізничного рухомого складу визначаються керівником органу доходів і зборів за погодженням з іншими контролюючими органами та адміністрацією залізниці, а в пункті пропуску (пункті контролю) через державний кордон України - крім того, з керівником відповідного органу охорони державного кордону України.

Розвантажувальні, навантажувальні, перевантажувальні та інші операції, необхідні для здійснення митного контролю та митного оформлення товарів, проводяться підприємствами залізниці за рахунок власників товарів або уповноважених ними осіб.

Залізниця несе передбачену Митним кодексом України та іншими законодавчими актами України відповідальність за втрату чи неналежну доставку товарів, що перебувають під митним контролем, до органу доходів і зборів призначення.

Митний контроль товарів у міжнародному залізничному сполученні здійснюється в зонах митного контролю. Пасажири поїздів міжнародного сполучення можуть проходити митний контроль також в інших місцях, визначених уздовж маршруту руху поїзда за погодженням між центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, центральним органом виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері захисту державного кордону, та центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері транспорту.

З метою запобігання порушенню розкладу руху поїздів митний контроль може здійснюватися поза пунктами пропуску через державний кордон або в місцях, визначених керівником органу доходів і зборів за погодженням з керівниками залізничної станції та органу охорони державного кордону України.

У виняткових випадках, перелік яких визначається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, на вимогу органу доходів і зборів окремі вагони, локомотиви, інші елементи рухомого складу для здійснення митного контролю можуть бути виключені зі складу поїзда, якщо проведення такого контролю у складі поїзда неможливе.

Відправлення залізничних транспортних засобів з місць стоянки здійснюється з дозволу органу доходів і зборів та органу охорони державного кордону України.

Митні формальності на автомобільному транспорті

Порядок декларування автотransпортних засобів комерційного призначення, які перевозять товари через митний кордон України

Автотransпортний засіб комерційного призначення, що використовується для переміщення товарів через митний кордон України, не потребує окремої митної декларації, якщо під час такого переміщення декларуються товари, які перевозяться цим автотransпортним засобом.

Відомості про автотransпортний засіб комерційного призначення, що перевозить товари, вносяться до митної декларації, за якою оформлено ці вантажі, книжки МДП, передбаченої Митною конвенцією про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП 1975 року, товарно-транспортних накладних, дорожнього листа, провізних та інших супровідних документів, передбачених законодавством.

Порожні автотransпортні засоби комерційного призначення та автотransпортні засоби, які перевозять пасажирів через митний кордон України, декларуються шляхом подання національних реєстраційних документів.

Митні формальності щодо припасів

Припаси при дотриманні умов, установлених Митним кодексом України, переміщуються через митний кордон України із звільненням від оподаткування митними платежами та без застосування до них заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Дозволи на видачу припасів або на здійснення інших операцій з припасами надаються органами доходів і зборів протягом однієї години з моменту отримання відповідного звернення. У разі відмови у наданні дозволу органи Державної митної служби України зобов'язані невідкладно, письмово або в електронній формі, повідомити особу, яка звернулася за отриманням дозволу, про причини і підстави такої відмови.

Припаси, які ввозяться на митну територію України морськими, річковими та повітряними суднами, звільняються від оподаткування митними платежами за умови, що вони залишаються на борту цих суден.

Припаси, які ввозяться на митну територію України засобами залізничного та автомобільного транспорту, що здійснюють міжнародні перевезення товарів та/або

пасажирів, і призначені для споживання особами, які перебувають на борту цих транспортних засобів, звільняються від оподаткування митними платежами за умови, що:

- вони придбані тільки в країнах, територію яких перетинав відповідний транспортний засіб;
- всі належні митні платежі щодо них сплачено в країнах, де вони були придбані.

Припаси, необхідні для експлуатації і технічного обслуговування транспортних засобів, які прибувають на митну територію України, звільняються від оподаткування митними платежами за умови, що вони залишаються на борту цих транспортних засобів під час їх перебування на цій території.

Інформація, що зазначається у митній декларації на припаси, які ввозяться на митну територію України, обмежується мінімумом відомостей, необхідних для здійснення їх митного контролю. Допускається використання замість митної декларації на припаси облікових документів про рух товарів у вагонах-ресторанах, кафе-барах.

У митній декларації на припаси або в документі, що її замінює, які подаються під час прибуття транспортного засобу на митну територію України, повинна враховуватися кількість припасів, які видаються з дозволу органу доходів і зборів з числа припасів, що знаходяться на борту цього засобу, при цьому на зазначену кількість припасів окрема митна декларація або документ, що її замінює, не подаються.

У митній декларації на припаси або в документі, що її замінює, зазначається кількість припасів, доставлених на транспортний засіб під час його перебування на митній території України.

Окрема митна декларація або документ, що її замінює, на припаси, які залишаються на борту транспортного засобу, не подається.

Органи Державної митної служби України повинні дозволяти видачу припасів, ввезених на митну територію України морським (річковим) судном або доставлених на це судно під час його перебування на митній території України, для споживання пасажирями та членами екіпажу під час перебування зазначеного судна на митній території України, з урахуванням кількості пасажирів і членів екіпажу та тривалості перебування судна на цій території.

Органи Державної митної служби України повинні дозволяти видачу припасів, ввезених на митну територію України морським (річковим) судном або доставлених на борт цього судна під час його перебування на митній території України, для споживання членами екіпажу зазначеного судна під час його ремонту у доці або на верфі за умови, що тривалість перебування цього судна у доці або на верфі визнана обґрунтованою.

У разі якщо повітряне судно має зробити посадку в одному чи кількох аеропортах на митній території України, органи Державної митної служби України повинні дозволяти видачу припасів, які знаходяться на борту або доставлені на борт під час перебування цього судна на митній території України, для споживання під час стоянки повітряного судна в таких проміжних аеропортах та під час перельоту між ними.

Припаси, ввезені на митну територію України засобами водного, авіаційного та залізничного транспорту, дозволяється:

- випускати для вільного обігу на митній території України або поміщати в інший митний режим, за умови дотримання вимог Митного кодексу України та інших законодавчих актів України;
- перевантажувати з попереднього дозволу органу доходів і зборів на інші засоби відповідно водного, авіаційного чи залізничного транспорту, що виконують міжнародні рейси.

Перевізники зобов'язані вживати необхідних заходів для запобігання будь-якому недозволеному використанню припасів.

Органи Державної митної служби України з метою забезпечення схоронності припасів можуть у разі потреби накладати на них митне забезпечення.

У випадках, визначених центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, органи Державної митної служби України вправі вимагати вилучення припасів з транспортних засобів, які здійснюють міжнародні перевезення, для зберігання їх в іншому місці під час перебування цих транспортних засобів на митній території України.

Митне оформлення та контроль за переміщенням припасів на транспортні засоби комерційного призначення здійснюються в порядку, що встановлюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику. Пропуск припасів на транспортні засоби комерційного призначення здійснюється на підставі оформлених товаросупровідних документів. Декларування експорту припасів здійснюється на підставі товаросупровідних документів з накладеним митним забезпеченням та відміткою адміністрації транспортного засобу комерційного призначення про одержання припасів протягом не більше 30 календарних днів від дати накладення митного забезпечення. Під час відбуття транспортного засобу комерційного призначення за межі митної території України окрема митна декларація або документ, що її замінює, на припаси, що знаходилися на такому транспортному засобі на момент його прибуття на митну територію України, не вимагаються.

У разі якщо орган доходів і зборів вимагає митну декларацію або документ, що її замінює, на припаси, завантажені на транспортний засіб, який відбуває за межі митної території України, інформація, що зазначається у такій декларації обмежується мінімумом відомостей, необхідних для здійснення митного контролю зазначених припасів.

На борту транспортного засобу, що здійснює міжнародний рейс і прибуває на митну територію України або відбуває з неї, дозволяється ввозити та вивозити для споживання особами, які перебувають на його борту, алкогольні напої і тютюнові вироби з розрахунку споживання однією особою на добу за нормами, що встановлюються міністерством, керівник якого (міністр) спрямовує та координує діяльність центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику.

Митні формальності на трубопровідному транспорті та лініях електропередачі.

Порядок і строки митного контролю та митного оформлення товарів, що переміщуються трубопровідним транспортом та лініями електропередачі, строки сплати митних платежів визначаються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, виходячи з особливостей переміщення зазначених товарів через митний кордон України.

Митне оформлення товарів, що переміщуються через митний кордон України трубопровідним транспортом, у тому числі й у місцях перевантаження на інші види транспорту, здійснюється Київською регіональною митницею.

Митне оформлення нафтопродуктів, що ввозяться на митну територію України трубопровідним транспортом для виробництва етилену у зоні діяльності Івано-Франківської митниці, та продуктів цього виробництва, зокрема етилену, що вивозяться за межі митної території України трубопровідним транспортом, здійснюється Івано-Франківською митницею.

Переміщення товарів через митний кордон України трубопровідним транспортом здійснюється на підставі оформленої періодичної митної декларації

Митне оформлення природного газу, що ввозиться на митну територію України з метою зберігання у підземних сховищах газу здійснюється відповідно до митного режиму транзиту.

Митне оформлення природного газу, що ввозився на митну територію України для зберігання у ПСГ та вивозиться за межі митної території України після такого зберігання, здійснюється за окремими митними деклараціями.

Підприємство, яке здійснює оперативно-диспетчерське управління газотранспортною системою, щомісяця до 10 числа надсилає на адресу Київської регіональної митниці реєстр обсягів природного газу, який зберігається у ПСГ на митній території України, за встановленою формою.

При переміщенні товарів через митний кордон України трубопровідним транспортомта лініями електропередачі органу доходів і зборів надаються такі документи:

- ✓ зовнішньоекономічний договір (контракт) або інші документи, що підтверджують право володіння, користування та/або розпорядження товарами;
- ✓ акт прийому-передачі товарів або довідка, що підтверджує кількість товарів;
- ✓ комерційні та супровідні документи (за наявності їх у власника трубопровідного транспорту, лінії електропередачі) на товари, що переміщуються через митний кордон України, а на момент митного оформлення - рахунок-фактуру;
- ✓ найменування та адреса відправника товарів;
- ✓ найменування та адреса отримувача товарів;
- ✓ документи (дозволи, сертифікати), що підтверджують показники товару.

Разом з митною декларацією органу доходів і зборів подаються рахунок або інший документ, який визначає вартість товару, та, у випадках, встановлених

Митним кодексом, декларація митної вартості. У встановленому Митним кодексом України порядку в митній декларації декларантом або уповноваженою ним особою зазначаються відомості про:

- документи, що підтверджують повноваження особи, яка подає митну декларацію;
- зовнішньоекономічний договір (контракт) або інші документи, що підтверджують право володіння, користування та/або розпорядження товарами;
- транспортні (перевізні) документи;
- комерційні документи, наявні у особи, яка подає декларацію;
- у разі необхідності - документи, що підтверджують дотримання заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності;
- документи, що підтверджують дотримання обмежень, які виникають у зв'язку із застосуванням захисних, антидемпінгових та компенсаційних заходів (за наявності таких обмежень);
- документи, що підтверджують країну походження товару;
- у разі необхідності - документи, що підтверджують сплату та/або забезпечення сплати митних платежів;
- у разі необхідності - документи, що підтверджують право на пільги із сплати митних платежів, на застосування повного чи часткового звільнення від сплати митних платежів відповідно до обраного митного режиму;
- у разі необхідності - документи, що підтверджують зміну термінів сплати митних платежів;
- у разі необхідності - документи, що підтверджують заявлену митну вартість товарів та обраний метод її визначення.

Під час надання попереднього повідомлення про намір здійснити переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України органу доходів і зборів надаються такі документи та/або відомості, у тому числі засобами інформаційних технологій:

Актом прийому-передачі товарів є документи, оформлені за результатами переміщення товарів за попередній календарний місяць:

для природного газу:

акт прийому-передачі газу перевізниками - товаротransпортний документ, який містить дані про переміщений через митний кордон України обсяг природного газу, поставленого через окремий пункт прийому-передачі газу, що підписаний перевізниками і має відбиток

штампа "Під митним контролем" посадової особи органу доходів і зборів, яка здійснила фактичний контроль, - подається при імпорті, експорті та транзиті природного газу;

акт прийому-передачі газу згідно із зовнішньоекономічним договором (контрактом) - документ, який містить дані про обсяг природного газу, поставленого на підставі зовнішньоекономічного договору (контракту), підписаний сторонами зовнішньоекономічного договору (контракту) і українським перевізником, - подається при імпорті, експорті та транзиті природного газу;

акт прийому-передачі газу, підписаний сторонами договору (контракту), про зберігання газу у ПСГ і завірений українським перевізником (якщо перевізник-резидент і сторона договору (контракту) - резидент є різними особами) - надається при транзиті природного газу;

загальний акт прийому-передачі газу - товаротransпортний документ, який містить дані про обсяг природного газу, переміщеного через митний кордон України в митних режимах імпорту і транзиту, підписаний перевізниками;

технічний акт прийому-передачі газу - документ, який містить дані про розподіл між суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності обсягів газу, ввезеного на митну територію України, підписаний українським перевізником та іноземним постачальником газу, - подається при імпорті природного газу;

для нафти:

акт прийому-передачі нафти перевізниками - товаротransпортний документ, який містить дані про кількість та фізико-хімічні показники нафти, поставленої протягом доби, що підписаний перевізниками або перевізником і одержувачем (відправником) і має відбиток штампа "Під митним контролем" посадової особи органу доходів і зборів, яка здійснила фактичний контроль, - подається при імпорті, експорті та транзиті нафти;

акт прийому-передачі нафти згідно із зовнішньоекономічним договором (контрактом) - документ, який містить дані про партію нафти, переміщеної через митний кордон України, що підписаний сторонами зовнішньоекономічного договору (контракту) і має відмітку українського перевізника про фактичний обсяг переміщеної нафти, - подається при імпорті, експорті та транзиті нафти;

для нафтопродуктів:

акт прийому-передачі нафтопродуктів перевізниками - товаротransпортний документ, який містить дані про обсяг нафтопродуктів, переміщених через митний кордон України, підписаний українським перевізником і одержувачем (відправником) або іноземним та українським перевізниками і має відбиток штампа "Під митним контролем" посадової особи органу доходів і зборів, яка здійснила фактичний контроль, - подається при імпорті, експорті та транзиті нафтопродуктів;

акт прийому-передачі нафтопродуктів згідно із зовнішньоекономічним договором (контрактом) - документ, який містить дані про обсяг нафтопродуктів, що підписаний сторонами зовнішньоекономічного договору (контракту) і має відмітку українського перевізника про фактичний обсяг переміщених нафтопродуктів, - подається при імпорті, експорті та транзиті нафтопродуктів;

акт прийому-передачі нафтопродуктів у резервуари та з резервуарів перевізника - товаротransпортний документ, який містить дані про обсяги нафтопродуктів, переміщених у резервуари та з резервуарів перевізника, що підписаний українським перевізником, - подається при імпорті, експорті та транзиті нафтопродуктів;

для аміаку:

акт прийому-передачі аміаку перевізниками - товаротransпортний документ, який містить дані про обсяги аміаку, що підписаний відправником (одержувачем) або іноземним перевізником та українським перевізником і має відбиток штампа "Під митним контролем" посадової особи органу доходів і зборів, яка здійснила фактичний контроль, - подається при імпорті, експорті та транзиті аміаку;

акт прийому-передачі аміаку згідно із зовнішньоекономічним договором (контрактом) - документ, який містить дані про обсяги аміаку, що підписаний сторонами зовнішньоекономічного договору (контракту) і має відмітку українського перевізника про фактичний обсяг переміщеного аміаку, - подається при імпорті, експорті та транзиті аміаку;

тижневий акт прийому-передачі аміаку перевізниками - товаротransпортний документ, що містить дані про обсяг аміаку, переміщеного через митний кордон України протягом тижня на підставі зовнішньоекономічного договору (контракту), підписаний відправником (одержувачем) та українським перевізником, - подається при імпорті, експорті та транзиті аміаку;

для етилену:

акт прийому-передачі етилену перевізниками - товаротransпортний документ, який містить дані про обсяг етилену та показання вимірювальних приладів за звітний період, що підписаний українським та іноземним перевізниками (або іноземним одержувачем) і має відбиток штампа "Під митним контролем" посадової особи органу доходів і зборів, яка здійснила фактичний контроль;

акт прийому-передачі етилену згідно із зовнішньоекономічним договором (контрактом) - документ, який містить дані про обсяг етилену та показання вимірювальних приладів за звітний період, що підписаний стороми зовнішньоекономічного договору (контракту) і має відмітку українського перевізника про фактичний обсяг переміщеного етилену.

Після переміщення товарів через митний кордон України трубопровідним транспортом протягом попереднього календарного місяця за періодичною митною декларацією декларант або уповноважена ним особа повинні подати органу доходів і зборів додаткову декларацію у строки та порядку, встановленими законодавством.

Питання для самоконтролю

1. Звільнення від окремих форм митного контролю та від митного огляду.
2. Форми митного контролю.
3. Вибірковість форм митного контролю.

Рекомендована література:

Основна: [2,4,5,6,8,9,11].

Допоміжна: [3,4,5,6]

Інформаційні ресурси Інтернет: [2,8,11,13]

Міжнародні видання [2].

Тема 2.3. Правове регулювання митних платежів

Мета: ознайомити студентів з поняттям митних платежів, а також розглянути митно-тарифне регулювання і стягнення митних платежів та види митних платежів; розвивати інтелектуальні здібності, мовлення, пам'ять, увагу, логічне мислення, активність, творчість студентів; сприяти формуванню наукового світогляду, моральних, естетичних якостей особистості, формуванню почуття патріотизму.

План

1. Митно-тарифне регулювання і стягнення митних платежів.
2. Мито та його види.
3. Податок на додану вартість із ввезених на митну територію України товарів (продукції).
4. Акцизний податок із ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції).

1. Митно-тарифне регулювання і стягнення митних платежів.

Правові засади митно-тарифного регулювання закріплені в МК України.

Митно-тарифне регулювання – один із видів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, який заснований на використанні цінового фактора впливу на зовнішньоторговий обіг. Його сутність полягає у стягненні мита з імпортного товару, що прямо захищає внутрішній ринок і внутрішні ціни та дає можливість національним товаровиробникам одержувати додатковий прибуток за рахунок підвищення загального рівня цін на вітчизняні товари.

Митний тариф – це систематизований перелік мита, яким обкладаються товари та транспортні засоби при імпорті, а у деяких випадках при експорті. Митний тариф вказує на конкретні ставки мита, які прямо впливають на ціну імпортованого товару, на рівень внутрішніх цін у державі та впливають на результат господарської діяльності підприємств. У зв'язку з цим митні тарифи лишаються одним із найважливіших інструментів захисту національного товаровиробника від іноземної конкуренції.

Митні тарифи виконують ряд функцій:

- фіскальну;
- захисну;
- балансуєчу;
- регулюєчу;
- торгово-політичну.

Відповідно до п.п. 14.1.113. п. 14.1 ст. 14 ПК України митні платежі – це податки, що відповідно до цього Кодексу або митного законодавства справляються під час переміщення або у зв'язку з переміщенням товарів через митний кордон України та контроль за справлянням яких покладено на контролюючі органи.

До митних платежів законодавець відносить мито, акцизний податок із ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції), податок на додану вартість із ввезених на митну територію України товарів (продукції)

2. Мито та його види.

Основним інструментом регулювання зовнішньоекономічної діяльності є мито.

Мито – це загальнодержавний податок, встановлений Податковим кодексом України та Митним кодексом, який нараховується та сплачується відповідно до Митного кодексу, законів України та міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

В Україні застосовуються такі види мита: 1) ввізне мито; 2) вивізне мито; 3) сезонне мито; 4) особливі види мита: спеціальне, антидемпінгове, компенсаційне, додатковий імпортний збір.

Ввізне мито встановлюється на товари, що ввозяться на митну територію України. Вивізне мито встановлюється законом на українські товари, що вивозяться за межі митної території України. На окремі товари законом може встановлюватися сезонне мито на строк не менше 60 та не більше 120 послідовних календарних днів з дня встановлення сезонного мита.

Спеціальне мито встановлюється: 1) як засіб захисту національного товаровиробника, у разі якщо товари ввозяться на митну територію України в обсягах та/або за таких умов, що їх ввезення заподіює або створює загрозу заподіяння значної шкоди національному товаровиробнику відповідно до Закону України "Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україну; 2) як заходи у відповідь на дискримінаційні та/або недружні дії інших держав, митних союзів та економічних угруповань, які обмежують реалізацію законних прав та інтересів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності України.

Антидемпінгове мито встановлюється відповідно до Закону України "Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту" у разі ввезення на митну територію України товарів, які є об'єктом демпінгу, що заподіює шкоду або створює загрозу заподіяння шкоди національному товаровиробнику.

Компенсаційне мито встановлюється відповідно до Закону України "Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту" у разі ввезення на митну територію України товарів, які є об'єктом субсидованого імпорту, що заподіює шкоду або створює загрозу заподіяння шкоди національному товаровиробнику.

Додатковий імпортний збір встановлюється законом відповідно до статті XII Генеральної угоди з тарифів і торгівлі 1994 року (далі - ГАТТ-1994) та Домовленості про положення ГАТТ-1994 щодо платіжного балансу у разі значного погіршення стану платіжного балансу або істотного скорочення золотовалютних резервів, або досягнення ними мінімального розміру з метою забезпечення рівноваги платіжного балансу та збільшення розміру золотовалютних резервів

Відповідно до ч. 1 ст. 276 МК України платниками мита є: 1) особа, яка ввозить товари на митну територію України чи вивозить товари з митної території України у порядку та на умовах, встановлених цим Кодексом; 2) особа, на адресу якої надходять товари, що переміщуються (пересилаються) у міжнародних поштових або експрес-відправленнях, несупроводжуваному багажі, вантажних відправленнях; 3) особа, на яку покладається обов'язок дотримання вимог митних режимів, які передбачають звільнення від оподаткування митом, у разі порушення таких вимог; 4) особа, яка використовує товари, митне оформлення яких було здійснено з умовним звільненням від оподаткування, не за цільовим призначенням та/або всупереч умовам чи цілям такого звільнення згідно з цим Кодексом, іншими законами України, а також будь-які інші особи, які безпідставно використовують звільнення від оподаткування митом (податкову пільгу); 5) особа, яка реалізує або передає у володіння, користування чи розпорядження товари, що були випущені у вільний обіг на митній території України із звільненням від оподаткування митними платежами, до закінчення строку, визначеного законом; 6) особа, яка реалізує товари, транспортні засоби відповідно до статті 243 (розпорядження товарами, транспортними засобами комерційного призначення) цього Кодексу. В цілому платників мита можна характеризувати як спеціальних суб'єктів. Такий висновок можна зробити виходячи з того, що обов'язок зі сплати такого платежу виникає при спеціальній додатковій умові в діяльності зобов'язаної особи – перетині митного кордону.

Відповідно до ч. 1 ст. 277 МК України об'єктами оподаткування митом є: 1) товари, митна вартість яких перевищує еквівалент 100 євро, що ввозяться на митну територію України або вивозяться за межі митної території України підприємствами, крім

випадків, передбачених статтею 234 (оподаткування митними платежами товарів, що переміщуються (пересилаються) у міжнародних поштових та експрес-відправленнях) цього Кодексу; 2) товари, що ввозяться (пересилаються) на митну територію України в обсягах, які підлягають оподаткуванню митними платежами відповідно до статті 234 та розділу XII цього Кодексу (особливості пропуску та оподаткування товарів, що переміщуються (пересилаються) через митний кордон України громадянами), а також розділів V (податок на додану вартість) та VI (акцизний податок) Податкового кодексу України; 3) товари, транспортні засоби, що реалізуються відповідно до статті 243 цього Кодексу.

Згідно п. 1 ст. 279 МК України базою оподаткування митом товарів, що переміщуються через митний кордон України, є: 1) для товарів, на які законом встановлено адвалорні ставки мита, - митна вартість товарів; 2) для товарів, на які законом встановлено специфічні ставки мита, - кількість таких товарів у встановлених законом одиницях виміру. Для товарів, на які законом встановлено комбіновані ставки мита, база оподаткування визначається відповідно до пунктів 1 і 2 цієї частини. Отже, базою оподаткування мита є митна вартість товару та (або) їх кількість. Фактично вона являє собою вартісну і (або) кількісну характеристики об'єкта оподаткування митом – товару.

Крім митної вартості базою оподаткування мита виступає кількість товару, що переміщується через митний кордон. Кількісна характеристика товару заснована на використанні основної та додаткових одиниць виміру кількості (вага, об'єм тощо) товару. Кількісна характеристика застосовується при справлянні мита з таких товарів, як деякі види алкогольної продукції, механічні пристрої та інші. У відношенні деяких видів товарів база оподаткування мита поєднує вартісну і кількісну складові. До таких товарів належать, наприклад: м'ясо, сири, макаронні вироби тощо. Оподаткування митом товарів, що ввозяться на митну територію України або вивозяться з цієї території встановлюється згідно з Митним тарифом України. Товарною номенклатурою Митного тарифу України є УКТЗЕД, яка базується на Гармонізованій системі опису та кодування товарів.

Від правильного визначення бази оподаткування мита залежить розмір даного платежу, що підлягає сплаті учасником зовнішньоекономічної діяльності. Після визначення бази оподаткування до товару застосовується ставка мита. Ставка мита являє собою розмір нарахувань на (від) одиницю (одиниці) виміру бази оподаткування. В Україні застосовуються такі види ставок мита: 1) адвалорна - у відсотках до встановленої ст. 279 МК України бази оподаткування; 2) специфічна - у грошовому розмірі на одиницю бази оподаткування, встановлену ст. 279 МК України; 3) комбінована, що складається з адвалорної та специфічної ставок мита. Ввізне мито на товари, митне оформлення яких здійснюється в порядку, встановленому для підприємств, нараховується за ставками, встановленими Митним тарифом України. Митний тариф України являє собою систематизований згідно з УКТЗЕД перелік ставок ввізного мита, яке справляється з товарів, що ввозяться на митну територію України. Ставки Митного тарифу України є єдиними для всіх суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності незалежно від форм діяльності, організації господарської діяльності й територіального місця розташування, за винятком випадків, передбачених законами України і її міжнародними договорами. Ввізне мито на товари, митне оформлення яких здійснюється в порядку, встановленому для громадян, нараховується відповідно до розділу XII МК України. Вивізне мито нараховується за ставками, встановленими законом. Сезонне мито нараховується за ставками, встановленими Законом України від 17 липня 1997 року № 468/97 – ВР «Про державне регулювання імпорту сільськогосподарської продукції». Особливі види мита нараховуються за ставками, встановленими рішеннями Міжвідомчої комісії з міжнародної торгівлі про застосування антидемпінгових, компенсаційних або спеціальних заходів, відповідно до законів України від 22 грудня 1998 року № 330-XIV «Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту», від 22 грудня 1998 року № 331-XIV «Про захист національного товаровиробника від субсидованого

імпорту», від 22 грудня 1998 року № 332-XI «Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україні».

Обчислення мита являє собою складний процес, оскільки вимагає дотримання всіх умов, необхідних для ідентифікації товару відповідно до УКТЗЕД, визначення його митної вартості чи іншої характеристики для правильного застосування ставки мита тощо. Стаття 295 МК України покладає цей обов'язок на декларантів та інших осіб, що відповідають за сплату митних платежів, крім випадків, якщо обов'язок щодо нарахування митних платежів відповідно до МК України, ПК України та інших законів України покладається на митниці. Датою виникнення обов'язку зі сплати мита у разі ввезення товарів на митну територію України чи вивезення товарів з митної території України є дата подання митниці митної декларації для митного оформлення або дата нарахування такого обов'язку митницею у випадках, визначених МК України та законами України.

Мито нараховується митницею відповідно до положень МК України та Закону України «Про митний тариф України» і ставками Митного тарифу України, що діють на день надання митної декларації й сплачуються у валюті України, а в окремих випадках і в іноземній валюті за курсом, встановленим Національним банком України. Для цілей нарахування митних платежів застосовуються ставки, що діють на день подання митниці митної декларації на товари, а в разі якщо митне оформлення здійснюється без подання митної декларації, - на день його здійснення. Строком сплати митних платежів є дата прийняття митної декларації до митного оформлення. Мито зараховується до Державного бюджету України. Воно сплачується митницям, а щодо товарів і інших предметів, які пересилаються в міжнародних поштових відділеннях - підприємствам зв'язку. Платникам мита можуть надаватися різного роду пільги й преференції (ст. ст. 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287 МК України).

3. Податок на додану вартість.

Правила оподаткування товарів, що переміщуються через митний кордон України, податком на додану вартість встановлюються ПК України з урахуванням особливостей, що визначаються МК України. Так, особливості оподаткування податком на додану вартість товарів, поміщених у відповідний митний режим, визначені у статті 286 та розділі V МК України, а також у розділі V ПК України. Однак, слід враховувати те, що елементи даного податку встановлені ПК України. Це дозволяє розглядати даний платіж як складову частину національного податкового механізму. Тому пріоритетне застосування до нього мають норми податкового законодавства.

Відповідно до п. 180.1 ст. 180 ПК України платником податку на додану вартість із ввезених на митну територію України товарів (продукції) є будь-яка особа, що ввозить товари на митну територію України в обсягах, які підлягають оподаткуванню, та на яку покладається відповідальність за сплату податків у разі переміщення товарів через митний кордон України відповідно до МК України, а також: особа, на яку покладається дотримання вимог митних режимів, які передбачають повне або часткове умовне звільнення від оподаткування, у разі порушення таких митних режимів, встановлених митним законодавством; особа, яка використовує, у тому числі при ввезенні товарів на митну територію України, податкову пільгу не за цільовим призначенням та/або всупереч умовам чи цілям її надання згідно із ПК України, а також будь-які інші особи, що використовують податкову пільгу, яку для них не призначено (за виключенням операцій з ввезення на митну територію України фізичними особами (громадянами) чи суб'єктами підприємницької діяльності, які не є платниками податку, культурних цінностей, за кодами згідно з УКТ ЗЕД 9701 10 00 00, 9701 90 00 00, 9702 00 00 00, 9703 00 00 00, 9704 00 00 00, 9705 00 00 00, 9706 00 00 00, виготовлених 50 і більше років тому).

Специфікою правового регулювання платників податку на додану вартість за українським законодавством є те, що у деяких випадках встановлена обов'язковість реєстрації осіб – суб'єктів підприємницької діяльності платниками податку на додану вартість, а в інших – можлива реєстрація за добровільним рішенням. За добровільним

рішенням зареєструватися платником податку на додану вартість може будь-яка особа, що здійснює або планує здійснювати господарську діяльність. У свою чергу, суб'єкт господарювання зобов'язаний в обов'язковому порядку зареєструватися платником податку на додану вартість у разі, якщо загальна сума від здійснення операцій з постачання товарів/послуг, що підлягають оподаткуванню, у тому числі з використанням локальної або глобальної комп'ютерної мережі, нарахована (сплачена) такій особі протягом останніх 12 календарних місяців, сукупно перевищує 300000 гривень (без урахування податку на додану вартість). Якщо особи, не зареєстровані як платники податку, ввозять товари на митну територію України в обсягах, що підлягають оподаткуванню згідно із законом, такі особи сплачують податок під час митного оформлення товарів без реєстрації як платники такого податку.

Одним з основних елементів правового механізму будь-якого податку є об'єкт оподаткування. При переміщенні товарів через митний кордон України важливо з'ясувати яким чином визначається об'єкт податку на додану вартість. Відповідно до п. 185.1 ст. 185 ПК України об'єктом оподаткування є операції платників податку з: а) постачання товарів, місце постачання яких розташоване на митній території України, у тому числі операції з передачі права власності на об'єкти застави позичальнику (кредитору), на товари, що передаються на умовах товарного кредиту, а також з передачі об'єкта фінансового лізингу в користування лізингоотримувачу/орендарю; б) постачання послуг, місце постачання яких розташоване на митній території України; в) ввезення товарів на митну територію України; г) вивезення товарів за межі митної території України; д) постачання послуг з міжнародних перевезень пасажирів і багажу та вантажів залізничним, автомобільним, морським і річковим та авіаційним транспортом.

Місцем постачання товарів є: а) фактичне місцезнаходження товарів на момент їх постачання; б) місце, де товари перебувають на час початку їх перевезення або пересилання, у разі якщо товари перевозяться або пересилаються продавцем, покупцем чи третьою особою; в) місце, де провадиться складання, монтаж чи встановлення, у разі якщо товари складаються, монтуються або встановлюються (з випробуванням чи без нього) продавцем або від його імені. Якщо постачання товарів здійснюється для споживання на борту морських та повітряних суден або у поїздах на ділянці пасажирського перевезення, що здійснюється в межах митної території України, місцем постачання вважається пункт відправлення пасажирського транспортного засобу. Ділянкою пасажирського перевезення, що здійснюється в межах митної території України, вважається ділянка, на якій відбувається таке перевезення без зупинок за межами митної території України між пунктом відправлення та пунктом прибуття пасажирського транспортного засобу. Пункт відправлення пасажирського транспортного засобу - перший пункт посадки пасажирів у межах митної території України, у разі потреби - після зупинки за межами митної території України. Пункт прибуття транспортного засобу на митній території України - останній пункт на митній території України для посадки/висадки пасажирів на митній території України.

Місцем постачання послуг є місце фактичного постачання послуг, пов'язаних з рухомим майном, а саме: а) послуг, що є допоміжними у транспортній діяльності: навантаження, розвантаження, перевантаження, складська обробка товарів та інші аналогічні види послуг; б) послуг із проведення експертизи та оцінки рухомого майна; в) послуг, пов'язаних із перевезенням пасажирів та вантажів, у тому числі з постачанням продовольчих продуктів і напоїв, призначених для споживання; г) послуг із виконання ремонтних робіт і послуг із переробки сировини, а також інших робіт і послуг, що пов'язані з рухомим майном.

З метою оподаткування податком на додану вартість до операцій з ввезення товарів на митну територію України та вивезення товарів за межі митної території України прирівнюється поміщення товарів у будь-який митний режим, визначений МК України. Згідно ст. 70 МК України запроваджуються такі митні режими: імпорт (випуск для

вільного обігу); реімпорт; експорт (остаточне вивезення); реекспорт; транзит; тимчасове ввезення; тимчасове вивезення; митний склад; вільна митна зона; безмитна торгівля; переробка на митній території; переробка за межами митної території; знищення або руйнування; відмова на користь держави. Декларант має право обрати митний режим, у який він бажає помістити товари, з дотриманням умов такого режиму та у порядку, що визначені Розділом V МК України. Особливості оподаткування операцій під час переміщення товарів через митний кордон України залежно від обраного митного режиму наведені у ст. 206 ПК України.

Датою виникнення податкових зобов'язань з постачання товарів/послуг є дата відвантаження товарів, а в разі експорту товарів - дата оформлення митної декларації, що засвідчує факт перетинання митного кордону України, оформлена відповідно до вимог митного законодавства, а для послуг - дата оформлення документа, що засвідчує факт постачання послуг платником податку. Датою виникнення податкових зобов'язань у разі ввезення товарів на митну територію України є дата подання митної декларації для митного оформлення.

Не є об'єктом оподаткування операції з: 1) ввезення на митну територію України, вивезення за межі митної території України незалежно від обраного митного режиму товарів, митна вартість яких не перевищує еквівалент 100 євро; 2) ввезення на митну територію України товарів, сумарна фактурна вартість яких не перевищує еквівалент 300 євро: у несупроводжуваному багажі; на адресу одного одержувача (юридичної або фізичної особи) в одній депеші від одного відправника у міжнародних поштових відправленнях; на адресу одного одержувача (юридичної або фізичної особи) протягом однієї доби у міжнародних експрес-відправленнях; 3) ввезення на митну територію України фізичними особами у ручній поклажі та/або у супроводжуваному багажі товарів (крім підакцизних товарів та особистих речей), сумарна фактурна вартість яких не перевищує еквівалент 1000 євро, через пункти пропуску через державний кордон України, відкриті для повітряного сполучення; 4) ввезення на митну територію України фізичними особами у ручній поклажі та/або у супроводжуваному багажі товарів (крім підакцизних товарів та особистих речей), сумарна фактурна вартість яких не перевищує еквівалент 500 євро та сумарна вага яких не перевищує 50 кг, через інші, ніж відкриті для повітряного сполучення, пункти пропуску через державний кордон України.

З об'єктом оподаткування найбільш тісно пов'язаний наступний елемент оподаткування – база оподаткування, що представляє собою вартісну, фізичну або іншу характеристики об'єкта оподаткування. База оподаткування операцій з постачання товарів/послуг визначається виходячи з їх договірної (контрактної) вартості. До складу договірної (контрактної) вартості включаються будь-які суми коштів, вартість матеріальних і нематеріальних активів, що передаються платнику податку безпосередньо покупцем або через будь-яку третю особу у зв'язку з компенсацією вартості товарів/послуг. База оподаткування операцій з постачання товарів, ввезених платником на митну територію України, визначається виходячи з їх договірної (контрактної) вартості, але не нижче митної вартості товарів, з якої були визначені податки і збори, що справляються під час їх митного оформлення, з урахуванням акцизного податку та ввізного мита, за винятком податку на додану вартість, що включаються в ціну товарів/послуг згідно із законом. У разі якщо постачання товарів/послуг здійснюється за регульованими цінами (тарифами), база оподаткування визначається виходячи з їх договірної (контрактної) вартості, визначеної за такими цінами (тарифами).

У деяких випадках база оподаткування визначається в іншому порядку. Так, базою оподаткування для товарів, що ввозяться на митну територію України, є договірна (контрактна) вартість, але не нижче митної вартості цих товарів, визначеної відповідно до розділу III МК України, з урахуванням мита та акцизного податку, що підлягають сплаті і включаються до ціни товарів. При визначенні бази оподаткування для товарів, що ввозяться на митну територію України, перерахунок іноземної валюти у валюту України

здійснюється за офіційним курсом валюти України до цієї іноземної валюти, встановленим Національним банком України, що діє на день подання митної декларації для митного оформлення. У разі якщо митна декларація не подавалась, перерахунок іноземної валюти у валюту України здійснюється за офіційним курсом валюти України до цієї іноземної валюти, встановленим Національним банком України, що діяв на день визначення податкових зобов'язань. Для послуг, які постачаються нерезидентами на митній території України, базою оподаткування є договірна (контрактна) вартість таких послуг з урахуванням податків та зборів, за винятком податку на додану вартість, що включаються до ціни постачання відповідно до законодавства. Визначена вартість перераховується в національну валюту за валютним (обмінним) курсом Національного банку України на дату виникнення податкових зобов'язань. У разі отримання послуг від нерезидентів без їх оплати база оподаткування визначається, виходячи із звичайних цін на такі послуги без урахування податку.

Має свої особливості визначення бази оподаткування для товарів, що ввозяться на митну територію України у міжнародних поштових та експрес-відправленнях, у несупроводжуваному багажі, та для товарів, що ввозяться на митну територію України фізичними особами у ручній поклажі та/або у супроводжуваному багажі. Так, у разі ввезення на митну територію України у міжнародних поштових та експрес-відправленнях, у несупроводжуваному багажі товарів (крім підакцизних товарів та особистих речей) базою оподаткування є їх сумарна фактурна вартість, визначена відповідно до статей 234 (оподаткування митними платежами товарів, що переміщуються (пересилаються) у міжнародних поштових та експрес-відправленнях) та 374 (умови ввезення (пересилання) громадянами товарів на митну територію України) МК України. Датою виникнення податкових зобов'язань у разі ввезення товарів на митну територію України у міжнародних поштових та експрес-відправленнях, у несупроводжуваному багажі є дата подання митному органу документа, який використовується замість митної декларації. При визначенні бази оподаткування для товарів, що ввозяться на митну територію України у міжнародних поштових та експрес-відправленнях, у несупроводжуваному багажі, перерахунок іноземної валюти у валюту України здійснюється за офіційним курсом валюти України до цієї іноземної валюти, встановленим Національним банком України, що діє на день подання документа, який використовується замість митної декларації. У разі якщо документ, який використовується замість митної декларації, не подавався, перерахунок іноземної валюти у валюту України здійснюється за офіційним курсом валюти України до цієї іноземної валюти, встановленим Національним банком України, що діяв на день визначення податкових зобов'язань.

У разі ввезення на митну територію України фізичними особами у ручній поклажі та/або у супроводжуваному багажі товарів (крім підакцизних товарів та особистих речей) частіше одного разу протягом однієї доби базою оподаткування є сумарна фактурна вартість товарів, ввезених у наступних після першого ввезення протягом однієї доби. У разі ввезення на митну територію України фізичними особами у ручній поклажі та/або у супроводжуваному багажі товарів (крім підакцизних товарів та особистих речей), сумарна фактурна вартість яких перевищує еквівалент 1000 євро, через пункти пропуску через державний кордон України, відкриті для повітряного сполучення, базою оподаткування є частина їх сумарної фактурної вартості, що перевищує еквівалент 1000 євро. У разі ввезення на митну територію України фізичними особами у ручній поклажі та/або у супроводжуваному багажі товарів (крім підакцизних товарів та особистих речей), сумарна фактурна вартість яких перевищує еквівалент 500 євро, через інші, ніж відкриті для повітряного сполучення, пункти пропуску через державний кордон України базою оподаткування є частина їх сумарної фактурної вартості, що перевищує еквівалент 500 євро. У разі ввезення на митну територію України фізичними особами у ручній поклажі та/або у супроводжуваному багажі товарів (крім підакцизних товарів та особистих речей) через інші, ніж відкриті для повітряного сполучення, пункти пропуску через державний

кордон України, сумарна вага яких перевищує 50 кг, базою оподаткування є сумарна фактурна вартість товарів, обчислена пропорційно до ваги, що перевищує 50 кг. Фактурна вартість товарів, які ввозяться на митну територію України у міжнародних поштових та експрес-відправленнях, у несупроводжуваному багажі, фізичними особами у ручній поклажі та/або у супроводжуваному багажі, визначається відповідно до МК України.

Оподаткування податком на додану вартість при переміщенні товарів через митний кордон України здійснюється за відповідними ставками. Ставки податку встановлюються від бази оподаткування в таких розмірах:

а) 20 відсотків; б) 0 відсотків; в) 7 відсотків по операціях з: постачання на митній території України та ввезення на митну територію України лікарських засобів, дозволених для виробництва і застосування в Україні та внесених до Державного реєстру лікарських засобів, а також медичних виробів за переліком, затвердженим Кабінетом Міністрів України; постачання на митній території України та ввезення на митну територію України лікарських засобів, медичних виробів та/або медичного обладнання, дозволених для застосування у межах клінічних випробувань, дозвіл на проведення яких надано центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я".

За нульовою ставкою оподатковуються операції з: 1) вивезення товарів за межі митної території України: а) у митному режимі експорту; б) у митному режимі реекспорту, якщо товари поміщені у такий режим; в) у митному режимі безмитної торгівлі; г) у митному режимі вільної митної зони; 2) постачання товарів: а) для заправки або забезпечення морських суден, що: використовуються для навігаційної діяльності, перевезення пасажирів або вантажів за плату, промислової, риболовецької або іншої господарської діяльності, що провадиться за межами територіальних вод України; використовуються для рятування або подання допомоги в нейтральних або територіальних водах інших країн; входять до складу Військово-Морських Сил України та відправляються за межі територіальних вод України, у тому числі на якірні стоянки; б) для заправки або забезпечення повітряних суден, що: виконують міжнародні рейси для навігаційної діяльності чи перевезення пасажирів або вантажів за плату; входять до складу Повітряних Сил України та відправляються за межі повітряного кордону України, у тому числі у місця тимчасового базування; в) для заправки (дозаправки) та забезпечення космічних кораблів, космічних ракетних носіїв або супутників Землі; г) для заправки (дозаправки) або забезпечення наземного військового транспорту чи іншого спеціального контингенту Збройних Сил України, що бере участь у миротворчих акціях за кордоном України, або в інших випадках, передбачених законодавством; г) магазинами безмитної торгівлі; 3) постачання таких послуг: а) міжнародні перевезення пасажирів і багажу та вантажів залізничним, автомобільним, морським і річковим та авіаційним транспортом; б) послуги, що передбачають роботи з рухомим майном, попередньо ввезеним на митну територію України для виконання таких робіт та вивезеним за межі митної території України платником, що виконував такі роботи, або отримувачем-нерезидентом; в) послуги з обслуговування повітряних суден, що виконують міжнародні рейси; г) послуги з перевезення пасажирів швидкісними поїздами Інтерсіті+.

У ст. 197 ПК України передбачено операції, які звільнені від оподаткування податком на додану вартість при ввезенні товарів на митну територію України. Наприклад, звільняються від оподаткування операції із ввезення на митну територію України товарів морського промислу (риба, ссавці, мушлі, ракоподібні, водні рослини тощо в охолодженому, солоному, мороженому, консервованому вигляді, перероблені на борошно або іншу продукцію), видобутих (виловлених, вироблених) суднами, зареєстрованими у Державному судовому реєстрі України або Судновій книзі України. Також звільняються від оподаткування такі операції із ввезення на митну територію України: 1) устаткування, яке працює на відновлюваних джерелах енергії, енергозберігаючого обладнання і матеріалів, засобів вимірювання, контролю та

управління витратами паливно-енергетичних ресурсів, обладнання та матеріалів для виробництва альтернативних видів палива або для виробництва енергії з відновлюваних джерел енергії; 2) матеріалів, устаткування, комплектуючих, що використовуються для виробництва: устаткування, яке працює на відновлюваних джерелах енергії; матеріалів, сировини, устаткування та комплектуючих, які будуть використовуватися у виробництві альтернативних видів палива або виробництві енергії з відновлюваних джерел енергії; енергозберігаючого обладнання і матеріалів, виробів, експлуатація яких забезпечує економію та раціональне використання паливно-енергетичних ресурсів; засобів вимірювання, контролю та управління витратами паливно-енергетичних ресурсів. Зазначені операції із ввезення на митну територію України товарів звільнюються від оподаткування, якщо ці товари застосовуються платником податку для власного виробництва та якщо ідентичні товари з аналогічними якісними показниками не виробляються в Україні. Крім цього, звільнюються від оподаткування операції з ввезення на митну територію України фізичними особами товарів, визначених ч. 10 ст. 374 МК України. Варто відмітити, що загалом перелік операцій, які звільнені від оподаткування податком на додану вартість при переміщенні товарів через митний кордон України, є доволі обширним.

Сума податку, що підлягає сплаті (перерахуванню) до Державного бюджету України або бюджетному відшкодуванню, визначається як різниця між сумою податкового зобов'язання звітного (податкового) періоду та сумою податкового кредиту такого звітного (податкового) періоду. При позитивному значенні суми така сума підлягає сплаті (перерахуванню) до бюджету, а при від'ємному значенні суми така сума враховується у зменшення суми податкового боргу з податку, що виник за попередні звітні (податкові) періоди, а в разі відсутності податкового боргу - зараховується до складу податкового кредиту наступного звітного (податкового) періоду. Якщо в наступному податковому періоді сума має від'ємне значення, то: а) бюджетному відшкодуванню підлягає частина такого від'ємного значення, яка дорівнює сумі податку, фактично сплаченій отримувачем товарів/послуг у попередніх та звітному податкових періодах постачальникам таких товарів/послуг або до Державного бюджету України, а в разі отримання від нерезидента послуг на митній території України - сумі податкового зобов'язання, включеного до податкової декларації за попередній період за отримані від нерезидента послуги отримувачем послуг; б) залишок від'ємного значення попередніх податкових періодів після бюджетного відшкодування включається до складу сум, що відносяться до податкового кредиту наступного податкового періоду.

Платник податку, який має право на отримання бюджетного відшкодування та прийняв рішення про повернення суми бюджетного відшкодування, подає відповідному органу доходів і зборів податкову декларацію та заяву про повернення суми бюджетного відшкодування, яка відображається у податковій декларації. До податкової декларації платником податків додаються розрахунок суми бюджетного відшкодування та оригінали митних декларацій. У разі якщо митне оформлення товарів, вивезених за межі митної території України, здійснювалося з використанням електронної митної декларації, така електронна митна декларація надається митницею податковій інспекції в порядку, затвердженому КМ України, в електронній формі з дотриманням умови щодо реєстрації електронного підпису відповідно до закону. Джерелом сплати бюджетного відшкодування є доходи Державного бюджету України.

4.Акцизний податок.

Відповідно до чинного законодавства України до платників акцизного податку відносяться: 1) особа, яка виробляє підакцизні товари (продукцію) на митній території України, у тому числі з давальницької сировини; 2) особа – суб'єкт господарювання, яка ввозить підакцизні товари (продукцію) на митну територію України; 3) фізична особа - резидент або нерезидент, яка ввозить підакцизні товари (продукцію) на митну територію України в обсягах, що підлягають оподаткуванню, відповідно до митного законодавства;

4) особа, яка реалізує конфісковані підакцизні товари (продукцію), підакцизні товари (продукцію), визнані безхазяйними, підакцизні товари (продукцію), за якими не звернувся власник до кінця строку зберігання, та підакцизні товари (продукцію), що за правом успадкування чи на інших законних підставах переходять у власність держави, якщо ці товари (продукція) підлягають реалізації (продажу) в установленому законодавством порядку; 5) особа, яка реалізує або передає у володіння, користування чи розпорядження підакцизні товари (продукцію), що були ввезені на митну територію України із звільненням від оподаткування до закінчення строку, визначеного законом відповідно до п. 213.3 ст. 213 ПК України; 6) особа, на яку покладається дотримання вимог митних режимів, що передбачають звільнення від оподаткування, у разі порушення таких вимог; 7) особа, на яку покладається виконання умов щодо цільового використання підакцизних товарів (продукції), на які встановлено ставку податку 0 гривень за 1 літр 100-відсоткового спирту, 0 євро за 1000 кг нафтопродуктів у разі порушення таких умов; 8) особа, на яку при здійсненні операцій з підакцизними товарами (продукцією), які не підлягають оподаткуванню або звільнюються від оподаткування, покладається виконання умов щодо цільового використання підакцизних товарів (продукції) в разі порушення таких умов.

Своєрідним різновидом зобов'язаної особи при виконанні податкового обов'язку по акцизному податку є декларант, як особа, що переміщує через митний кордон товари або заявляє, декларує й пред'являє товари для митного оформлення. Слід зазначити, що специфікою регулювання кола платників акцизного податку відносно товарів, ввезених на митну територію, є безумовна кореспонденція податкового й митного законодавства. Необхідно враховувати, що переміщення через митний кордон припускає здійснення дій щодо ввезення на митну територію або вивозу з неї товарів чи транспортних засобів в будь-який спосіб, включаючи пересилання в міжнародних поштових відправленнях, використання трубопровідного транспорту й ліній електропередач. Виходячи із цього, декларантом може виступати особа, що переміщує товари й транспортні засоби або митний брокер як посередник, що здійснює від власного імені операції щодо митного оформлення.

Сама по собі наявність в особи підакцизного товару ще не породжує обов'язку зі сплати акцизного податку. Тільки певна дія, пов'язана з ним (ввезення на митну територію, реалізація) переводить даний товар у розряд підстав, що породжують виділення об'єкта оподаткування й, у зв'язку із цим, – обов'язок щодо сплати акцизного податку. У ст. 213 ПК України визначено переліки операцій, які є об'єктом оподаткування (п. 213.1), операцій, які не підлягають оподаткуванню (п. 213.2), та операцій, що звільнені від оподаткування (п. 213.3).

Об'єктами оподаткування акцизного податку у митній сфері є операції з: 1) ввезення підакцизних товарів (продукції) на митну територію України; 2) реалізації або передачі у володіння, користування чи розпорядження підакцизних товарів (продукції), що були ввезені на митну територію України із звільненням від оподаткування до закінчення строку, визначеного законодавством, відповідно до п. 213.3 ст. 213 ПК України.

Як і раніше (до прийняття ПК України), не підлягають оподаткуванню операції із вивезення підакцизних товарів платником податку за межі митної території України. Згідно ч. 2 пп. 213.2.1 ст. 213 ПК України товари (продукція) вважаються вивезеними (експортованими) платником податку за межі митної території України, якщо їх вивезення (експортування) засвідчене належно оформленою митною декларацією, у тому числі, якщо відвантаження відбулося у звітному періоді, а вивезення (експортування) - у наступному звітному періоді і на дату подання декларації з акцизного податку за звітний місяць наявна така митна декларація. Нововведенням є те, що до таких операцій додали операції із ввезення на митну територію України раніше експортованих підакцизних товарів, у яких виявлено недоліки, що перешкоджають реалізації цих товарів на митній території країни імпортера, для їх повернення експортеру. Такі підакцизні товари

(продукція) ввозяться їх продавцем (експортером) без подальшої реалізації на митній території України.

Операції з підакцизними товарами, які звільняються від оподаткування: 1) реалізації легкових автомобілів для інвалідів, у тому числі дітей-інвалідів, оплата вартості яких здійснюється за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів, коштів фондів загальнообов'язкового державного страхування, а також легкових автомобілів спеціального призначення (швидка медична допомога та для потреб центральних органів виконавчої влади, що реалізують державну політику у сферах цивільного захисту, рятувальної справи, пожежної і техногенної безпеки), оплата вартості яких здійснюється за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів; 2) ввезення підакцизних товарів (продукції) на митну територію України, призначених для офіційного (службового) користування дипломатичними представництвами іноземних держав, консульськими установами іноземних держав та для особистого використання членами дипломатичних представництв іноземних держав, консульських установ іноземних держав виходячи з принципу взаємності стосовно кожної окремої держави; 3) ввезення підакцизних товарів (продукції) з-за меж митної території України на митну територію України, якщо при цьому згідно із законом не справляється податок на додану вартість у зв'язку з розміщенням товарів (продукції) у митних режимах: реімпорту, транзиту, тимчасового ввезення, митного складу, вільної митної зони, безмитної торгівлі, переробки на митній території, знищення або руйнування, відмови на користь держави; 4) безоплатної передачі для знищення підакцизних товарів (продукції), конфіскованих за рішенням суду та таких, що перейшли у власність держави внаслідок відмови власника, якщо вони не підлягають реалізації (продажу) в установленому законодавством порядку; 5) реалізації підакцизних товарів (продукції), крім нафтопродуктів, вироблених на митній території України, що використовуються як сировина для виробництва підакцизних товарів (продукції); 6) ввезення на митну територію України підакцизних товарів (продукції), що використовуються як сировина для виробництва підакцизних товарів (продукції), за умови пред'явлення митному органу ліцензії на право виробництва (крім виробництва нафтопродуктів); 7) ввезення фізичними особами на митну територію України підакцизних товарів (продукції) в обсягах, що не перевищують норм безмитного ввезення, встановлених МК України; 8) реалізації безпосередньо вітчизняними виробниками алкогольних напоїв і тютюнових виробів магазинам безмитної торгівлі; 9) ввезення на митну територію України підакцизних товарів (продукції) (крім алкогольних напоїв і тютюнових виробів) як міжнародної технічної допомоги, яка надається відповідно до міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, або як гуманітарної допомоги, наданої згідно з нормами Закону України «Про гуманітарну допомогу»; 10) ввезення акредитованими державними випробувальними лабораторіями та/або суб'єктами господарювання, які мають ліцензії на виробництво тютюнових виробів, еталонних (моніторингових) чи тестових зразків тютюнових виробів (не призначених для продажу в роздріб) для проведення досліджень чи випробувань (калібрування лабораторного обладнання, проведення дегустацій, вивчення фізико-хімічних показників, дизайну); 11) реалізації скрапленого газу на спеціалізованих аукціонах для потреб населення у порядку, встановленому КМ України.

Поряд з цим, вважаємо, що за аналогією з податком на додану вартість, об'єкт оподаткування щодо суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності, на наш погляд, повинен бути деталізований в залежності від характеру зовнішньоекономічної діяльності (експорт або імпорт). У зв'язку з цим, на нашу думку, об'єктом оподаткування акцизного податку із ввезених на митну територію України товарів є сам факт переміщення товару в Україну з-за кордону, але не товар, який не залежить від здійснених у його відношенні операцій.

Порядок визначення бази оподаткування акцизним податком встановлено в ст. 214 ПК України, відповідно до якої базу оподаткування пропонується визначати при застосуванні: 1) адвалорної ставки – виходячи з вартості підакцизних товарів за

максимальними роздрібними цінами, без податку на додану вартість та з урахуванням акцизного податку (п. 214.1 ст. 214 ПК України); 2) специфічних ставок – виходячи із суми метричних одиниць виміру, ваги, об'єму, кількості або іншого натурального показника (п. 214.4 ст. 214 ПК України). Також можливе застосування одночасно використання адвалорної та специфічної ставки. Тоді базою оподаткування буде база, визначена відповідно до пунктів 214.1 та 214.4 ст. 214 ПК України.

На відміну від податку на додану вартість перелік ставок (ст. 215 ПК України) дуже широкий (для кожної групи підакцизних товарів він індивідуальний). Ставки акцизного податку можуть бути адвалорними, специфічними, адвалорними та специфічними одночасно. Вони є єдиними на всій території України. У ст. 220 ПК України наводяться особливості обчислення акцизного податку за адвалорними ставками, а у ст. 221 ПК України – особливості обчислення цього податку з тютюнових виробів. Окремо відмітимо, що ст. 229 ПК України визначені особливості оподаткування спирту етилового (п. 229.1) та нафтопродуктів, що використовуються в якості сировини для нафтохімічної промисловості (п. 229.2 – вироблені в Україні та п. 229.3 – імпортовані). В цій же статті наводяться пільги з оподаткування спирту етилового та нафтопродуктів. Що стосується нафтопродуктів, то пільги з їх оподаткування є новацією ПК України. Зокрема, встановлено, що легкі дистиляти (код згідно з УКТЗЕД 2710 11 11 00) та важкі дистиляти (код згідно з УКТЗЕД 2710 19 31 30) можуть бути реалізованими у якості сировини для виробництва етилену за нульовою ставкою (п. 229.2 ПК України). Також ці самі дистиляти можуть ввозитися в Україну в якості сировини для виробництва етилену без сплати акцизного податку (п. 229.3 ПК України).

В ПК України чітко прописаний порядок визначення дати виникнення податкових зобов'язань щодо сплати акцизного податку в залежності від виду операцій, що здійснюються з підакцизними товарами. Так, датою виникнення податкових зобов'язань, згідно зі ст. 216 ПК України, є: 1) щодо підакцизних товарів, вироблених на митній території України, - дата їх реалізації виробником; 2) щодо зіпсованого, знищеного, втраченого підакцизного товару - дата складання відповідного акта; 3) у разі ввезення підакцизних товарів на митну територію України - дата подання митної декларації або дата нарахування податкового зобов'язання митницею; 4) при передачі підакцизних товарів, вироблених з давальницької сировини - дата їх відвантаження виробником замовнику або за його дорученням іншій особі; 5) при використанні підакцизних товарів (продукції) для власних виробничих потреб - дата їх передачі для такого використання (крім використання для виробництва підакцизних товарів).

У якості податкового періоду при обчисленні бази оподаткування по акцизному податку виступає конкретний податковий період, яким визнається календарний місяць. Платник податку з підакцизних товарів (продукції), вироблених на митній території України, та імпортер алкогольних напоїв і тютюнових виробів подає щомісяця не пізніше 20 числа наступного періоду органу доходів і зборів за місцем реєстрації декларацію акцизного податку. Зважаючи на особливості акцизного податку при оподаткуванні товарів, що переміщуються через митний кордон України, на нашу думку, у цього платежу не повинно бути податкового періоду. Даний платіж не є періодичним платежем. Обов'язок щодо його сплати виникає з моменту перетину митного кордону. На наш погляд, не може йти мови про наявність податкового періоду, а тільки про звітний період у випадку, якщо мав факт зовнішньоекономічної діяльності. Відповідні зміни доцільно відобразити у ст. 223 ПК України.

У ст. ст. 217 та 218 ПК України регламентується порядок обчислення акцизного податку з товарів, вироблених на митній території України та з товарів, які ввозяться на митну територію України. Так, суми податку, що підлягають сплаті, з підакцизних товарів (продукції), вироблених на митній території України, визначаються платником податку самостійно, виходячи з об'єктів оподаткування, бази оподаткування та ставок цього податку, що діють на дату виникнення податкових зобов'язань. Суми податку з

підакцизних товарів (продукції), вироблених з давальницької сировини, визначаються виробником (переробником), виходячи з об'єктів оподаткування, бази оподаткування та ставок цього податку, що діють на дату відвантаження готової продукції її замовнику або за його дорученням іншій особі. Податок з товарів (продукції), на які встановлені ставки податку в іноземній валюті, сплачується у національній валюті і розраховується за офіційним курсом гривні до іноземної валюти, встановленим Національним банком України, що діє на перший день кварталу, в якому здійснюється реалізація товару (продукції), і залишається незмінним протягом кварталу.

Забороняється сплата сум податку шляхом взаємних записів, зустрічних зобов'язань, векселями та в інших формах, що передбачають сплати сум такого податку коштами. У разі повного або часткового повернення покупцем підакцизних товарів (продукції), вироблених (виготовлених) на митній території України, продавцю для усунення недоліків товару (продукції) або його знищення (переробки) у зв'язку з неможливістю усунення таких недоліків, платник податку - продавець проводить коригування податкових зобов'язань зі сплати акцизного податку у звітному періоді, у якому відбулося таке повернення. Сума коригування обчислюється платником податку із застосуванням максимальних роздрібних цін, ставок акцизного податку з урахуванням мінімального податкового зобов'язання зі сплати акцизного податку, які діяли на дату виникнення податкового зобов'язання щодо таких товарів (продукції). Сума коригування зазначається в декларації з акцизного податку за звітний період, у якому відбулось таке повернення. У разі подальшої реалізації цих товарів (продукції) зобов'язання з акцизного податку обчислюється у загальному порядку.

Суми податку з товарів (продукції), які ввозяться на митну територію України, що підлягають сплаті, визначаються платниками податку самостійно, виходячи з об'єктів оподаткування, бази оподаткування та ставок цього податку. Податок із підакцизних товарів (продукції), що ввозяться на митну територію України, обчислюється у національній валюті за офіційним курсом гривні до іноземної валюти, встановленим Національним банком України на дату подання митниці митної декларації до митного оформлення. У разі втрати товарів, що перебувають під митним контролем у митних режимах, в яких надано звільнення або умовне звільнення від оподаткування, нецільового використання цих товарів або в разі невиконання у строки, встановлені МК України, заходів щодо завершення таких митних режимів суми податку, що підлягають сплаті, визначаються виходячи з об'єктів оподаткування, бази оподаткування та ставок цього податку, що діяли на день подання митної декларації при розміщенні у відповідний митний режим. При цьому особа, відповідальна за дотримання митного режиму, зобов'язана сплатити таку суму та пеню, нараховану відповідно до ст. 129 ПК України, розраховану з дня надання звільнення або умовного звільнення від оподаткування.

У разі повного або часткового повернення імпортером підакцизних товарів (продукції), ввезених на митну територію України, продавцю у зв'язку з непридатністю їх для реалізації на митній території України, платник податків - імпортер проводить коригування податкових зобов'язань зі сплати акцизного податку у звітному періоді, у якому відбулось повернення невикористаних та пошкоджених марок, або органу доходів і зборів, який видав марки, надані відповідні документи, що підтверджують втрату марок. Сума коригування обчислюється платником податку із застосуванням максимальних роздрібних цін, ставок акцизного податку з урахуванням мінімального податкового зобов'язання зі сплати акцизного податку, які діяли на дату виникнення податкового зобов'язання щодо таких товарів (продукції). Сума коригування зазначається в декларації з акцизного податку за відповідний звітний період. При цьому сума акцизного податку за бажанням імпортера повертається йому на поточний рахунок у банку або зараховується при придбанні наступних партій марок акцизного податку.

Щодо строків сплати податку з підакцизних товарів, вироблених на митній території України. Суми податку перераховуються до бюджету виробниками підакцизних товарів

(продукції) протягом 10 календарних днів, що настають за останнім днем відповідного граничного строку, передбаченого ПК України для подання податкової декларації за місячний податковий період. Суми податку з алкогольних напоїв, для виробництва яких використовується спирт етиловий неденатурований, сплачуються при придбанні марок акцизного податку. Підприємства, які виробляють вина виноградні з додаванням спирту та міцні, вермути, інші зброджені напої з додаванням спирту, суміші із зброджених напоїв з додаванням спирту, суміші зброджених напоїв з безалкогольними напоями з додаванням спирту, сплачують податок при придбанні марок акцизного податку на суму, розраховану із ставок податку на готову продукцію, вироблену з виноматеріалів чи сусла, при виробництві яких використовується спирт етиловий. Власник готової продукції, виробленої з давальницької сировини, сплачує податок виробнику (переробнику) не пізніше дати відвантаження готової продукції такому власнику або за його дорученням іншій особі. Умовою відвантаження виробником готової продукції, виробленої з давальницької сировини, його замовнику або за його дорученням іншій особі є документальне підтвердження банківської установи про перерахування відповідної суми податку на поточний рахунок виробника.

Натомість податок із ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції) сплачується платниками податку до або в день подання митної декларації. У разі ввезення маркованої підакцизної продукції на митну територію України податок сплачується під час придбання марок акцизного податку з доплатою (у разі потреби) на день подання митної декларації.

Контроль за правильністю обчислення і своєчасністю сплати до бюджету податку з підакцизних товарів (продукції), що виробляються на території України, здійснюється органами доходів і зборів. Контроль за правильністю обчислення і своєчасністю сплати до бюджету податку з підакцизних товарів (продукції), що ввозяться на митну територію України, під час митного оформлення здійснюється митницями, крім випадків ввезення маркованої підакцизної продукції, контроль за правильністю обчислення, повнотою і своєчасністю сплати до бюджету якої покладається на органи ДФС України.

Питання для самоконтролю

1. Поняття митно-тарифного регулювання та його види.
2. Поняття та види митних платежів

Рекомендована література:

Основна: [1,2,4,8,9,10,11].

Допоміжна: [2,7,11,12]

Інформаційні ресурси Інтернет: [1,2,4,6,7,8,10,12,13]

Міжнародні видання [3].

Тема 2.4. Відповідальність за порушення митного законодавства

Мета: ознайомити студентів з видами відповідальності за порушення митного законодавства, а також розглянути підстави відповідальності за порушення митного законодавства; розвивати інтелектуальні здібності, мовлення, пам'ять, увагу, логічне мислення, активність, творчість студентів; сприяти формуванню наукового світогляду, моральних, естетичних якостей особистості, формуванню почуття патріотизму.

План

1. Поняття, ознаки та види відповідальності за порушення митного законодавства.
2. Підстави відповідальності за порушення митного законодавства.
3. Адміністративна відповідальність за порушення митного законодавства.
4. Фінансова відповідальність за порушення митного законодавства.
5. Кримінальна відповідальність за порушення митного законодавства.

1. Поняття, ознаки та види відповідальності за порушення митного законодавства.

Відповідальність за порушення митного законодавства – це комплексний правовий інститут, який являє собою сукупність відносно відокремлених правових норм, що регулюють суспільні відносини, які виникають у результаті вчинення правопорушень у сфері державної митної справи.

Ознаки відповідальності за порушення митного законодавства:

- 1) підставою є винне порушення норм митного законодавства;
- 2) полягає у застосуванні до порушника заходів державного примусу;
- 3) вона реалізується у процесуальній формі;
- 4) нормативно визначена, тобто настає на основі правових норм;
- 5) правопорушення вчиняються у відносно відокремленій галузі суспільного життя – сфері державної митної справи;
- 6) правопорушення виражаються в порушенні різних правових приписів митного законодавства;
- 7) порушення митного законодавства мають загальний об'єкт посягання – суспільні відносини, що виникають у процесі або з приводу переміщення предметів через митний кордон України.

Види відповідальності за порушення митного законодавства: 1) адміністративна відповідальність; 2) фінансова відповідальність; 3) кримінальна відповідальність; 4) цивільна відповідальність.

2. Підстави відповідальності за порушення митного законодавства.

Підстави відповідальності за порушення митного законодавства:

- 1) нормативна підстава – наявність норми права, що передбачає можливість притягнення до відповідальності за порушення митного законодавства;
- 2) фактична підстава – наявність факту порушення норм митного законодавства (об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт та суб'єктивна сторона);
- 3) процесуальна підстава – наявність правозастосовного акту, який визначає вид і міру відповідальності за порушення митного законодавства.

Нормативна підстава відповідальності за порушення митного законодавства суб'єктів митних правовідносин передбачає наявність норми права, яка дозволяє (забороняє) поведінку у сфері митної справи та встановлює конкретний обсяг і форму заходів у випадку дотримання (порушення) норми такими суб'єктами.

Фактична підстава – це те, за що конкретно несе відповідальність даний суб'єкт, конкретні його дії або бездіяльність, а саме юридичний факт неправомірної поведінки – правопорушення.

Фактичною підставою відповідальності за порушення митного законодавства суб'єктів митних правовідносин є наявність у діяннях таких суб'єктів складу порушення норм митного законодавства (правопорушення у сфері державної митної справи).

3. Адміністративна відповідальність за порушення митного законодавства.

Підставою адміністративної відповідальності за порушення митного законодавства є вчинення порушення митних правил.

Порушення митних правил є адміністративним правопорушенням, яке являє собою протиправні, винні (умисні або з необережності) дії чи бездіяльність, що посягають на встановлений цим Кодексом та іншими актами законодавства України порядок переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, пред'явлення їх митним органам для проведення митного контролю та митного оформлення, а також здійснення операцій з товарами, що перебувають під митним контролем або контроль за якими покладено на митні органи цим Кодексом чи іншими законами України, і за які цим Кодексом передбачена адміністративна відповідальність (ч. 1 ст. 458 МК України).

Адміністративна відповідальність за правопорушення, передбачені цим Кодексом, настає у разі, якщо ці правопорушення не тягнуть за собою кримінальну відповідальність (ч. 2 ст. 458 МК України).

Адміністративна відповідальність за порушення митних правил встановлюється МК України.

Суб'єктами адміністративної відповідальності за порушення митних правил можуть бути громадяни, які на момент вчинення такого правопорушення досягли 16-річного віку, а при вчиненні порушень митних правил підприємствами - посадові особи цих підприємств.

За порушення митних правил можуть бути накладені такі адміністративні стягнення: 1) попередження; 2) штраф; 3) конфіскація товарів, транспортних засобів комерційного призначення - безпосередніх предметів порушення митних правил, товарів, транспортних засобів із спеціально виготовленими сховищами (тайниками), що використовувалися для приховування товарів - безпосередніх предметів порушення митних правил від митного контролю (крім транспортних засобів комерційного призначення, які використовуються виключно для перевезення пасажирів і товарів через митний кордон України за визначеними маршрутами та рейсами, що здійснюються відповідно до розкладу руху на підставі міжнародних договорів, укладених відповідно до закону), а також транспортних засобів, що використовувалися для переміщення товарів - безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон України поза місцем розташування митного органу (ст. 461 МК України).

Попередження та штраф можуть застосовуватися тільки як основні адміністративні стягнення за порушення митних правил. Конфіскація товарів, транспортних засобів, зазначених у пункті 3 статті 461 цього Кодексу, може застосовуватися як основне і як додаткове адміністративне стягнення. За одне і те саме порушення митних правил може накладатися тільки основне або основне і додаткове адміністративні стягнення. Якщо статтею, якою встановлюється адміністративна відповідальність за порушення митних правил, передбачається основне і додаткове адміністративні стягнення, застосування лише додаткового адміністративного стягнення без основного не допускається, крім випадку, передбаченого частиною третьою статті 467 цього Кодексу (ст. 462 МК України).

Попередження як адміністративне стягнення за порушення митних правил є офіційним попередженням правопорушника стосовно недопустимості таких діянь у майбутньому. Попередження виносяться у формі постанови про накладення адміністративного стягнення.

Штраф як адміністративне стягнення за порушення митних правил полягає у покладенні на особу, яка притягується до адміністративної відповідальності за таке

правопорушення, обов'язку сплатити до державного бюджету грошові кошти у сумі, яка визначається МК України залежно від виду та характеру вчиненого правопорушення.

Конфіскація як адміністративне стягнення за порушення митних правил полягає у примусовому вилученні товарів, транспортних засобів, зазначених у пункті 3 статті 461 цього Кодексу, і безоплатній передачі їх у власність держави. При цьому моторні транспортні засоби та несамохідні транспортні засоби, що буксируються ними, розглядаються як самостійні об'єкти конфіскації. Конфіскація може бути застосована виключно за рішенням суду у випадках, обсязі та порядку, що визначаються цим Кодексом та іншими законами України. Конфіскація товарів, транспортних засобів, зазначених у пункті 3 статті 461 цього Кодексу, застосовується незалежно від того, чи є ці товари, транспортні засоби власністю особи, яка вчинила правопорушення.

4. Фінансова відповідальність за порушення митного законодавства.

Фінансова відповідальність за порушення митного законодавства – це правовідношення, що виникає у зв'язку з вчиненням правопорушення у сфері митних відносин, на підставі рішення (акта індивідуального застосування) або дії уповноваженого державою органу, або у визначених законодавством випадках безпосередньо порушника, між державою та особою (правопорушником), змістом якого є застосування до правопорушника заходів покарання, передбачених фінансово-правовими санкціями.

У встановлених митним законодавством випадках учасники митних правовідносин можуть бути притягнуті до фінансово-правової відповідальності у вигляді: 1) пені, яка стягується за прострочення сплати митних платежів (ч. 1 ст. 302 Митного кодексу України, ст. ст. 129–132 Глави 12 Податкового кодексу України); 2) штрафу у розмірі, визначеному податковим законодавством (ст. ст. 109–128¹ Глави 11 Податкового кодексу України).

У разі несплати або неповної сплати митних платежів у встановлений строк такі платежі стягуються в порядку та строки, визначені Податковим кодексом України. Належні до сплати суми митних платежів стягуються з осіб, відповідальних за їх сплату. Стягнення митних платежів не здійснюється та платнику податків не направляється податкове повідомлення-рішення, якщо розмір несплачених сум митних платежів з товарів, зазначених в одній митній декларації, або з товарів, відправлених протягом дня одним відправником на адресу одного одержувача, становить менш як 20 гривень, та в інших випадках, встановлених Податковим кодексом України (ст. 303 МК України).

Фінансово-правова відповідальність за порушення митного законодавства регулюється Главою 11 Податкового кодексу України.

5. Кримінальна відповідальність за порушення митного законодавства.

Кримінальна відповідальність – це вид юридичної відповідальності, що встановлюється державою у кримінальному законі, накладається судом на осіб, які винні у вчиненні злочину, та мають нести зобов'язання особистого, майнового чи організаційного характеру.

Підставою кримінальної відповідальності є вчинення особою суспільно небезпечного діяння, яке містить склад злочину, передбаченого КК України.

Види порушень митного законодавства, за які може бути притягнуто до кримінальної відповідальності:

1) ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів) (ст. 212 КК України);

2) контрабанда (ст. 201 КК України);

3) контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів (ст. 305 КК України).

Ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів) (ст. 212 КК України)

Предметом злочину, передбаченого ст. 212 КК України, є податки та збори, що входять в систему оподаткування і введені у встановленому законом порядку.

Об'єктом злочину, передбаченого ст. 212 КК України, є суспільні відносини у сфері справляння податків і зборів в частині формування доходної частини державного та місцевих бюджетів, а також державних цільових фондів.

Об'єктивна сторона злочину, передбаченого ст. 212 КК України, полягає в ухиленні від сплати податків та зборів, що входять до системи оподаткування, введені у встановленому законом порядку, якщо ці діяння призвели до фактичного ненадходження до бюджетів чи державних цільових фондів коштів у значних розмірах.

Суб'єктивна сторона злочину – прямий умисел.

Суб'єкт злочину – спеціальний.

Кваліфікуючі ознаки – вчинення злочину за попередньою змовою групою осіб або якщо діяння призвели до фактичного ненадходження до бюджетів чи державних цільових фондів коштів у великих розмірах (ч. 2); особою, раніше судимою за цей злочин або якщо діяння призвели до фактичного ненадходження до бюджетів чи державних цільових фондів коштів у особливо великих розмірах (ч. 3).

Характер та розмір шкоди, завданої злочином встановлюється шляхом проведення документальної перевірки за результатами якого складається акт.

Згідно примітки до ст. 212 КК України, під значним розміром коштів слід розуміти суми податків та зборів, які в тисячу і більше разів перевищують установлений законодавством неоподаткований мінімум доходів громадян, під великим розміром коштів слід розуміти суми податків та зборів, які в три тисячі і більше разів перевищують установлений законодавством неоподаткований мінімум доходів громадян, під особливо великим розміром коштів слід розуміти суми податків та зборів, які в п'ять тисяч і більше разів перевищують установлений законодавством неоподаткований мінімум доходів громадян.

Стаття 201. Контрабанда

1. Контрабанда, тобто переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю культурних цінностей, отруйних, сильнодіючих, вибухових речовин, радіоактивних матеріалів, зброї та боєприпасів (крім гладкоствольної мисливської зброї та бойових припасів до неї), а також спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації, -

карається позбавленням волі на строк від трьох до семи років.

2. Та сама дія, вчинена за попередньою змовою групою осіб або особою, раніше судимою за злочин, передбачений цією статтею, або службовою особою з використанням службового становища, карається позбавленням волі на строк від п'яти до дванадцяти років з конфіскацією майна

Питання для самоконтролю

1. Схематично зобразити види адміністративних стягнень за порушення митних правил.
2. Скласти схему строків накладання стягнень за порушення митних правил.

Рекомендована література:

Основна: [1,2,3,5,8,9,10,11].

Допоміжна: [1,8,10,15]

Інформаційні ресурси Інтернет: [2,8,11,13,14]

Міжнародні видання [1].

Т. 2.5. Розгляд справ про порушення митних правил

Мета: ознайомити студентів з поняттям та завданням провадження у справах про ПМП, а також розглянути адміністративне затримання та компроміс у справі про порушення митних правил; розвивати інтелектуальні здібності, мовлення, пам'ять, увагу, логічне мислення, активність, творчість студентів; сприяти формуванню наукового світогляду, моральних, естетичних якостей особистості, формуванню почуття патріотизму.

План

1. Поняття та завдання провадження у справах про ПМП.
2. Підстави для порушення справи про ПМП.
3. Процесуальні дії в справах про ПМП.
4. Посадові особи, уповноважені складати протоколи про порушення митних правил
Протокол про порушення митних правил.
5. Адміністративне затримання.
6. Компроміс у справі про порушення митних правил

1. Поняття провадження у справах про ПМП

Провадження у справах про порушення митних правил можна визначити як сукупність послідовних дій уповноважених посадових осіб органів доходів і зборів, спрямованих на виконання завдань, що стоять перед провадженням.

Порядок притягнення до адміністративної відповідальності за порушення митних правил передбачає наступні стадії:

- порушення справи про порушення митних правил;
- розгляд справи і винесення рішення по справі;
- оскарження або опротестування постанови по справі;
- виконання рішення по справі.

Провадження у справі про порушення митних правил здійснюється українською мовою або мовою більшості населення відповідної місцевості.

Провадження у справі про порушення митних правил здійснюють, крім випадків, передбачених частинами другою і третьою статті 493 Митного кодексу України, посадові особи митниці, в зоні діяльності якої було вчинено або виявлено таке порушення. Окремі процесуальні дії у справі про порушення митних правил можуть вчинятися посадовими особами, уповноваженими складати протоколи про порушення митних правил відповідно до статті 490 Митного кодексу України, а у випадку, передбаченому статтею 518 Кодексу, - також посадовими особами іншого органу доходів і зборів.

Посадові особи центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, можуть здійснювати провадження у будь-якій справі про порушення митних правил, порушеній будь-яким органом доходів і зборів України.

Після реального виконання або у випадку, якщо неможливо виконати постанову, виконання повинно бути припинено, справа повернута органу, що виніс постанову. Закінчення виконання означає і закінчення провадження по справі. Адміністративна справа здається в архів.

2. Підстави для порушення справи про ПМП

Підставами для порушення справи про порушення митних правил є:

- безпосереднє виявлення посадовими особами органу доходів і зборів порушення митних правил;
- офіційні письмові повідомлення про вчинення особою порушення митних правил, отримані від правоохоронних органів, а також органів, що здійснюють види контролю, зазначені у частині першій статті 319 Митного кодексу;

- офіційні письмові повідомлення про вчинення порушення митних правил, отримані від митних та правоохоронних органів іноземних держав, а також від міжнародних організацій.

Справа про порушення митних правил може бути порушена тільки при наявності встановлених законом умов - підстав для порушення справи про порушення митних правил, та при відсутності обставин, що виключають провадження у справі (ст.247 КУпАП).

Після отримання усіх матеріалів справи про порушення митних правил посадова особа, якій доручено здійснення провадження, вживає всі необхідні заходи для підготовки справи до розгляду у порядку і в строки, передбачені митним законодавством України.

3. Процесуальні дії у справі про ПМП

У справі про порушення митних правил процесуальні дії проводяться з метою отримання доказів, необхідних для правильного вирішення цієї справи (ст. 508 МК України).

До процесуальних дій належать:

- складення протоколу про порушення митних правил;
- опитування осіб, які притягаються до адміністративної відповідальності за порушення митних правил, свідків, інших осіб;
- витребування документів, необхідних для провадження у справі про порушення митних правил, або належним чином завірених їх копій чи витягів з них;
- тимчасове вилучення товарів, транспортних засобів, зазначених у пункті 3 статті 461 цього Кодексу, та документів на них;
- митне обстеження;
- пред'явлення товарів, транспортних засобів і документів для впізнання;
- експертиза;
- взяття проб та зразків для проведення дослідження (аналізу, експертизи).

Під час проведення процесуальних дій, зазначених у пунктах 2, 4 - 6, 8 частини другої цієї статті, складаються протоколи, форми яких встановлюються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику.

Всі вищезазначені процесуальні дії повинні здійснюватись та фіксуватись в порядку, передбаченому Митним кодексом України та відповідно до вимог чинного законодавства, інакше фактичні дані, отримані в результаті їх проведення, не можуть мати доказової сили.

4. Протокол про порушення митних правил. Порядок складання протоколу про ПМП

Відповідно до статті 488 Митного кодексу України провадження у справі про порушення митних правил вважається розпочатим з моменту складення протоколу про порушення митних правил.

Порядок складання протоколу

Про кожний випадок виявлення порушення митних правил уповноважена посадова особа органу доходів і зборів, яка виявила таке порушення, складає протокол (стаття 494 МКУ).

Відповідно до ст.494 Кодексу протокол про порушення митних правил повинен містити такі дані:

- дату і місце його складення;
- посаду, прізвище, ім'я, по батькові посадової особи, яка склала протокол;
- необхідні для розгляду справи відомості про особу, яка притягується до відповідальності за порушення митних правил, якщо її встановлено;
- місце, час вчинення, вид та характер порушення митних правил;

- посилання на статтю цього Кодексу, що передбачає адміністративну відповідальність за таке порушення;
- прізвища та адреси свідків, якщо вони є;
- відомості щодо товарів, транспортних засобів комерційного призначення та документів, вилучених згідно із статтею 511 цього Кодексу;
- інші необхідні для вирішення справи відомості.

Протокол підписується посадовою особою, яка його склала. Якщо при складенні протоколу була присутня особа, яка притягується до адміністративної відповідальності за порушення митних правил, протокол підписується і цією особою, а за наявності свідків - і свідками.

5. Адміністративне затримання

З метою припинення порушення митних правил, встановлення особи, яка вчинила порушення митних правил, а також для складення протоколу про порушення митних правил, якщо його неможливо скласти на місці вчинення правопорушення, допускається адміністративне затримання особи, яка вчинила таке порушення, на строк до трьох годин.

Адміністративне затримання здійснюється посадовою особою органу доходів і зборів за вмотивованим письмовим рішенням керівника цього органу або його заступника, а в разі їх відсутності (в нічний час, у вихідні та святкові дні тощо) - старшого чергової зміни.

Строк адміністративного затримання обчислюється з моменту доставлення особи до службового приміщення органу доходів і зборів або до іншого приміщення, де проведення необхідних дій з метою, визначеною в частині першій цієї статті, є можливим, а якщо особа перебуває в стані сп'яніння, - з часу її витвердження.

Про адміністративне затримання складається протокол, форма якого затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику. У протоколі обов'язково зазначаються: дата і місце його складення; посада, прізвище, ім'я та по батькові особи, яка склала протокол; відомості про особу затриманого, час і підстави затримання, робиться відмітка про застосування фізичної сили або спеціальних засобів, якщо таке мало місце.

Протокол підписується посадовою особою, яка його склала, і затриманою особою. У разі відмови затриманої особи від підписання протоколу в протоколі робиться запис про це. Копія протоколу вручається затриманій особі.

6. Компроміс у справі про порушення митних правил.

За відсутності в діях особи, яка вчинила порушення митних правил, ознак злочину провадження у справі про це правопорушення може бути припинено шляхом компромісу.

Компроміс полягає в укладенні мирової угоди між зазначеною особою та органом доходів і зборів, посадова особа якого здійснює провадження у справі.

За умовами мирової угоди сторони зобов'язуються:

- особа, яка вчинила порушення митних правил, - у визначений строк, який не може перевищувати 30 днів, внести до державного бюджету кошти в сумі, що дорівнює сумі штрафу, передбаченого санкцією відповідної статті цього Кодексу, та/або задекларувати в митний режим відмови на користь держави товари - безпосередні предмети порушення митних правил, а у відповідних випадках - також товари із спеціально виготовленими сховищами (тайниками), що використовувалися для приховування безпосередніх предметів порушення митних правил від митного контролю, транспортні засоби, що використовувалися для переміщення безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон України. Якщо за висновком органу доходів і зборів реалізація зазначених товарів, транспортних засобів є неможливою, а також якщо ці товари, транспортні засоби не можуть бути випущені у вільний обіг, вони підлягають декларуванню в митний режим знищення або руйнування;

- орган доходів і зборів - припинити провадження у справі про порушення митних правил щодо цієї особи та здійснити митне оформлення задекларованих нею товарів відповідно до заявленого митного режиму.

Мирова угода укладається у письмовій формі. Право її підписання від імені митниць надається керівникам цих митниць або їх заступникам, а від імені центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, - посадовим особам, уповноваженим на це відповідно до посадових інструкцій. Типова мирова угода затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику.

Мирова угода у справі про порушення митних правил оскарженню не підлягає.

Питання для самоконтролю

1. Поняття та порядок провадження у справах про порушення митних правил.
2. Процесуальні дії в справах про ПМП.
3. Пояснити поняття адміністративного затримання в митному законодавстві.
4. Пояснити застосування компромісу у справі про порушення митних правил

Рекомендована література:

Основна: [1,2,3,5,8,9,10,11].

Допоміжна: [1,8,10,15]

Інформаційні ресурси Інтернет: [2,8,11,13,14]

Міжнародні видання [1,2].

Рекомендована література

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Бойко В.М. Митне право України: навч. посіб., Т.1. - Київ: Правова єдність, 2015. 528 с.
2. Бойко В.М. Митне право України: навч. посіб., Т.2. - Київ: Правова єдність, 2015. 618 с.
3. Бабенко А.Ю. Фінансово-правова відповідальність за порушення митного законодавства: дис. ... канд. юрид. наук. Київ-2018, 197 с.
4. Гребельник О.П. Митна справа: підручник. 4-е вид. онов. та доп. Київ: ЦУЛ. 2014. – 472 с.
5. Денисенко В. В. Правове забезпечення митної політики : міжнародно-правові стандарти та українське законодавство : навч. Посіб. Запоріжжя : ЗНТУ, 2018. 326 с.
6. Запобігання митним правопорушенням: охорона і захист прав інтелектуальної власності на митному кордоні України : монографія; за заг. ред. Пашка П. В. – Ірпінь–Хмельницький: ФОП Стрихар А. М., 2017. – 323с. – (Серія «Податкова та митна справа в Україні»; том 98)
7. Митна політика та митна безпека України : монографія / за заг. ред. П. В. Пашка, І. Г. Бережнюка. – Хмельницький : ПП Мельник А.А., 2013. - 338 с. - (Митна справа в Україні. Том 24).
8. Митне право: конспект лекцій для студентів спеціальності 081 «Право» денної форми навчання / уклад. Н.Ю. Щербюк. Луцьк: Луцький НТУ, 2017. 311 с.
9. Митна справа: навч. посіб. Нац. Ун-т «Львів. Політехніка». Львів : Вид-во Львів. Політехніки, 2015. 230 с.
10. Оніщик Ю.В. Правове регулювання митних відносин в Україні та в країнах Європейського Союзу: фінансово-правовий аспект: монографія/НУДПСУ. К. : Вид-во: КТ «Забеліна-Фільковська Тетяна Сергіївна і компанія «Київська нотна фабрика», 2013. 480 с.
11. Рябченко О.П., Мацюк В.Я., Чмелюк В.В., Петрова І.П. [та інш.] Митне право: навч. посіб./ за заг. ред. к.ю.н. І. П. Петрової; Ун-т держ. фіскал. служби України. - Ірпінь: ВПЦ УДФСУ, 2020. - 470 с. - Податкова та митна справа в Україні.

Допоміжна

1. Бабенко А.Ю. Становлення інституту фінансово-правової відповідальності за порушення митного законодавства в Україні / А.Ю. Бабенко // Правова освіта. – 2016. – №1. – С. 31–37.
2. Биков І. О. Формування інституту митної вартості в митному законодавстві // Митна справа. – 2015. №2. С. 75-82.
3. Біленець Д. А. Процедури у пунктах пропуску як елемент реалізації правового режиму зони митного контролю // Митна справа. 2015. №3. С. 44-49.
4. Брачук А. О. Митні експертизи : поняття, характеристика та види // Митна справа. – 2015. – №3. – С. 62-67.
5. Войтенко І. С. Поняття та правове регулювання ризикоорієнтованої системи митного та податкового контролю // Часопис Київського університету права. –2015. №2. – С. 91-96.
6. Ганзюк Ю. Переміщення товарів через митний кордон України : проблеми та шляхи вирішення / Ю. Ганзюк, М. Власов // Інтелектуальна власність в Україні. 2015. № 2. С. 35-39.
7. Kasianenko L. M., Atamanchuk N. I., Slastonenko O. O., Sholkova T. B., Fomenko Y. O. Legal Regulation of Value Added Tax Payers in Ukraine. *Journal of Advanced Research in Law and Economics*. 2019. V. 10, N. 5, P. 1459-1465

8. Сластьоненко О. О. Перспективи модернізації діяльності органів ДФС України в сфері державної митної справи / Сластьоненко О. О., Ковальова Д. К. // *Малий і середній бізнес (право, держава, економіка)* № 3-4 (70-71). 2017. 139 с. С. 71-76
9. Сластьоненко О. О. Сутність та правове регулювання ризикоорієнтованої системи митного контролю / Сластьоненко О. О., Рудинська А. О. // *Право UA Law. UA* № 1 2018. – 177 с. С. 172–177
10. Сластьоненко О. О. Брик А., Дробиняк Р. Удосконалення митного регулювання ввезення транспортних засобів на митну територію України. *Юридичний науковий електронний журнал електронне наукове фахове видання юридичного факультету Запорізького національного університету.* 2018. №6. С. 257–260.
11. Сластьоненко О. О. Митні платежі як важливе джерело наповнення державного бюджету *Міжнародний юридичний вісник: актуальні проблеми сучасності (теорія та практика)* : науковий журнал / ред. кол. : П. В. Цимбал (голов. ред.) та ін. – Ірпінь : Університет державної фіскальної служби України, 2019. – Випуск 15. – 192 с. – (Серія : право). С.127–133.
12. Сторожчук В. Тарифне регулювання щодо товарів, які ввозяться на митну територію України на умовах угод про вільну торгівлю // *Вісник. Право знати все про податки і збори.* – 2015. – № 9. – С. 32-34.
13. Федотов О. П. Концепція здійснення державної митної справи в площині організації митного оформлення за принципом «єдиного вікна» // *Митна справа.* – 2015. – № 3. – С. 28-44.
14. Хома В. О. Проблеми імплементації норм європейського законодавства з питань митного забезпечення дотримання прав інтелектуальної власності/ В.О.Хома. – Е.С. Молдован // *Митна справа.* – 2015. – №3. – С. 3-8
15. Ямненко Т. Особливості збирання та використання доказів у справах про порушення митного законодавства // *Публічне право.* – 2015. – №2 (18). – С. 230-236.

Нормативно-правові акти

1. Конституція України. Прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 р. // *Відомості Верховної Ради України.* - 1996. - № 30.- Ст. 141.
2. Митний кодекс України від 12 грудня 1991 р. // *Відомості Верховної Ради України.* - 2002. - № 38-39. - Ст. 288.
3. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 №2755-VI [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 №8073-X [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>
5. Науково-практичний коментар до Митного кодексу України: у 3 т. / П.В. Пашко, В.Ю. Хомутич, Т.І. Єфименко, К.В. Антонов, І.Г. Бережнюк та ін. – К. : ДННУ «Акад. фін. управління», 2012. – Т.1. – 428 с.
6. Науково-практичний коментар до Митного кодексу України: у 3 т. / П.В. Пашко, В.Ю. Хомутич, Т.І. Єфименко, К.В. Антонов, І.Г. Бережнюк та ін. – К. : ДННУ «Акад. фін. управління», 2012. – Т.2. – 526 с.
7. Науково-практичний коментар до Митного кодексу України: у 3 т. / П.В. Пашко, В.Ю. Хомутич, Т.І. Єфименко, К.В. Антонов, І.Г. Бережнюк та ін. – К. : ДННУ «Акад. фін. управління», 2012. – Т.3. – 504 с.
8. Науково-практичний коментар Митного кодексу України : станом на 11 липня 2014 р. / авт. кол. А. І. Суббот, Т. О. Мацелик, В. М. Вишновецький. – К. : ЦУЛ., 2014. – 664 с.

9. Науково-практичний коментар Митного кодексу України. / За заг. ред. Додіна Є.В. – К. : Видавничий дім «Професіонал», 2020. – 664 с. (член авторського колективу). ISBN 978-966-370-362-6

Інформаційні ресурси Інтернет

1. Офіційне інтернет-представництво Президента України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/>
2. Офіційний веб-портал Верховної Ради України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>
3. Офіційний веб-сайт Вищого господарського суду України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://vgsu.arbitr.gov.ua/>
4. Офіційний веб-сайт Міністерства аграрної політики та продовольства України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://minagro.gov.ua/>
5. Офіційний веб-сайт Міністерства внутрішніх справ України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://mvs.gov.ua/mvs/control/main/uk/index>
6. Офіційний веб-сайт Міністерства екології та природних ресурсів України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.menr.gov.ua/>
7. Офіційний портал Міністерства економічного розвитку і торгівлі України // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/>
8. Офіційний веб-сайт Міністерства закордонних справ України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://mfa.gov.ua/ua>
9. Офіційний веб-сайт Міністерства оборони України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.mil.gov.ua/>
10. Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/>
11. Офіційний веб-сайт Державної прикордонної служби України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://dpsu.gov.ua/ua/>
12. Офіційний веб-сайт Державної митної служби України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://mof.gov.ua/uk/state-customs-service>
13. Офіційний веб-сайт Всесвітньої митної організації [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.wcoomd.org>
14. Офіційний веб-сайт Вищого адміністративного суду України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.vasu.gov.ua>
15. Всесвітня митна організація <http://www.wcoomd.org/> [Електронний ресурс]. - Режим доступу https://ec.europa.eu/taxation_customs/home_en
16. Інформаційний митний портал «Митниці України [Електронний ресурс]. Режим доступу <http://ukr-customs.com/>
17. Офіційний сайт Всесвітньої організації інтелектуальної власності - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.wipo.int>

Міжнародні видання

1. Law of the European Union: a Textbook for Master Students / ed. P. Biriukov and V. Tuliakov. – Voronezh: VSU Publishing House, 2016. – 476 p.
2. Voitovich P. P. International law [Текст] : methodolog. manual on the course of lectures in English for law students and post-graduates of the Nat. univ. "Odesa acad. of law" / P. P. Voitovich ; Nat. univ. "Odesa acad. of law". – Odesa : Feniks, 2011. – 132 p.
3. Zuckman, G. The Hidden Wealth of Nations: the Scourage of Tax Havens. – Chicago&London: University of Chicago Press, 2015. – 129 p